
NOTAT 2010–4

Økonomien i landbruket i Trøndelag

Utviklingstrekk 1999–2008. Tabellsamling 2004–2008

Kjell Staven

Helge Bonesmo

Liv Grethe Frislid

Svein Olav Holien

Kristin Stokke Folstad

Siv Karin Paulsen Rye

NILF

Norsk institutt for
landbruksøkonomisk forskning

Serie	Notat
Redaktør	Agnar Hegrenes
Tittel	Økonomien i landbruket i Trøndelag. Utviklingstrekk 1999–2008. Tabellsamling 2004–2008
Forfattere	Kjell Staven, Helge Bonesmo, Liv Grethe Frislid, Svein Olav Holien, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye
Prosjekt	Publisering av distriktstall (D223)
Utgiver	Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)
Utgiversted	Oslo
Utgivelsesår	2010
Antall sider	100
ISBN	978-82-7077-768-6
ISSN	0805-9691

Litt om NILF

- Forskning og utredning angående landbrukspolitikk, matvaresektor og -marked, foretaksøkonomi, nærings- og bygdeutvikling.
- Utarbeider nærings- og foretaksøkonomisk dokumentasjon innen landbruket; dette omfatter bl.a. sekretariatsarbeidet for Budsjettnemnda for jordbruket og de årlige driftsgranskingene i jord- og skogbruk.
- Utvikler hjelpemidler for driftsplanlegging og regnskapsføring.
- Finansieres av Landbruks- og matdepartementet, Norges forskningsråd og gjennom oppdrag for offentlig og privat sektor.
- Hovedkontor i Oslo og distriktskontor i Bergen, Trondheim og Bodø.

Forord

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig regnskapsundersøkelse, der det på landsbasis er med omlag 900 gardsregnskap hvert år. Trøndelag har de siste årene vært representert med knapt 150 bruk.

I tillegg til hovedpublikasjonen fra regnskapsundersøkelsen, har vi siden slutten av 1950-tallet også sendt ut oversikter over økonomien i jordbruket i Trøndelag. Oversiktene har gått til landbruksforvaltningen i kommuner og fylker, forskningsinstitusjoner, forsøksringer, regnskapskontorer, faglag, skoler og andre interesserte.

Resultatmessig har forskjellene mellom fylkene vært uvesentlige, og vi har derfor brukt tallmaterialet for Trøndelag samlet. Det gir bedre muligheter til å publisere resultater fra enkeltproduksjoner som melkeproduksjon, korn, korn/svin, sauehold og kjøttproduksjon på ammekyr. Kyllingoppdrett er ikke tatt inn i driftsgranskningene, men NILF har gjennomført en spesialundersøkelse på kylling, og presenterer tall derfra. I år har vi også med et eget kapittel om tilleggsnæringer, og resultater fra en egen undersøkelse om bioenergi.

De regnskapsdataene som hentes inn er supplert med avlings- ytelses- og arbeidsnoteringer. I tillegg utføres det en spesiell skogbruksgransking på grunnlag av data fra de brukene som har minst 50 m³ balansekvantum. I den spesielle skogbruksgranskningen brukes det tall for Midt-Norge (Helgeland og kommunene nord for Romsdalsfjorden i tillegg til Trøndelag). Ved siden av data for landbruket er det også lagt vekt på å beskrive totaløkonomien for brukerfamilien.

Grunnlagsmaterialet for årets notat om økonomien i jordbruket i Trøndelag er utarbeidet av Svein Olav Holien, Therese Hunstad, Kristin Stokke Folstad, Siv Karin Paulsen Rye, Svetlana Borodina, Liv Grethe Frislid, Odd Morten Tronstad, Otto Sjelmo og Knut Krokann. Kjell Staven har tilrettelagt programvare og tabellutskrifter.

Helge Bonesmo har skrevet kapittel 3.4, Økonomisk føring av okser, Svein Olav Holien har skrevet kapittel 2.4, samdrifter, og kapittel 7, kyllingproduksjon. Liv Grethe Frislid har skrevet kapittel 8.3 bioenergi, mens Kristin Stokke Folstad har skrevet resten av kapittel 8, tilleggsnæring og annen næring, samt underkapitlene om strukturutvikling. Kapittel 9, gårdsskogbruket, er utarbeidet av Kjell Staven. Siv Karin Paulsen Rye har ansvar for resten av notatet.

Torbjørn Haukås og Agnar Hegrenes har lest gjennom notatet og kommet med nyttige innspill. Anne Bente Ellevold har klargjort manuskriptet for trykking.

Oslo, januar 2010
Ivar Pettersen

Innhold

1	INNLEDNING.....	1
1.1	Definisjoner.....	2
2	MELKEPRODUKSJON.....	5
2.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	5
2.2	Nettoinvesteringer og gjeldsutvikling.....	7
2.3	Melkeproduksjon - sammenligning av låg- og høggruppe.....	8
2.4	Samdrifter i melkeproduksjon.....	10
2.5	Strukturutviklingen i melkeproduksjon.....	11
3	KJØTTPRODUKSJON PÅ AMMEKYR.....	13
3.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	13
3.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	14
3.3	Strukturutviklingen i kjøttproduksjon.....	16
3.4	Økonomisk føring av okser.....	16
3.4.1	Kjøttfeokser.....	16
3.4.2	NRF okser.....	19
4	KORNPRODUKSJON.....	21
4.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	21
4.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	22
4.3	Strukturutviklingen i kornproduksjon.....	24
5	KOMBINERT KORNPRODUKSJON/SVINEHOLD.....	25
5.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	25
5.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	26
5.3	Strukturutviklingen i svinproduksjon.....	28
6	SAUEHOLD.....	29
6.1	Nettoinntekt og lønnsomhet.....	29
6.2	Nettoinvestering og gjeldsutvikling.....	30
6.3	Strukturutviklingen i saueholdet.....	32
7	KYLLINGPRODUKSJON.....	33
7.1	Produksjonsinntekter og kostnader.....	33
7.2	Arbeidsforbruk i kyllingproduksjon.....	34
7.3	Resultatberegninger på slaktekylling.....	34
7.3.1	Dekningsbidrag.....	35
7.3.2	Driftsoverskudd og arbeidsfortjeneste.....	35
7.4	Strukturutviklingen i kyllingproduksjon.....	36
8	TILLEGGSNÆRING OG ANNEN NÆRING.....	37
8.1	Tilleggsnæringer i driftsgranskingene.....	37
8.2	Annen næring i driftsgranskingene.....	42
8.3	Bioenergi.....	45
8.3.1	Hva er bioenergi?.....	45
8.3.2	Resultater fra undersøkelsen.....	45
8.3.3	Konklusjoner.....	47

9 GARDSSKOGBRUKET	49
10 TABELLSAMLING 2004–2008	53
11 FORKLARING PÅ FAGUTTRYKK	97

Figurer

Figur 1.1	Skjematisk oversikt over brukerfamiliens nettoinntekt	2
Figur 2.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser	6
Figur 2.2	Familiens arbeidsfortjeneste i melkeproduksjon, alle bruk. Kr per årsverk. 2008-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	6
Figur 2.3	Nettoinvesteringer på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser	7
Figur 2.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser	8
Figur 2.5	Sammenligning av låg- og høggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag 2008. Kostnader, inntekter og resultat. Kroner per bruk	9
Figur 2.6	Driftsoverskudd i låg- og høggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser	9
Figur 2.7	Sammenligning av høg og låggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Sum nettoinvestering. Kroner per bruk. 2008-kroner	10
Figur 3.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser	13
Figur 3.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per årsverk. 2008-priser	14
Figur 3.3	Nettoinvesteringer på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser	15
Figur 3.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser	15
Figur 3.5	Beregnet optimale levendevekt (LV) tilvekster for okser av fem kjøttfaser med basisfôring av to grovfôrkvaliteter og to grovfôrpriser for tre av de fire mulige fôringsregimene. Det er beregnet ulike kraftfôrmengder (optimale) for hver av de tre fôringsregimene. Gjennomsnittlige tilvekster for dagens praksis på grunnlag av data fra storfekjøttkontrollen er markert med horisontalt strek i figuren	18
Figur 3.6	Maksimal gjennomsnittlig daglig inntekt ved slutfôring av NRF okser fra 310 kg LV for tre grovfôrpriser og tre grovfôrpriser, og korresponderende optimale lengder av slutfôringsperioden, gjennomsnittlig daglig tilvekst og kraftfôrandelen av den totale fôringsperioden	20
Figur 4.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn. Kroner per bruk. 2008-priser	21
Figur 4.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn. Kroner per årsverk. 2007-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)	22
Figur 4.3	Nettoinvesteringer på bruk med korn. Kroner per bruk. 2008-priser	23
Figur 4.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på kornbruk. Kroner per bruk. 2008-priser	23
Figur 5.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2008-priser	25

Figur 5.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn/svin. Kroner per årsverk. 2007-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002).....	26
Figur 5.3	Nettoinvesteringer på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2008-priser	27
Figur 5.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Kroner per bruk. 2008-priser	27
Figur 6.1	Nettoinntekt og driftsoverskudd m.m. på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2008-priser	29
Figur 6.2	Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med sauehold. Kroner per årsverk. 2008-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002).....	30
Figur 6.3	Nettoinvesteringer på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2008-priser	31
Figur 6.4	Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med sau. Kroner per bruk. 2008-priser	31
Figur 8.1	Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2008	37
Figur 8.2	Prosentvis fordeling av brukene etter driftsoverskudd i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. 2008	39
Figur 8.3	Gjennomsnittlig driftsoverskudd per driftsgrein per bruk. Trøndelag	40
Figur 8.4	Arbeidsinnsats i ulike driftsformer. Bruk i Trøndelag	41
Figur 8.5	Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i annen næring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2008	43
Figur 8.6	Prosentvis fordeling av brukene etter størrelse på driftsoverskudd i annen næring. Trøndelag og landet. 2008	44
Figur 9.1	Oppnådd pris på bartrevirke. Kroner per m ³	49
Figur 9.2	Avvirkning i % av balansekvantum.....	50
Figur 9.3	Familiens arbeidsinnsats i skogen	51
Figur 9.4	Produksjonsinntekter og kostnader per m ³ i gardsskogbruket. 2008-priser	51
Figur 9.5	Driftsoverskudd i kroner per m ³ . 2008-priser.....	52

Tabeller

Tabell 2.1	Samdrifter sammenlignet med store melkebruk	11
Tabell 2.2	Utviklingen i antall bruk med melkeproduksjon og antall kyr per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet.....	12
Tabell 3.1	Utviklingen i antall bruk med kjøttproduksjon og antall ammekyr per bruk, 1999–2008, trøndelagsfylkene og landet.....	16
Tabell 3.2	Gjennomsnittlig slaktealder, slaktevekt og EUROP-klassifisering for okser av fem kjøttfaser i Norge og Danmark	19
Tabell 4.1	Utviklingen i antall bruk med kornproduksjon og antall dekar korn per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet.....	24
Tabell 5.1	Utviklingen i antall bruk med svinproduksjon og antall purker per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet.....	28
Tabell 6.1	Utviklingen i antall bruk med sau og antall vinterføra sau per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet.....	32
Tabell 7.1	Hovedtall for kyllingproduksjon, 2005–2007, gjennomsnitt av åtte bruk.....	33
Tabell 7.2	Arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjon, 2005–2007, gjennomsnitt av åtte bruk	34
Tabell 7.3	Dekningsbidragsberegninger for slaktekylling, 2005–2007. Kroner per bruk, gjennomsnitt for åtte bruk.....	35
Tabell 7.4	Dekningsbidragsberegning 2005–2007, kalkyle fra Nortura oktober 2009. Kroner per innsatt kylling.....	35

Tabell 7.5	Driftsoverskudd, familiens arbeidsfortjeneste og lønnsevne per time 2005–2007. Kalkyle fra Nortura oktober 2009	36
Tabell 7.6	Utviklingen i antall bruk med kylling og antall kylling per bruk, 2001–2007, trøndelagsfylkene og landet.....	36
Tabell 8.1	Antall bruk totalt i Driftsgranskingene, og andel bruk med over 20 000 kr i omsetning på tilleggsnæring, Trøndelag og landet.....	38
Tabell 8.2	Ulike næringer sin andel av total inntjening på bruket. Trøndelag og landet.....	42
Tabell 8.3	Utbredelse av annen næring og gjennomsnittlig omsetning per bruk 2005–2008	43
Tabell 8.4	Driftsoverskudd annen næring. Sum per bruk 2005–2008.....	44
Tabell 8.5	Informasjon og resultat fra hvert enkelt gardsvarmeanlegg	46

Tabellsamling

Tabell 1	Alle bruk	54
Tabell 2	Melkeproduksjon, alle bruk	57
Tabell 3	Melkeproduksjon, sammenligning av låg- og høggruppe.....	60
Tabell 4	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe under 15 årskyr	63
Tabell 5	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe 15–19,9 årverk	66
Tabell 6	Melkeproduksjon, størrelsesgruppe fra og med 20 årskyr.....	69
Tabell 7	Melkeproduksjon, kystbygder.....	72
Tabell 8	Melkeproduksjon, indre bygder	75
Tabell 9	Melkeproduksjon, fjellbygder.....	78
Tabell 10	Melkeproduksjon, samdrift	81
Tabell 11	Kjøttproduksjon på ammekyr	84
Tabell 12	Kornproduksjon	87
Tabell 13	Kombinert kornproduksjon og svinehold	90
Tabell 14	Sauehold.....	93

1 Innledning

«Driftsgranskinger i jord- og skogbruk» er en årlig, landsomfattende regnskapsundersøkelse. Trøndelagsfylkene er representert med 70–80 regnskap fra hvert fylke. For hele landet omfatter undersøkelsen regnskap fra 861 gardsbruk i 2008. I tillegg kommer regnskap fra ca. 30 samdrifter i melkeproduksjonen. Brukene er trukket ut slik at de skal utgjøre et tilfeldig utvalgt tverrsnitt av det yrkesmessig drevne jordbruket. De av brukene i materialet som har tilstrekkelig størrelse på gardsskogen, er samtidig med i granskingene som utføres på gardsskogbruket. For å styrke materialet til skogbruksgranskingene, er bruk fra Helgeland og kommunene nord for Romsdalsfjorden tatt med i de tallene vi presenterer i dette notatet.

Regnskapsundersøkelsene tar spesielt for seg virksomheten i jord- og skogbruk, men også andre næringsgreiner tas med. Næring som tar utgangspunkt i gardens driftsapparat, er kalt tilleggsnæring, og næringsvirksomhet som er uavhengig av gardens driftsapparat, er kalt «annen næring». I tillegg til regnskapstallene, inneholder også materialet avlings-, ytelses- og arbeidsdata. I dette notatet er hovedvekten lagt på foretaksøkonomi, der en ser på gardsbruket som familiebedrift.

Kapitlene 2–7 går nærmere inn på de enkelte driftsformene. Først i hvert kapittel er en del om de økonomiske forholdene på bruket, hvor hovedvekten lagt på den økonomiske utviklinga siden 1999, med fokus på nettoinntekt, lønnsomhet¹, nettoinvesteringer og gjeldsutvikling. En må være oppmerksom på at inntektsvirkning av jordbruksfradraget ikke er tatt hensyn til ved beregning av resultatmålene.

For hver driftsform har vi også et kapittel om strukturutviklingen i den aktuelle produksjonen. For å beskrive strukturutviklingen ser vi på antall bruk som driver med den enkelte produksjon, og gjennomsnittlig bruksstørrelse på disse. Vi presenterer tall for Sør- og Nord-Trøndelag hver for seg, i tillegg til landstall. Vår kilde til disse tallene er SSB sine fullstendige jordbrukstillinger i 1979, 1989 og 1999, og SSBs beregna totalpopulasjon for 2008. Vi gjør oppmerksom på at 2008-tallene vi presenterer her, er foreløpige tall. Bruk som har flere typer produksjon vil inngå i flere av tabellene om strukturutvikling. Vi kan derfor ikke summere antall bruk i de ulike tabellene og komme fram til riktig tall for totalt antall bruk.

I kapittel 8 ser vi nærmere på tilleggsnæring og annen næring, med tanke på utvikling, omfang og lønnsomhet i Trøndelag og landet. Kapittel 8.3 beskriver en spesialgransking om bioenergi som NILF har gjennomført.

Kapittel 9 tar for seg forhold rundt gårdsskogbruket.

Kapittel 10 er en tabelldel som i detalj viser utviklinga de siste fem årene, både for hele materialet og for de forskjellige driftsformene hver for seg.

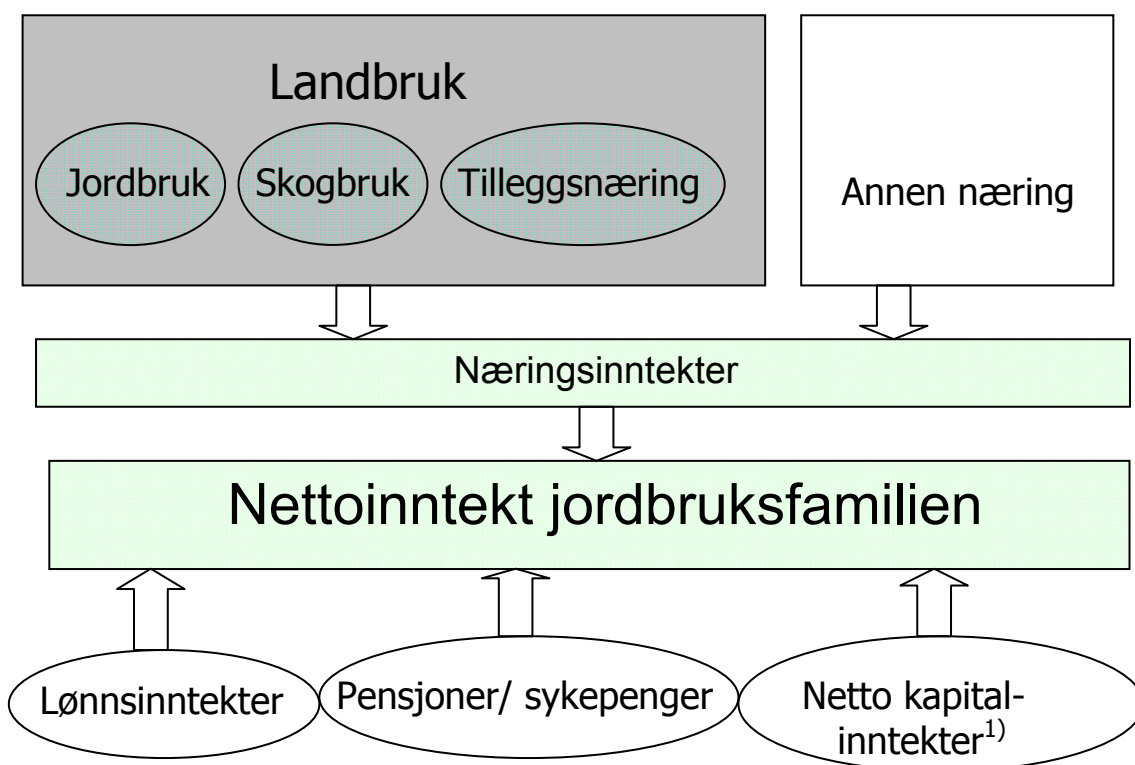
Helt bakerst i notatet er de ulike faguttrykkene forklart.

NILF har i et eget prosjekt beregnet nøkkeltall og foretatt verdiskapingsberegninger for fem kommuner på Innherred. Se <http://www.landbruksforum.no/innherred/> Landbruksforum Innherred for mer informasjon om landbruket på Innherred.

¹ I 2002 ble beregningsmetoden for enkelte lønnsomhetsmål endret, så tallene før 2002 er derfor ikke direkte sammenlignbare med årene etter. Tidligere ble alt ubetalt arbeid i jordbruket verdsatt etter jordbrukstariff, og kalt gavearbeid. Fra og med 2002 er det ikke lenger satt inn verdi på gavearbeidet. De ulike lønnsomhetsmålene beskriver nå en godtgjøring for alt ubetalt arbeid, ikke bare for brukerfamiliens arbeid.

1.1 Definisjoner

I driftsgranskingene deles næringsaktiviteten på bruket inn i fire yrkesgreiner: Jordbruk, skogbruk, tilleggsnæringer og annen næring (figur 1.1). For at fordeling av inntekter og kostnader mellom disse yrkesgreinene skal bli riktig, er det viktig å ha klare definisjoner av disse. Jordbruk, skogbruk og tilleggsnæringer er basert på bruk av landbruksressursene; arealer, bygninger, maskiner og landbruksråvarer. Utnyttelse av spesiell kompetanse vil også inngå som en viktig del av mange tilleggsnæringer, men tilleggsnæringsaktiviteten kunne ikke vært drevet uten bruk av landbruksressursene. Annen næring er basert på brukerfamiliens økonomiske og menneskelige ressurser til næringsaktivitet utenfor bruket, og aktiviteten tar ikke utgangspunkt i landbruksressursene, og kunne potensielt vært drevet fra eiendommen uten at det hadde vært spesielle landbruksressurser på eiendommen.

Figur 1.1 Skjematisk oversikt over brukerfamiliens nettoinntekt

- 1) Netto kapitalinntekter består av renteinntekt + aksjeutbytte/gevinst + familiens arbeid på nyanlegg - rentekostnad - kår

Jordbruk

Jordbruk er *produksjon av jord- og hagebruksråvarer som melk, kjøtt, ull, honning, egg, korn, oljefrø, erter, frukt, bær, poteter, grønnsaker, blomsterdyrking og lignende jordbruksproduksjoner*. Slik jordbruk er definert i driftsgranskingene omfatter det også bortleie av jordbruksareal til jordbruksaktivitet og utleie av maskiner i mindre målestokk. I den grad jordbruksressurser inngår som produksjonsfaktor i tilleggsnæringer, godtgjøres jordbruket for bruk av disse ressursene.

Skogbruk

Skogbruk er *tradisjonell produksjon av skogbruksråvarer som skurtømmer og massevirke*. Vedproduksjon, juletreproduksjon og produksjon av pyntegrønt defineres som tilleggsnæring. Hvis det drives vedproduksjon på bruket og virket hentes fra egen skog, godtgjøres skogbruket for råvarene, og råvarene utgjør så en kostnad i tilleggsnæringen.

Tilleggsnæring

Tilleggsnæring er *næringsaktivitet på gardsbruk/landbrukseiendom som drives i tillegg til eller ved siden av tradisjonelt jord- og skogbruk, hvor en eller flere av brukets landbruksressurser (areal, bygninger, maskiner og landbruksråvarer) inngår og er nødvendig som faktorinnsats i produksjonen*. Utleie av jordbruksareal til jordbruksaktivitet, og utleie av maskiner, defineres som nevnt ikke som tilleggsnæring, men som jordbruk.

Annen næring

Annen næring er *annen næringsvirksomhet enn jordbruk, skogbruk og tilleggsnæring, hvor det ikke benyttes og er behov for landbruksressurser som innsatsfaktor i produksjonen*.

2 Melkeproduksjon

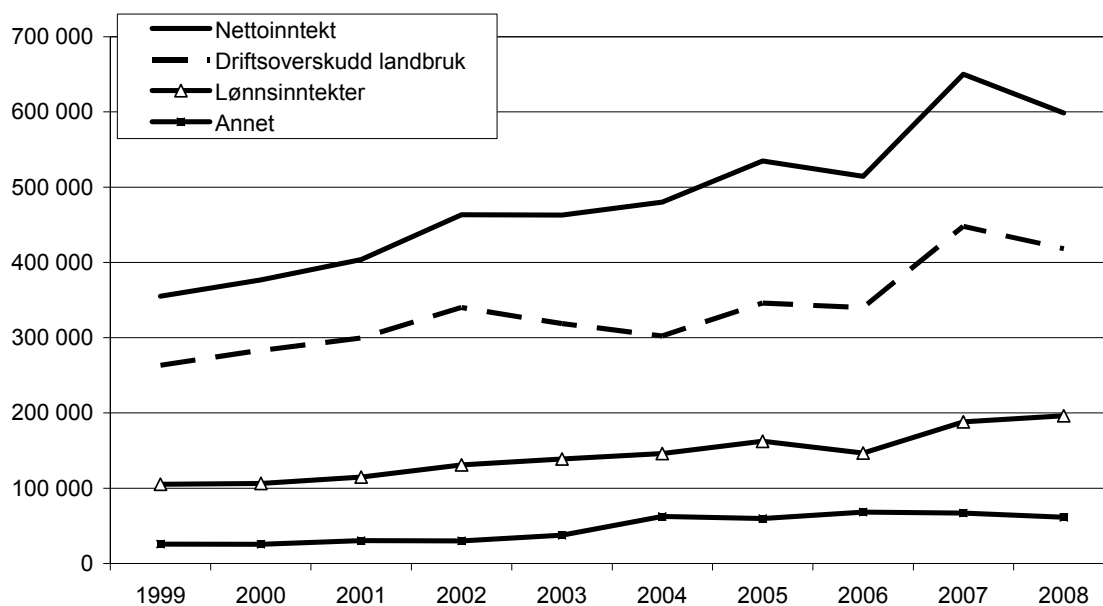
I regnskapsundersøkelsen har det i perioden 1999–2008 vært mellom 70 og 94 bruk med melkeproduksjon i Trøndelag. Det er tatt med gjennomsnittstall for alle bruk med melkeproduksjon (kapittel 2.1 og 2.2), og en sammenligning av økonomisk resultat der brukene er sortert etter driftsoverskudd før avskrivning per kuenhet (kapittel 2.3). I kapittel 2.4 er det tatt inn tall fra samdrifter i melkeproduksjon. Kapittel 2.5 beskriver strukturutviklingen i melkeproduksjon fra 1979 til 2008. I tabellene 2–10 i kapittel 10 er bruk med melkeproduksjon inndelt etter størrelse og region.

2.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

Den viktigste driftsformen i trøndersk landbruk, melkeproduksjon, hadde en negativ inntektsutvikling fra 2007 til 2008. Hovedårsaken til det var betydelig kostnadsøkning på flere av de viktigste innsatsfaktorene, som kraftfôr, gjødsel og energi. Det var også mer leid hjelp og generell kostnadsvekst på stort sett alle innsatsfaktorer.

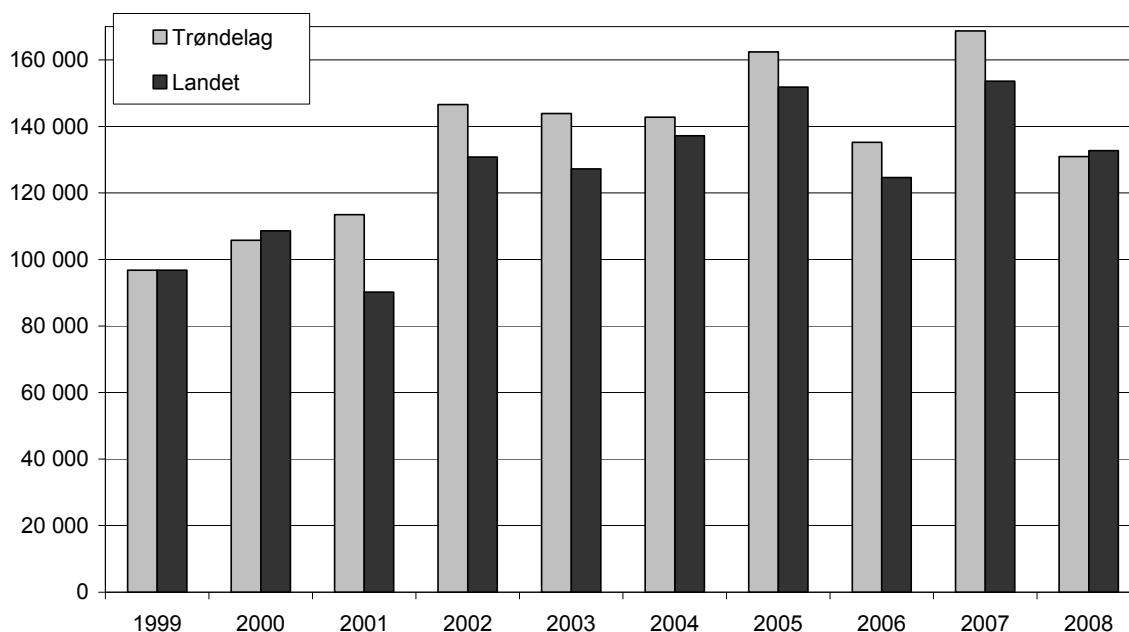
I 2007 var det imidlertid et spesielt godt år for melkeproduksjon. Da ble kvoteåret lagt om, sånn at det ikke lenger følger kalenderåret, men går fra 1. mars i ett år til og med utgangen av februar i det neste. På den måten kunne produsentene levere melk uten kvoterestriksjoner i januar og februar. På slutten av 2007 fikk i tillegg alle produsenter mulighet for å levere 10 prosent mer melk enn det kvoten tilsa, på grunn av at TINE ønsket en større produksjon. Dette er noe av grunnene til at både levert melkemengde og prisen ble høyere enn før dette året.

Utvikling av driftsoverskudd og nettoinntekt på melkebruk er vist i figur 2.1. Nettoinntekten følger utviklingen av driftsoverskuddet fra landbruket i 2008, og går ned fra året før. I og med at både pris og mengde på melk økte i 2007, førte dette til at driftsoverskuddet gjorde et kraftig hopp oppover for denne driftsformen. I tillegg var det en betydelig økning i lønnsinntektene i 2007, noe som også bidro til den store økningen i nettoinntekten. Med unntak av 2006 har nettoinntekten hatt en jevn stigning fra 1999 til 2007.

Figur 2.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser

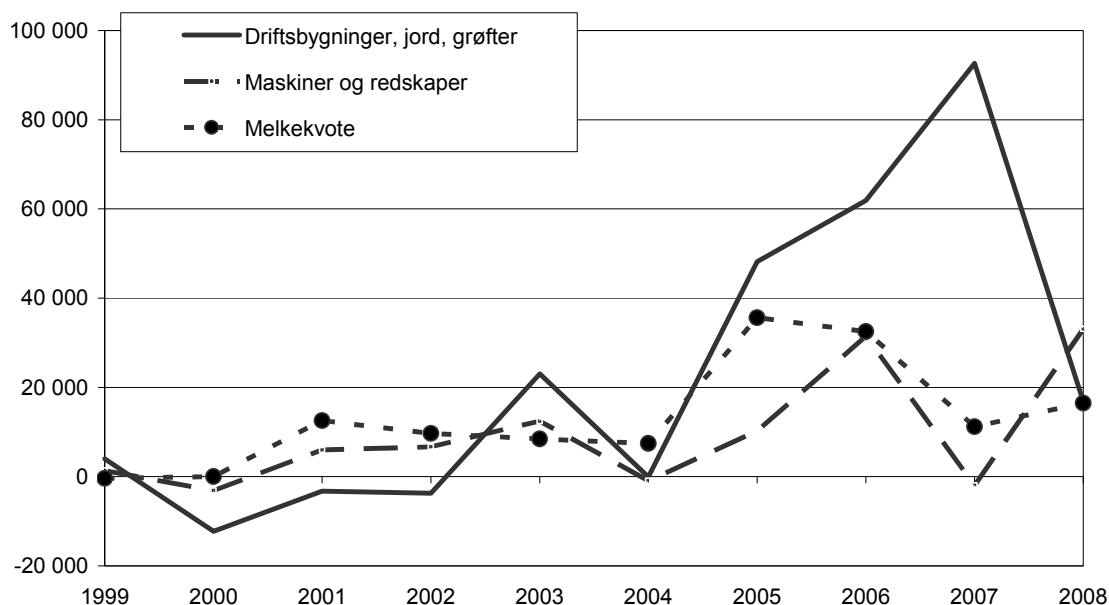
I figur 2.2 er familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i melkeproduksjon i Trøndelag sammenlignet med tall for hele landet. Hovedinntrykket er at arbeidsfortjenesten, etter en spesielt svak periode fra 1999 til 2001, er bedret de siste årene. I driftsgranskingene ble metoden for å beregne arbeidsfortjenesten endret i 2002 (se fotnote i kapittel 1). Omtrent halvparten av økningen fra 2001 til 2002 skyldes denne endringen. Med unntak av 2008, har brukerfamilien i Trøndelag hatt en noe bedre arbeidsfortjeneste per årsverk enn i landet for øvrig.

Figur 2.2 Familiens arbeidsfortjeneste i melkeproduksjon, alle bruk. Kr per årsverk. 2008-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

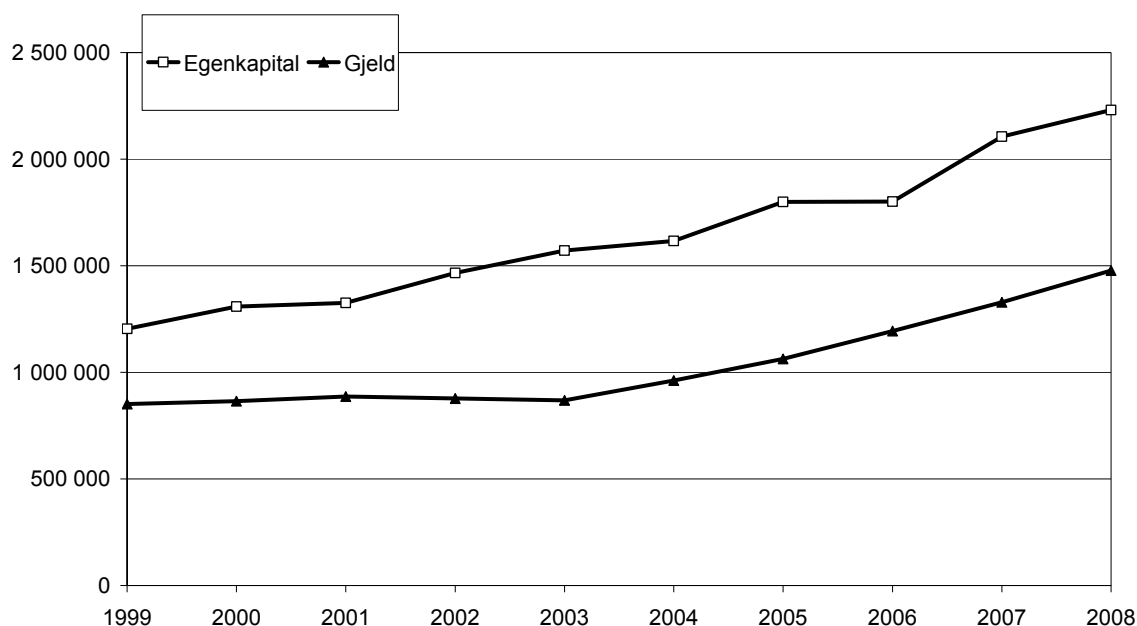
2.2 Nettoinvesteringer og gjeldsutvikling

Nettoinvesteringene per melkeproduksjonsbruk var i gjennomsnitt på nesten 100 000 kr per år for de fire siste årene (figur 2.3). Kapitalen øker når nyinvesteringer er større enn summen av avskrivninger, tilskudd og frasalg. Maskinkapitalen gikk stort sett ned på hele 1990-tallet, men har i hovedsak gått opp etter det. I 2007 var det imidlertid negativ nettoinvestering på maskiner på melkebruk. I perioden 1999–2002 var nettoinvesteringer i driftsbygninger, jord og grøfter negative på melkeproduksjonsbrukene i Trøndelag, men det var deretter en kraftig økning fram til 2007. I 2008 var det igjen en stor nedgang i investeringene i driftsbygninger.

Figur 2.3 Nettoinvesteringer på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser

I 2008 var gjennomsnittlig gjeld på et melkeproduksjonsbruk i Trøndelag på 1 477 900 kr (figur 2.4). Dette er 230 700 kr mindre enn landsgjennomsnittet på melkebruk. Fra 2003 til 2008 har både gjeld og egenkapital hatt en kraftig økning. I grove trekk øker gjeld og gjeldsprosent med økende bruksstørrelse. Melkebruk i Trøndelag med under 15 årskyr har i 2008 en gjeld på 688 700 kr, og en gjeldsprosent på 25, mens bruk med over 20 årskyr har i gjennomsnitt en gjeld på 2 212 600 kr og en gjeldsprosent på 47.

Figur 2.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på melkeproduksjonsbruk. Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser

2.3 Melkeproduksjon - sammenligning av låg- og høggruppe

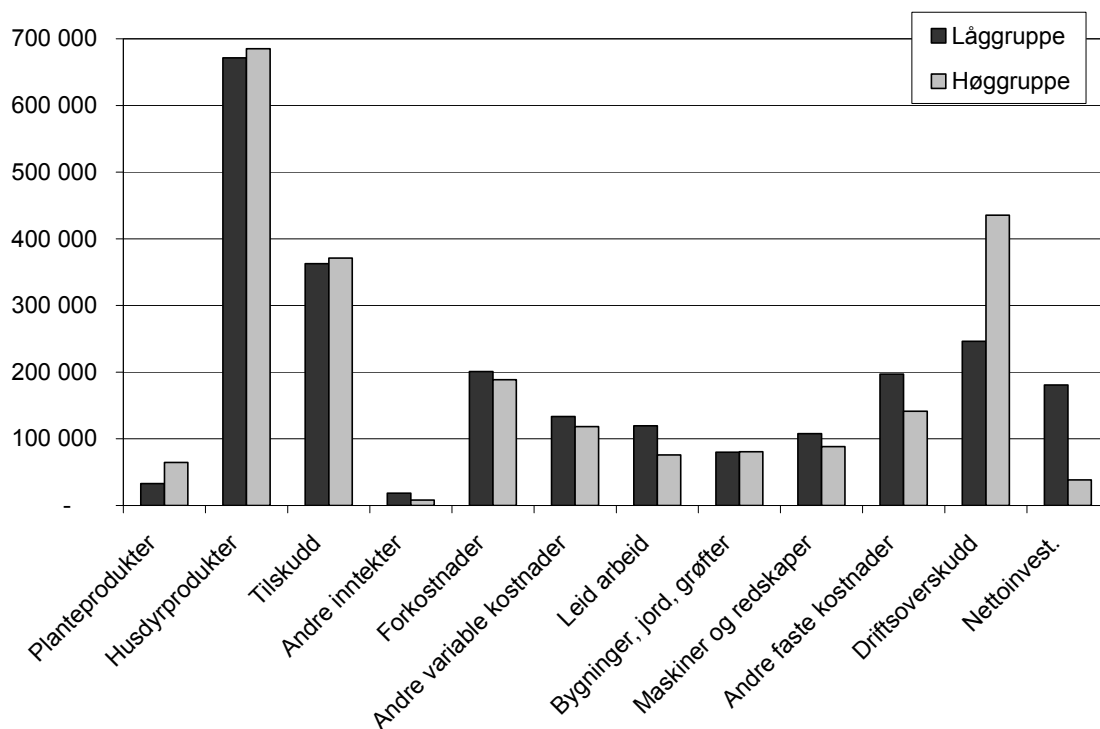
Det er stor variasjon i resultat mellom bruk, også for bruk med tilnærmet like forutsetninger. Dette er vist i figur 2.5. Det var 70 melkeproduksjonsbruk med i statistikken for Trøndelag i 2008. For å få sammenlignbare grupper er 10 bruk med over 30 årskyr tatt ut. Brukene er deretter sortert etter driftsoverskudd før avskrivning per kuenhet², og delt inn i 3 like store grupper, en høggruppe, en mellomgruppe og en låggruppe. Gruppen med høyest driftsoverskudd per kuenhet er senere benevnt som høggruppa, og gruppa med lågest driftsoverskudd per kuenhet er benevnt som låggruppa. I 2008 hadde høggruppa 18,2 årskyr og låggruppa hadde 19,1 årskyr.

I tabell 3, kapittel 10, er gruppegjennomsnitt fra låg- og høggruppa vist. Av tabellen går det fram at låggruppa har større jordbruksareal og omsetter noe mer storfekjøtt enn høggruppa. I 2008 har gruppene tilnærmet lik melkekvote.

I figur 3.4 er gruppegjennomsnittene sammenlignet for en del inntekts- og kostnadstall, og for driftsoverskudd og nettoinvesteringer. Låggruppa har høyere melk- og kjøttinntekter, noe som også fører med seg mer offentlige tilskudd. På kostnadssida tegner det seg et entydig bilde av at høggruppa ligger lågest på nesten alle spesifiserte kostnader. Det gjør at høggruppa kommer ca. 190 000 kr bedre ut i driftsoverskudd enn låggruppa.

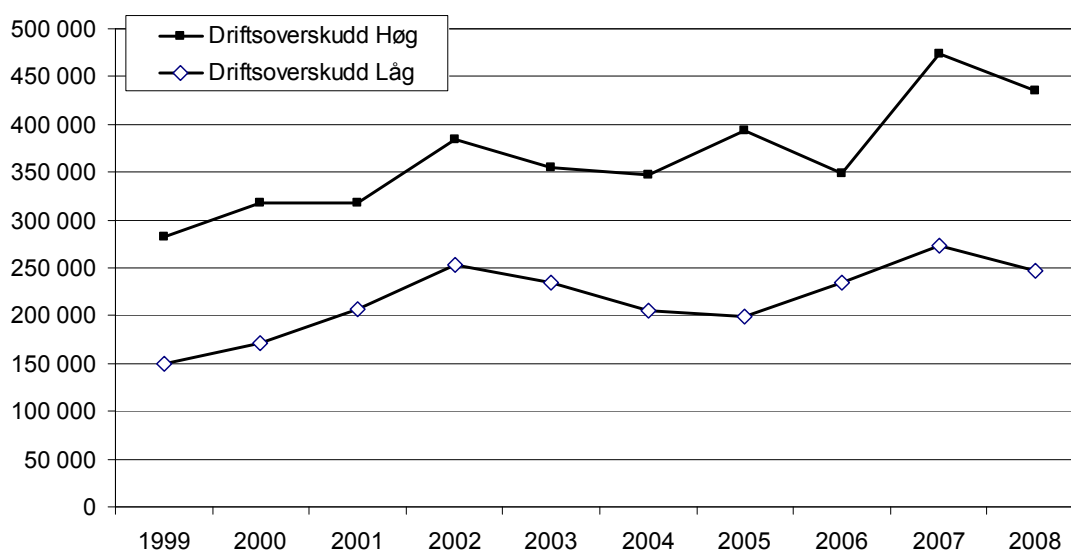
Det ser ut som at brukene i høggruppa gjør en større del av jobben i jordbruket selv. Låggruppa leier hjelp for om lag 120 000 kr, mens høggruppa betaler 76 000 kr til leid hjelp. Låggruppa har også 35 000 kr mer i kostnader til maskinleie enn høggruppa.

² En kuenhet er lik en årsku eller 4 slaktedyr à 300 kg (omsatt kg storfekjøtt/1200).

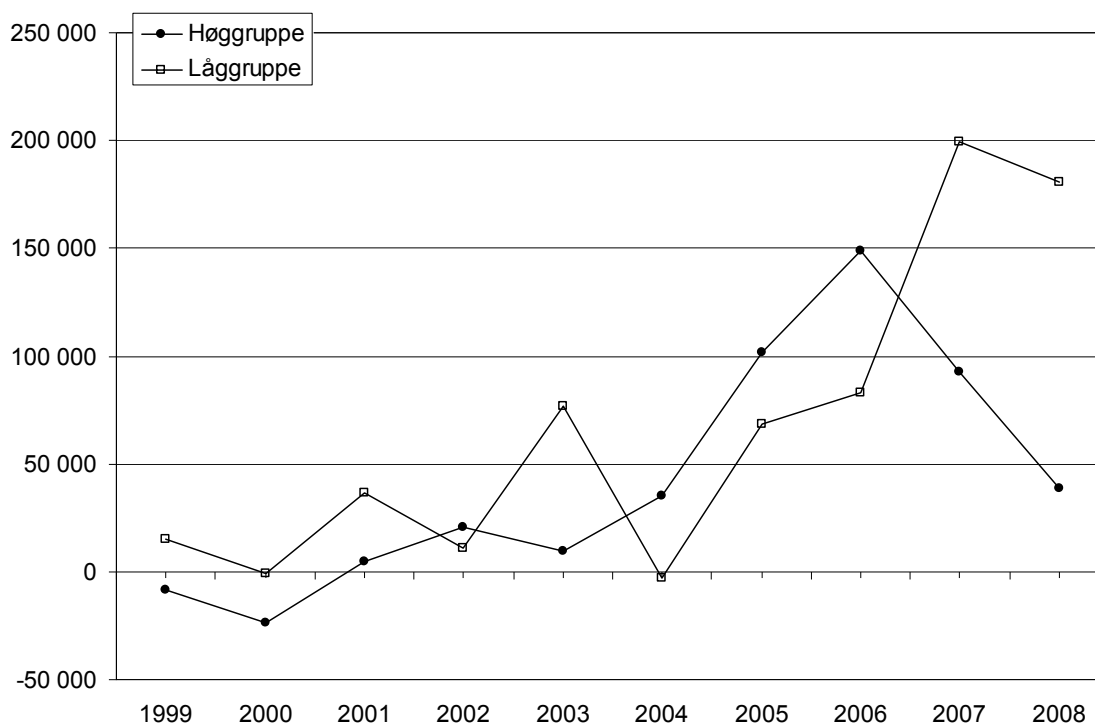
Figur 2.5 Sammenligning av låg- og høggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag 2008. Kostnader, inntekter og resultat. Kroner per bruk

I figur 2.6 viser vi utviklingen av driftsoverskuddet i høg- og låggruppa. Av figuren ser vi at driftsoverskuddet i høggruppa (435 600 kr) ligger vesentlig over låggruppa (246 200 kr) i 2008, selv om begge grupper hadde en nedgang i resultatet fra 2007 til 2008.

Figur 2.6 Driftsoverskudd i låg- og høggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Kroner per bruk. 2008-priser

I figur 2.7 har vi sett på sum nettoinvesteringer i høg- og låggruppa. Perioden 2004–2006 utmerket seg spesielt ved at høggruppa investerte til dels betydelig mer enn låggruppa, men i 2008 investerer låggruppa for 142 500 kr mer enn høggruppa. De siste årene er det i hovedsak investert i driftsbygninger, men i 2008 gjorde låggruppa de største investeringene i maskiner. I gjennomsnitt for de tre siste årene har høggruppa investert for 23 300 kr i melkekvote, og tilsvarende tall for låggruppa er 18 100 kr.

Figur 2.7 Sammenligning av høg og låggruppe i melkeproduksjon i Trøndelag. Sum nettoinvestering. Kroner per bruk. 2008-kroner

2.4 Samdrifter i melkeproduksjon

Antall samdrifter i melkeproduksjon har økt sterkt i den siste tiårsperioden. I 2008 var om lag 39 prosent av melkekvoten i Nord-Trøndelag i regi av samdrifter, 30 prosent i Sør-Trøndelag, og 32 prosent i gjennomsnitt for landet³. Fra og med regnskapsåret 2005 er det i driftsgranskingene samlet inn regnskap fra samdrifter med to deltakere. For hver samdrift er det samlet inn regnskap både for selve samdrifta og for de to andelseierne i samdrifta hver for seg. Skatteregnskapene er gjort om til driftsregnskap på samme måte som regnskapene for enkeltbruk som inngår i driftsgranskingene. Regnskapet til samdrifta og regnskapene for medlemmene i samdrifta slås sammen til et konsernregnskap. All jordbruksdrift på de aktuelle brukene inngår i de økonomiske resultatene, slik at jordbruksvirksomheten omfatter både samdrifta og den jordbruksvirksomhet de to andelseierne eventuelt driver i egen regi.

For årene 2005–2008 var det regnskapsresultater fra 9–12 samdrifter i Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Helgeland). Organiseringa av disse samdriftene er noe forskjellig. Enkelte har bygd felles driftsbygning der alle dyra

³ I følge tall fra SLF

har plass, mens andre bruker eksisterende driftsbygninger og har melkekyrne i ett fjøs og ungdyr/kviger/okser i et annet.

Regnskapsresultatene for 2008 viser en liten reduksjon i driftsoverskuddet fra 2007 til 2008, fra 773 200 kr til 768 900 kr. Omsatt mengde melk har imidlertid økt med 18 prosent det siste året, til 257 090 liter. Prisen på melk og kjøtt har også hatt en økning. Årsaken til at resultatet likevel har gått ned, er at kostnadene har hatt en relativt større økning enn inntektene. Utgifter til kraftfôr og maskinleie har økt spesielt mye.

Sum arbeidstimer i jordbruket var om lag 4700 timer i årene 2005–2007, mens det var en reduksjon med ca. 200 timer det siste året. Forrentningen av jordbrukets aktiva hadde en kraftig økning fra 2007 til 2008, og dette medførte at familiens arbeidsfortjeneste per årsverk gikk ned med 12 prosent til 247 600 kr i 2008.

I gjennomsnitt for årene 2005–2007 ble det investert for 30 100 kr per bruk i melkekvoter, mens i 2008 var investeringen i kvote 6 800 kr. Ellers er det investert lite hos samdriftene slik at sum nettoinvesteringer ble negativ for 2005, 2006 og 2008, mens en del maskininvesteringer førte til positiv nettoinvestering i 2007.

Vi har sammenlignet samdriftene med enkeltbruk i melkeproduksjon av tilsvarende størrelse som samdriftene. Driftsoverskuddet for samdriftene er betydelig større enn hos enkeltbruk av samme størrelse (tabell 2.1). I 2008 har de store melkebrukene 34 000 kr mer i utgifter til leid hjelp enn samdriftene, og samdriftene har om lag 110 000 kr mer i tilskudd enn de store melkebrukene.

For mer detaljerte opplysninger om forskjeller i driftsresultat, og analyser av lønnsomheten i samdrifter og på enkeltbruk se tabell 10 i kapittel 8 og NILF-notat nr. 2008-15.

Tabell 2.1 Samdrifter sammenlignet med store melkebruk

Regnskapsresultater 2008	Samdrifter Midt-Norge	Store melkebruk, Trøndelag
Driftsoverskudd	768 900	422 200
Familiens arbeidsfortjeneste	553 700	147 100
Lønnsevne	619 500	267 300
Lønnsevne per time	136,34	64,87
Vederlag til alt arbeid og egenkapital per årsverk	289 900	171 900

2.5 Strukturutviklingen i melkeproduksjon

Tabell 2.2 viser utviklingen av antall bruk med melkekyr og antall melkekyr per bruk i Sør- og Nord-Trøndelag og landet. I tabellen er måleenheten antall melkekyr, men for årene 1979 og 1989 er eventuelle ammekyr også inkludert her. Samdrifter teller med som ett bruk. Tabellen viser at gjennomsnittsbesetningen i Nord-Trøndelag er litt større enn i Sør-Trøndelag, og at begge fylkene har større gårder enn landsgjennomsnittet. Ut fra tabellen kan vi beregne at på landsbasis har 68 prosent av melkebrukene forsvunnet fra 1979 til 2008. I Trøndelagsfylkene er reduksjonen litt mindre, med 66 prosent i Sør- og 59 prosent i Nord-Trøndelag. Gjennomsnittsbesetningen har utviklet seg likt i begge Trøndelagsfylke som i landet som helhet, en fordobling fra 1979-nivået. Ser vi på utviklingen etter 1999, så finner vi ca. samme utvikling i begge trøndelagsfylkene som i landet for øvrig. Ca. 45 prosent av brukene har forsvunnet, og i gjennomsnitt har de gjenværende blitt ca. 40 prosent større enn de var i 1999.

Tabell 2.2 Utviklingen i antall bruk med melkeproduksjon og antall kyr per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet

		1979	1989	1999	2008*
Sør-Trøndelag	Antall bruk	3 558	2 757	2 229	1 205
	Kyr / bruk	10,0	12,3	14,2	20,1
Nord-Trøndelag	Antall bruk	3 025	2 608	2 243	1 229
	Kyr / bruk	11,7	13,2	15,5	22,9
Landet	Antall bruk	38 906	29 143	22 659	12 539
	Kyr / bruk	9,6	11,7	13,8	19,8

* Foreløpige tall

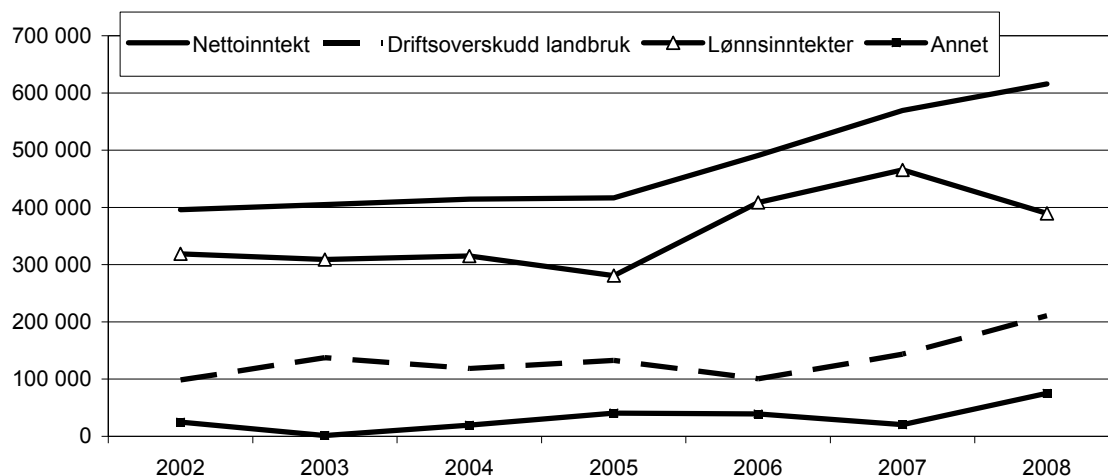
Kilde: Statistisk Sentralbyrå. De fullstendige jordbruksstillingene i 1979, 1989 og 1999, og beregna totalpopulasjon i 2008

3 Kjøttproduksjon på ammekyr

På grunn av økning i antall bruk som driver ensidig kjøttproduksjon, og ønsket om bedre representasjon, tok vi fra 2002 inn en egen gruppe bruk som driver kjøttproduksjon på ammekyr (se tabell 11 i kapittel 10). Av de 12 brukene vi hadde med i 2008, var det 10 besetninger med tunge raser (charolais, limousin og simmenthaler), og 2 besetninger med lette raser (hereford og aberdeen angus). I gjennomsnitt er det født 25 kalver og levert 4 700 kilo storfekjøtt per buskap i 2008. En del av besetningene er underveis i en overgang fra NRF, der kjøttferaser krysses inn. En del bruk er også under oppbygging med hensyn til dyretall. Driftsomfanget er fremdeles lite, og enkelte i gruppa later til å ha et relativt arbeidskrevende driftsopplegg, men det finnes også eksempler i gruppa på at arbeidsforbruket kan være ganske lågt. Familiens arbeidsinnsats i jordbruket var i gjennomsnitt på ca. 0,9 årsverk i 2008.

3.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

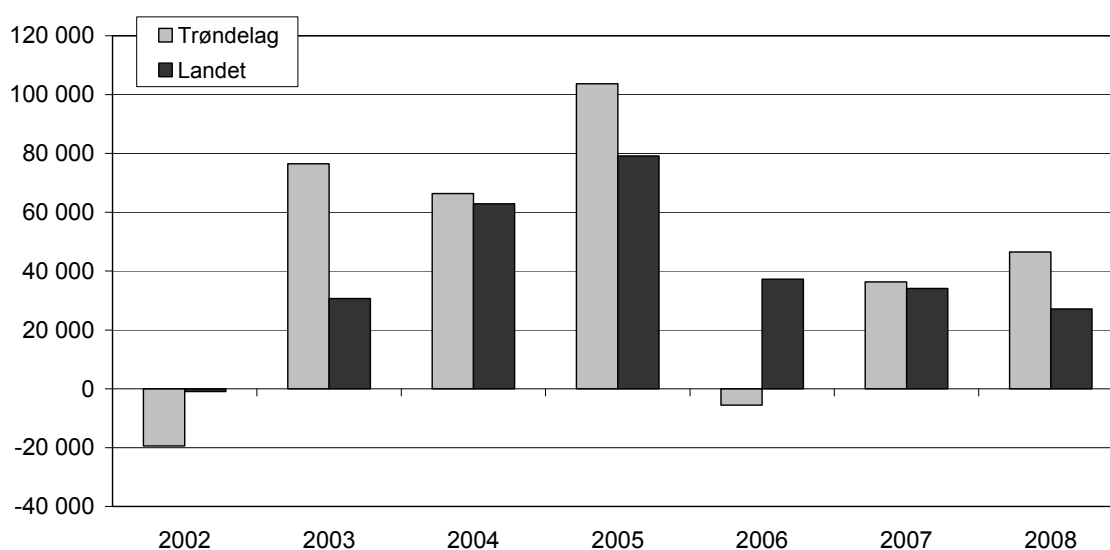
Figur 3.1 viser fordeling av brukerfamiliens samlede inntekt. På bruk med ammeku er det lønnsinntekter utenom bruket som står for det meste av nettoinntekta. I begrepet «driftsoverskudd landbruk» inngår driftsoverskudd fra jordbruk, skogbruk og tillegg-snæring. Lønnsomheten varierer sterkt fra bruk til bruk.

Figur 3.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mv. på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser

Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i ammekuproduksjon var på det høyeste nivået i 2005. I 2006 var arbeidsfortjenesten negativ med 5 300 kr. Årsaken til den negative arbeidsfortjenesten var blant annet at de variable kostnadene hadde en kraftig økning på enkelte bruk. I en liten gruppe som dette, vil variasjoner på enkeltbruk gjøre store utslag. Fra 2007 til 2008 økte familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i Trøndelag med 33 prosent, til 46 500 kr.

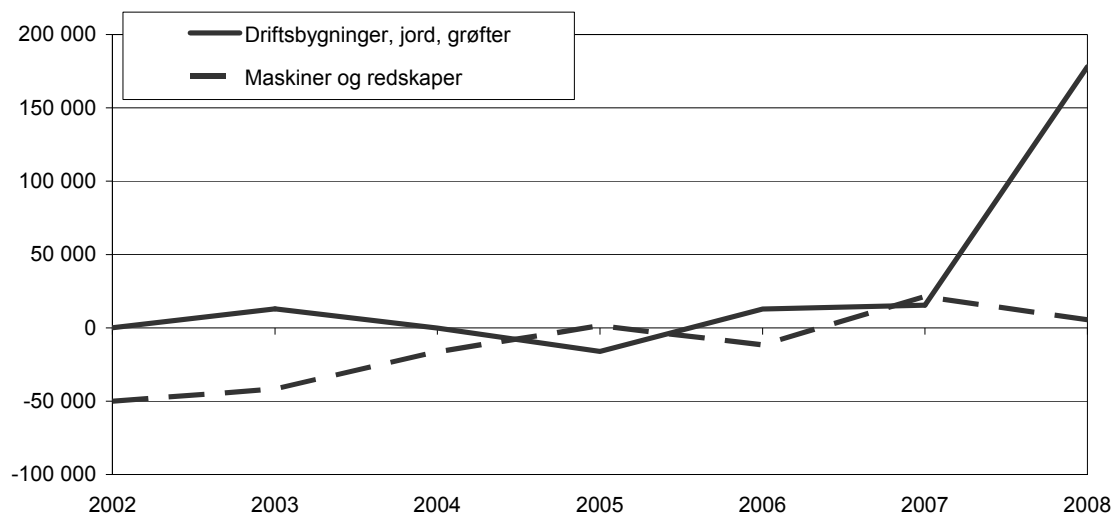
Skal arbeidsfortjenesten per årsverk komme på samme nivå som i melkeproduksjonen, må enten driftsoverskuddet opp, kapitalbindingen ned, eller arbeidsforbruket betydelig ned. Det er rimelig å anta at arbeidsforbruket per årsku er vesentlig lavere i større besetninger, og at den gruppa vi har med i statistikken, i så måte har for låg produksjon til å gi et tilfredsstillende økonomisk resultat.

Figur 3.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per årsverk. 2008-priser

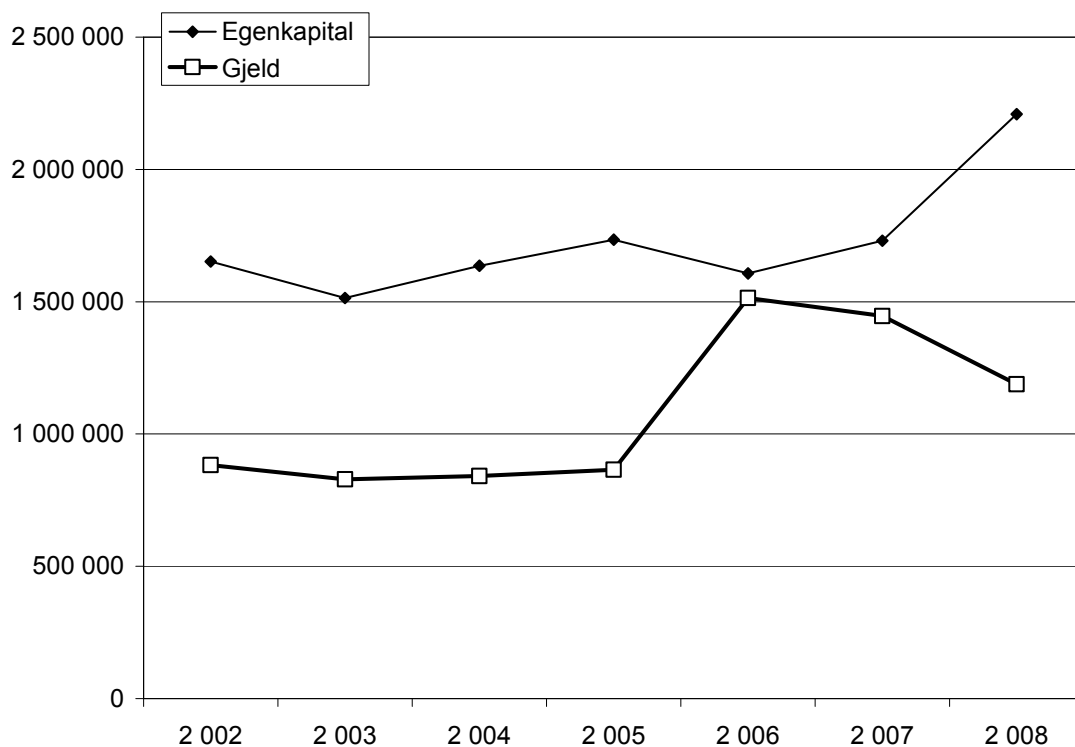
3.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Mange av brukene har tidligere drevet med melkeproduksjon, og har derfor fremdeles store faste kostnader knyttet til bygninger og mekanisk utstyr. Brukene har derfor vært preget av lite nyinvesteringer, men relativt store avskrivninger slik at nettoinvesteringene i perioden fra 2002 til 2006 var negative (figur 3.3). I 2007 var nettoinvesteringen positiv med 35 400 kr, og økte til 183 600 kr i 2008. Den store økningen i 2008 skyldes at ett bruk i gruppen investerer i ny driftsbygning.

Figur 3.3 Nettoinvesteringer på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser

Figur 3.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammeku i Trøndelag. I og med at det er bare 12 bruk i gruppa med ammekuproduksjon i Trøndelag, vil enkeltbruk gjøre store utslag på figuren, og noe av årsaken til svingningene skyldes utskifting av bruk. I gjennomsnitt var gjelden på brukene på 883 000 kr i 2002, og 1 188 000 kr i 2008, med en kraftig økning fra 2005 til 2006. På ammekubruk på landsbasis var gjelden på 1 279 000 kr i 2008.

Figur 3.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med ammekuproduksjon. Kroner per bruk. 2008-priser

3.3 Strukturutviklingen i kjøttproduksjon

SSB har ikke tall for antall ammekyr før år 1999 tilgjengelig. Måleenheten i tabell 3.1 er antall ammekyr. Utviklingstrekkene har vært som for melkekyr: færre og større bruk, men nedgangen i antall bruk har vært betydelig mindre enn i melkeproduksjon. Ammekubrukene i Nord-Trøndelag har i gjennomsnitt 1,5 ku mer enn landsgjennomsnittet, mens de i Sør-Trøndelag har 1,4 kyr mindre enn landsgjennomsnittet. I Sør-Trøndelag har 7 prosent av brukene forsvunnet etter 1999, mens det i Nord-Trøndelag er en reduksjon på 10 prosent. For landet som helhet har 4 prosent av ammekubrukene sluttet i perioden frem til 2008. Når det gjelder gjennomsnittlig besetningsstørrelse, så har den blitt 80 prosent større for landet, og 90 prosent større i begge trøndelagsfylkene.

Tabell 3.1 Utviklingen i antall bruk med kjøttproduksjon og antall ammekyr per bruk, 1999–2008, trøndelagsfylkene og landet

		1999	2002	2005	2008*
Sør-Trøndelag	Antall bruk	404	470	406	377
	Ammekyr/bruk	5,7	7,9	10,1	10,6
Nord-Trøndelag	Antall bruk	502	512	448	450
	Ammekyr/bruk	7,0	9,5	12,3	13,5
Landet	Antall bruk	5 464	5 788	5 234	5 269
	Ammekyr/bruk	6,7	8,3	10,6	12,0

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. De fullstendige jordbrukstellingene i 1999, og beregna totalpopulasjon de andre årene

3.4 Økonomisk føring av okser

NILF, Distriktskontoret i Trondheim, har deltatt i to forskningsprosjekter om økonomien i slutføring av okser. Prosjektet «Effektiv ammekuproduksjon» har vært ledet av Felleskjøpet fôrutvikling og NILF har bidratt i arbeidet med å finne optimal slaktealder, slaktevekt og kraftfôrnivå ved ulike kvaliteter og priser av grovfôret for okser av fem kjøttferaser. Prosjektet «Mer og bedre grovfôr» har vært ledet av Institutt for husdyrfag UMB. Flere forskere i NILF har vært involvert og distriktskontoret i Trondheim har bidratt i arbeidet med å finne optimal slaktealder, slaktevekt og kraftfôrnivå ved ulike kvaliteter og priser av grovfôret for NRF-okser.

3.4.1 Kjøttfeokser

Resultater fra teststasjonen Staur for okser av rasene Angus, Charolais, Hereford, Limousin og Simmental, og registreringer for de samme rasene fra storfekjøttkontrollen ble brukt for å teste en optimeringsmodell for økonomien i slutføringen. Optimeringsmodellen bygger på franske normer for føring av ung okse for de spesifikke rasene. Disse normene ble kombinert med en irsk fôropptaksmodell hvor substitusjonseffekten mellom gras og kraftfôr er sentral. Modellen simulerte (etterlignet) veksten av oksene på Staur tilfredsstillende.

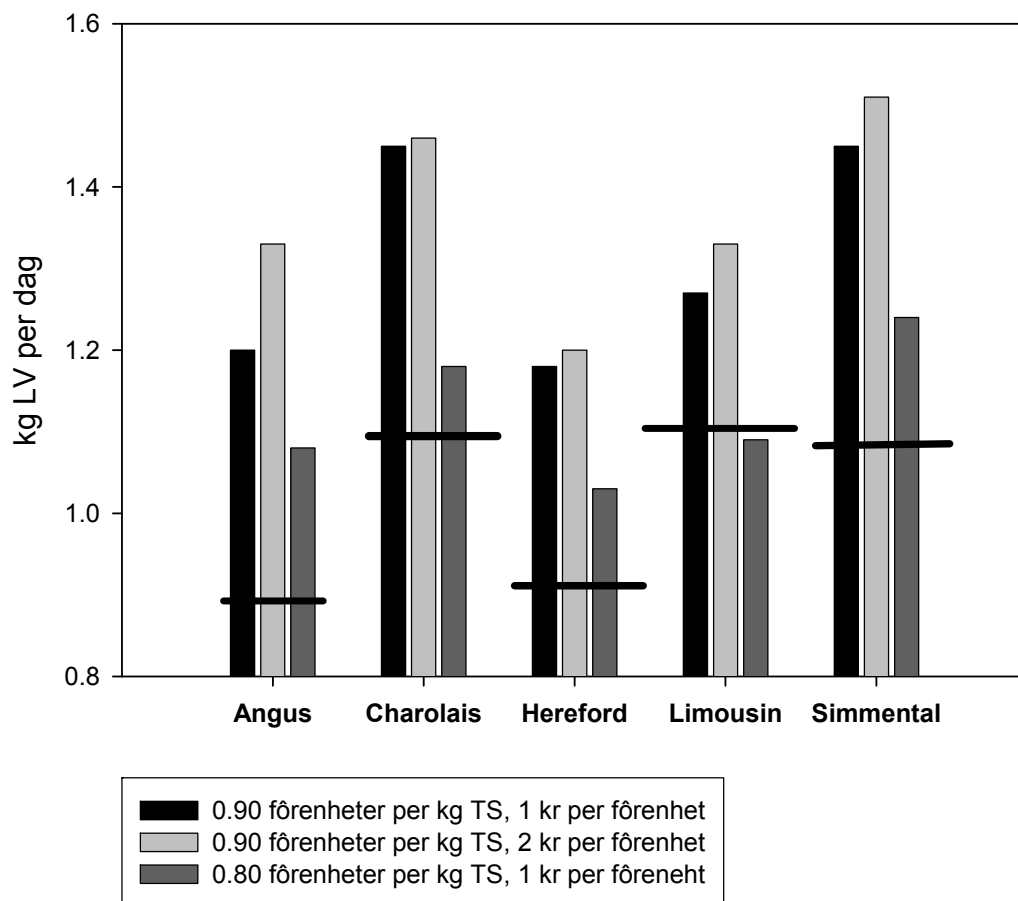
Optimal slaktealder, slaktevekt og kraftfôr for okser av de fem ulike rasene ble beregnet for to grovfôrkvaliteter, 0,90 og 0,80 fôrenheter per kg tørrstoff (TS), kombinert med to grovfôrpriser, 1 kr per fôrenhet og 2 kr per fôrenhet. Målet var å finne den slaktealder, slaktevekt og kraftfôrnivå som ga maksimal gjennomsnittlig daglig inntekt.

Gjennomsnittlig daglig inntekt ble beregnet som (salgspris – innkjøpspris – førkostnader) delt på antall dager i slutføringen. Optimeringen tok hensyn til daglige endringer i slakteprosent, vektgruppe, EUROP-klassifisering, fett. Sesongvariasjoner og tillegg som Gilde ekstra og Kvalitetstillegg var også inkludert i modellen.

Ved samme kvalitet og pris av grovfôret ga okser av de tunge rasene (Charolais, Limousin, og Simmental) høyere inntekter enn okser av de lette rasene (Angus og Hereford). Optimalt kraftfôrnivå ble funnet å være høyere for tunge raser enn for de lette. I forhold til det billigste og beste grovfôret må både en økning i grovfôrpris og senkning i grovfôr kvalitet kompenseres med mer kraftfôr; dette gjelder alle raser. Ved grovfôr av 0,90 fôrenheter per kg TS bør de tunge rasene fôres med fire til fem kg kraftfôr per dag avhengig av grovfôrpris, mens okser av lette raser kan klare seg med to til tre kg kraftfôr per dag. For 0,80 grovfôret til 1 kr per kg TS bør okser av tunge raser få nesten seks kg kraftfôr per dag, okser av de lett kan rasene bør fôres med tre til fire kg kraftfôr.

Okser av de lette rasene bør slaktes ved 14 måneder og oppnå en slaktevekt på omlag 275 kg, uansett grovfôrpris eller kvalitet. Ved grovfôr av 0,90 fôrenhet per kg TS kvalitet bør okser av Limousin, Charolais og Simmental slaktes ved henholdsvis 14 måneder og under 350 kg slaktevekt, 16 måneder og mer enn 350 kg, og 18 måneder og mer enn 350 kg. Forskjellen mellom rasene for de tunge oksen skyldes at Limousin i følge registreringene i Storfekjøttkontrollen oppnår høyeste kvalitetstillegg før 350 kg slaktevekt, mens de andre tunge rasene oppnår det høyeste tillegget ved tyngre vekter. Å oppnå det høyeste kvalitetstillegget er viktig for økonomien i slutføringa. Ved grovfôr av 0,80 fôrenhet per kg TS kvalitet bør okser av Limousin, Charolais og Simmental slaktes ved 20 måneders alder.

Ved 0,90 grovfôr vil optimal levendevekt-tilvekst for okser av de lette rasene være 1,2 kg levendevekt (LV) per dag, for Limousinokser 1,3 kg LV per, og for Charolais- og Simmentelokser 1,4 kg LV per dag. Dette er tilvekster som er fullt mulig å få til for alle rasene. Gjennomsnittlige tilvekster for de fem rasene er likevel betydelig lavere i Norge enn de som ble funnet optimal i vår undersøkelse (figur 3.5)

Figur 3.5 Beregnet optimale levendevekt (LV) tilvekster for okser av fem kjøttferaser med basisfôring av to grovfôrkvaliteter og to grovfôrpriser for tre av de fire mulige fôringsregimene. Det er beregnet ulike kraftfôrmengder (optimale) for hver av de tre fôringsregimene. Gjennomsnittlige tilvekster for dagens praksis på grunnlag av data fra storfekjøttkontrollen er markert med horisontalt strek i figuren

Resultatene, de optimale LV tilvekstene, funnet i vår undersøkelse er imidlertid i godt samsvar med vanlig praksis i Danmark (tabell 3.2). Det er verdt å merke seg at dansk Charolais oppnår den beste kvalitetsklassifiseringen like tidlig som Limousin. Hvordan ville danske slakteresultater ha virket på økonomien i norsk storfekjøttproduksjon?

Tabell 3.2 Gjennomsnittlig slaktealder, slaktevekt og EUROP-klassifisering for okser av fem kjøttfaser i Norge og Danmark

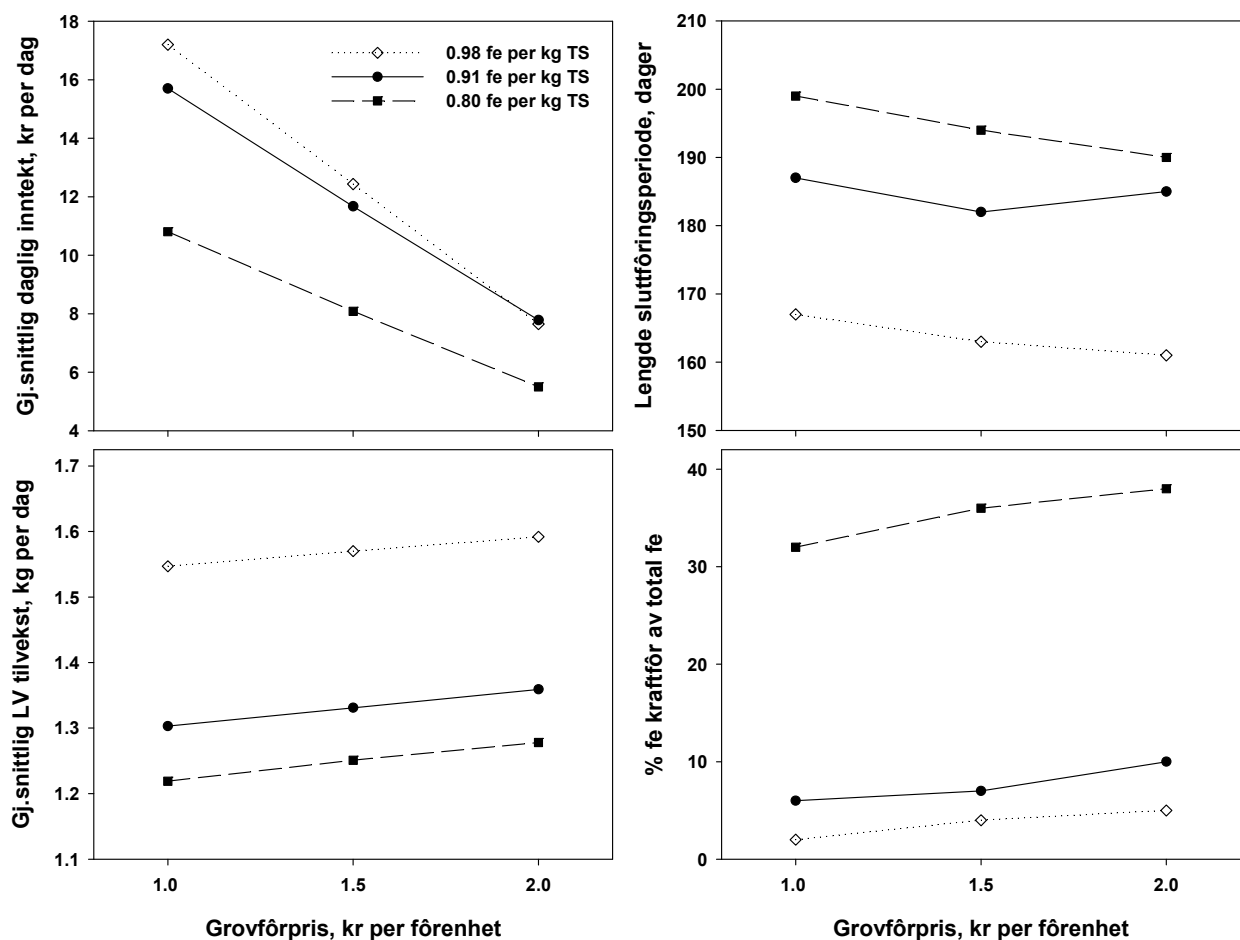
	Slakte- alder	Norge slaktevekt	EUROP	Slakte- alder	Danmark slaktevekt	EUROP
Angus	18,1	262	O+	14,9	295	R+
Charolais	17,6	342	R+	14,3	325	U
Hereford	18,1	277	O+	14,7	281	R
Limousin	17,2	318	U+	14,2	315	U+
Simmental	17,7	325	R	14,2	313	R+

Det er lønnsomt å føre norske kjøttfeokser vesentlig sterkere enn dagens praksis. Slaktealderen bør bli lavere og tilvekstene høyere. For å få dette til bør det legges stor vekt på å lage et godt grovfôr; billig og godt grovfôr gir best økonomi. Om det er begrenset med grovfôrressurser, bør godt grovfôr, selv om det eventuelt er dyrere, prioriteres framfor mer og dårligere. Det er mer lønnsomt å kjøpe de ekstra fôrhetene i form av kraftfôr.

3.4.2 NRF okser

Samme framgangsmåte som den beskrevet over for kjøttfeokser ble brukt for å finne optimal slaktealder, slaktevekt og kraftfôrnivå for NRF ved ulike grovfôrkvaliteter og priser. De franske normene for sammenhenger mellom føring og tilvekst for ung okse av mjølkerase ble brukt som basis i optimeringsmodellen. Modellen ble testet ved å sammenlikne simuleringsresultatene med resultatene fra «Mer og bedre grovfôr». Grovfôr-kvalitetene brukt i forsøkene i prosjektet «Mer og bedre» var 1,0; 0,9; og 0,8 fôrenheter per kg TS. NRF oksene fikk grovfôr av disse kvalitetene med og uten kraftfôr, altså til sammen seks ulike fôringsopplegg. Modellen simulerte (etterlignet) tilveksten i alle fôringsoppleggene svært tilfredsstillende med unntak av 0,80 grovfôret uten kraftfôr. Slutføring av okser med grovfôr av 0,80 fôrenheter per kg TS uten kraftfôr er uansett ikke et lønnsomt alternativ.

Beregningene viste at slutføring av NRF-okser med grovfôr av den beste kvaliteten, ca. 1,0 fôrenheter per kg TS, ga marginal bedre lønnsomhet (gjennomsnittlig daglig inntekt) enn slutføring med 0,90 grovfôret (figur 3.6). Denne gevinsten betinger imidlertid en sterk intensivering av produksjonen. Blant annet må tilveksten være mellom 1,5 og 1,6 kg LV per dag, samtidig må grovfôret være billig. Slike tilvekster er uhyre sjeldne i norsk landbruk, selv om de er oppnådd i forsøk ved UMB vil det antakelig være vanskelig å få til dette i praksis. Optimale tilvekster for NRF-okser ved 0,90 og 0,80 grovfôr vil være henholdsvis 1,3 og 1,2 kg LV per dag. Dette er også høye tilvekster, men slike tilvekster finnes det eksempler på i norsk landbruk. Mens forskjellen i lønnsomhet er marginal mellom slutføring med basis i 1,0 grovfôret og 0,90 grovfôret, er det en vesentlig bedre lønnsomhet ved 0,90 grovfôret enn ved 0,80 grovfôret. Optimal føring med grovfôr av 0,80 fôrenheter per kg TS tilsier mye mer kraftfôr enn ved bruk av 0,90 grovfôret.

Figur 3.6 Maksimal gjennomsnittlig daglig inntekt ved slutføring av NRF okser fra 310 kg LV for tre grovførkvaliteter og tre grovførpriser, og korresponderende optimale lengder av slutføringsperioden, gjennomsnittlig daglig tilvekst og kraftfòrandelen av den totale fòrrasjonen

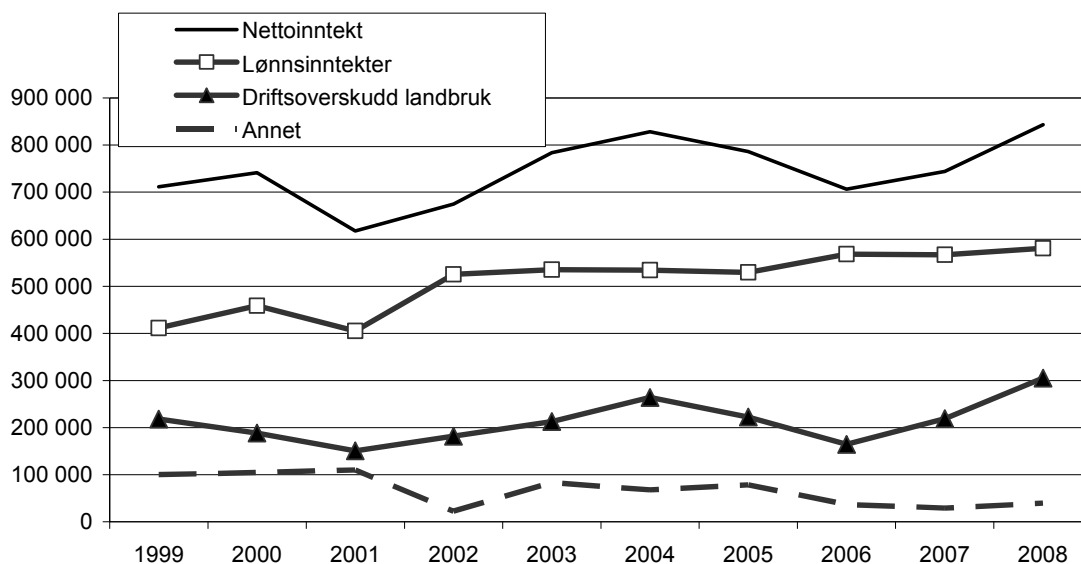
Selv om NRF-oksene er relativt gode grovfòrutnytttere ved at de har høyere grovfòropp-tak enn kjøttfeoksene er det likevel økonomiske og biologiske grenser for hvor godt grovfòret bør være også for okser av mjølkeraser. Resultatene fra «Mer og bedre grovfòr» viser at fettavleiringen er større ved høyere andel av grovfòr i fòrrasjonen. Ok-ser som fòres med bare grovfòr må derfor slaktes tidligere enn okser som fòres med en mer balansert fòrrasjon. Okser som fòres med høye energikonsentrasjoner må også slak-tes tidligere. For å oppnå lønnsomhet av et grovfòr med høyere energikonsentrasjon enn noe over 0,90 føreheter per kg TS må en utfordre disse økonomiske og biologiske grensene. Risikoen vil være stor, faren for fetttrekk eller ikke oppnådd tilvekster er stor. For slutføring av okser vil et grovfòr av 0,9 føreheter per kg TS med et tillegg på 1 kg kraftfòr per dag være optimalt. I forhold til statistikk fra Tine vil et siktemål mot grovfòr av 0,90 føreheter per kg TS være en forbedring av dagens praksis. Oppskriften for god økonomi i slutføring av NRF-okser er enkel og lite revolusjonerende: grovfòr omkring 0,90 føreheter per kg TS, tilvekst 1,2 til 1,3 kg LV per dag, og 1 til 2 kg kraft-fòr per dag.

4 Kornproduksjon

I 2008 var det 15 bruk med ensidig kornproduksjon som var med i statistikk materialet i Trøndelag. Bygg er hovedproduksjon, med mindre innslag av havre og hvete. Totalarealet har ligget rundt 300 dekar per bruk de siste årene.

4.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

Lønnsomheten i kornproduksjonen er direkte avhengig av avlingsnivå og kornkvalitet, og varierer derfor mye fra år til år. Likevel kan en si at det er felles for kornbrukene at driftsoverskudd i landbruket er lågt, men nettoinntekta høy. Se figur 4.1 og tabell 12 i kapittel 10. Arbeidsmessig utgjør ikke kornproduksjonen på de brukene vi har med i statistikken, mer enn et halvt årsverk for brukerfamilien, mens arbeidsinnsatsen i lønnet arbeid utenom bruket, utgjør bortimot ett og et halvt årsverk.

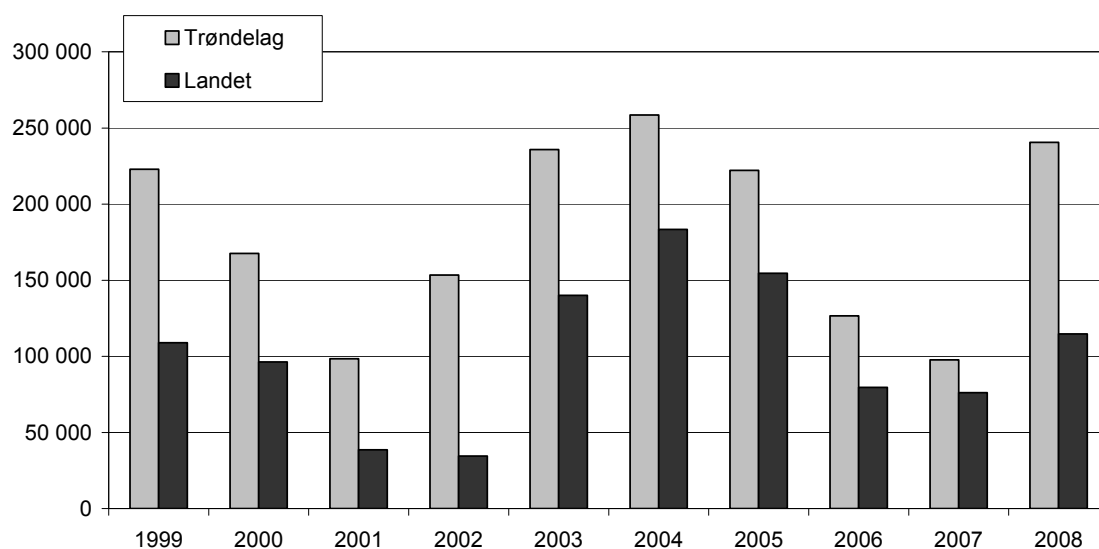
Figur 4.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn. Kroner per bruk. 2008-priser

Familiens arbeidsfortjeneste per årsverk i kornproduksjon varierer mye fra år til år (figur 4.2). I perioden 2003–2005 var arbeidsfortjenesten på bruk med driftsformene korn og korn/svin betydelig over tilsvarende lønnsomhetsmål for andre driftsformer. På grunn av lavere avlinger var imidlertid fortjenesten i kornproduksjonen lav i årene 2006–2007, før et svært godt kornår i 2008 gjorde at fortjenesten igjen gikk opp.

Kornbruk i Trøndelag har i hele 10-årsperioden oppnådd bedre arbeidsfortjeneste enn landsgjennomsnittet. En årsak til det er at i Trøndelag er både variable og faste kostnader lavere i forhold til inntektene. Andre årsaker er at kornbruk på landsbasis har mer eiendeler som krever forrentning. De fleste kornbruk har beliggenhet enten i Trøndelag eller på Østlandet. I og med at gjennomsnittstall for landet ligger over trøndelagstallene

på kostnadssiden, vil det si at kostnadsnivået på kornbruk i Trøndelag ligger betydelig under kostnadsnivået på østlandsbrukene.

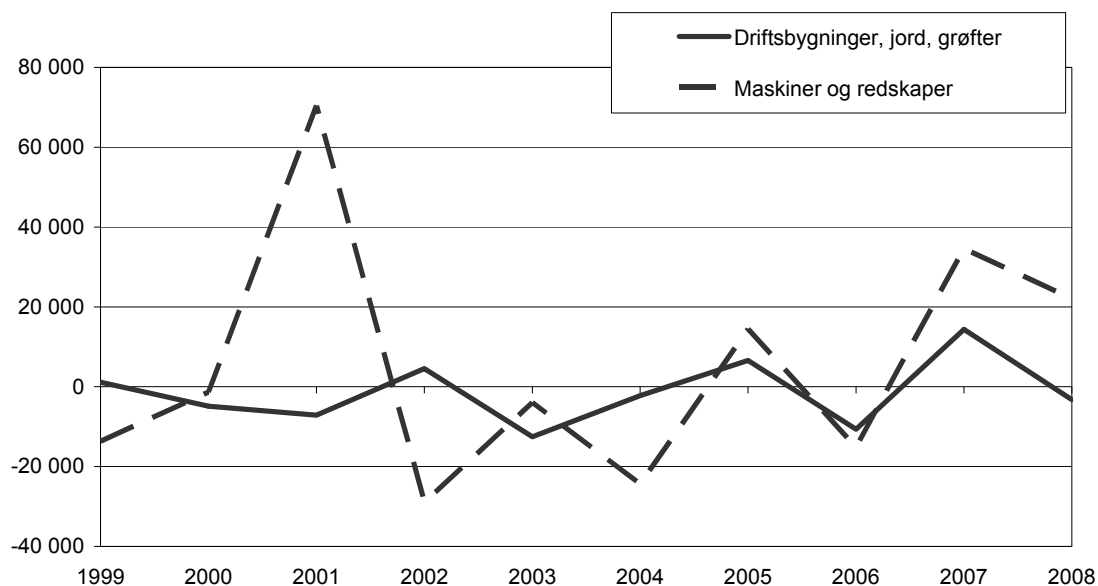
Forskjellen på trøndelagstall og landstall var spesielt stor i 2008, og årsaken til det er sammensatt. En årsak er at prisen på bygg var 3 prosent høyere i Trøndelag enn for landet, og prisen på havre var 16 prosent høyere. Arealet benyttet til havre utgjør 24 prosent av det totale kornarealet på landsbasis, og 15 prosent av arealet i Trøndelag.

Figur 4.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn. Kroner per årsverk. 2007-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

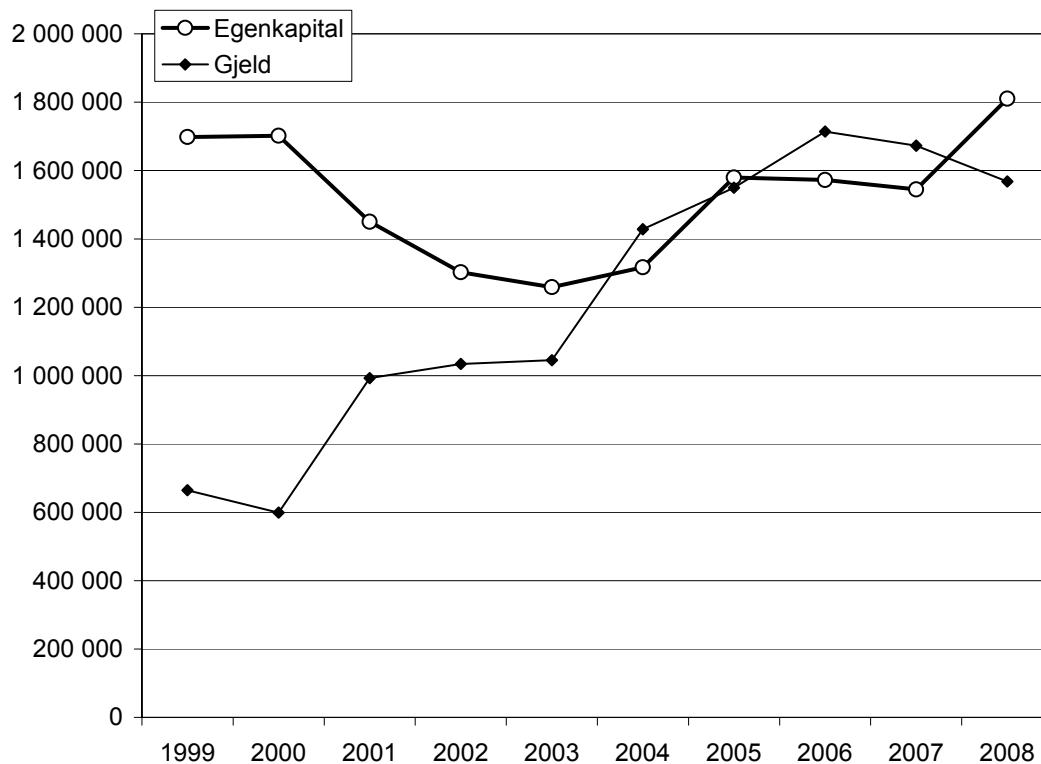
4.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Figur 4.3 viser at nettoinvesteringene på kornbrukene stort sett har ligget rundt null siden 1998, men var i sum på 47 200 kr i 2007, og 19 000 kr i 2008. Det er spesielt maskininvesteringene som varierer fra år til år. I ei lita gruppe kan utslagene på gjennomsnittstallene bli store når flere brukere investerer samtidig. Det er året 2001 et eksempel på.

Figur 4.3 Nettoinvesteringer på bruk med korn. Kroner per bruk. 2008-priser

Gruppen med kornbruk i Trøndelag består av bare 13–15 bruk, og det har vært en del utskifting av bruk i perioden. De brukene som har kommet inn i statistikken, har i utgangspunktet hatt høyere balanseverdier og mer gjeld enn de som har gått ut. Det er hovedårsaken til at gjelden øker så mye på gjennomsnittstallene.

Figur 4.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på kornbruk. Kroner per bruk. 2008-priser

4.3 Strukturutviklingen i kornproduksjon

Når det gjelder det gjennomsnittlige kornbruket, så har både Nord- og Sør-Trøndelag mindre bruk enn landsgjennomsnittet (tabell 4.1). Et gjennomsnittlig kornbruk i Sør-Trøndelag har 160 dekar, mens de i Nord-Trøndelag har 185 dekar. Landsgjennomsnittet er 216 dekar per bruk. Fra 1979 til 2008 har det vært mer enn en halvering av antall bruk med kornareal. Sør-Trøndelag har opplevd en litt større reduksjon enn Nord-Trøndelag (58 mot 54 % av brukene har sluttet), mens landstallene viser at antall kornbruk har blitt 63 prosent færre.

Størst økning i bruksstørrelse har Sør-Trøndelag opplevd, der brukene har blitt ca. 190 prosent større fra 1979 til 2008. Tilsvarende tall for Nord-Trøndelag er en økning på 130 prosent og for landet 160 prosent større bruk. Fra 1999 til 2008 har Sør-Trøndelag opplevd en betydelig svakere nedgang i antall bruk enn landet for øvrig. 19 prosent av kornbrukene i Sør-Trøndelag har sluttet i denne perioden, mens landstallene viser at 34 prosent har forsvunnet. I Nord-Trøndelag var reduksjonen på 23 prosent. For alle tre grupperingene har gjennomsnittsbruket blitt 1,4 ganger større de siste 8 årene.

Tabell 4.1 Utviklingen i antall bruk med kornproduksjon og antall dekar korn per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet

		1979	1989	1999	2008*
Sør-Trøndelag	Antall bruk	2 499	1 926	1 294	1 043
	Daa / bruk	54,4	81,8	118,0	159,6
Nord-Trøndelag	Antall bruk	3 600	3 082	2 161	1 672
	Daa / bruk	79,4	103,1	134,9	185,3
Landet	Antall bruk	39 532	33 103	21 909	14 486
	Daa / bruk	82,3	106,6	149,8	216,4

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. De fullstendige jordbrukstellingene i 1979, 1989 og 1999, og beregna totalpopulasjon i 2008

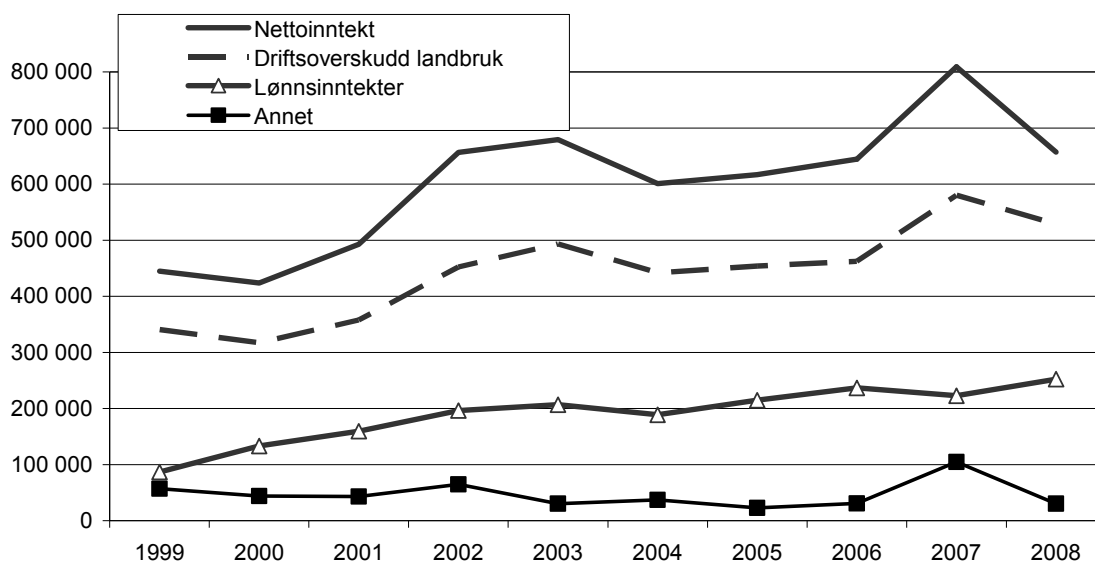
5 Kombinert kornproduksjon/svinehold

Som for kornproduksjon har lønnsomheten i kombinasjonen korn/svin tradisjonelt variert mye, som et resultat av svingninger både i kornavlinger og prisen på svinekjøtt. De siste årene har det vært 12 bruk med driftsformen korn/svin i Trøndelag.

5.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

Over tid har fôrforbruket per kg tilvekst gått ned. Besetningene har blitt større, og drifta mer effektiv. I statistikken for Trøndelag har besetningene økt fra 32 avlsgris per bruk i 1999 til 51 avlsgris per bruk i 2008. Utviklinga i driftsoverskudd og nettoinntekt (figur 5.1), er preget av de store svingningene i kornavlinger og priser på svinekjøtt. Etter noen år med god lønnsomhet, ble det overproduksjon og prisnedgang i 1999. Fra 1991 til 2000 gikk oppnådd pris for svinekjøtt ned fra 28 kr til 18 kr per kg, men har siden steget litt. I 2008 lå prisen på 23,12 kr.

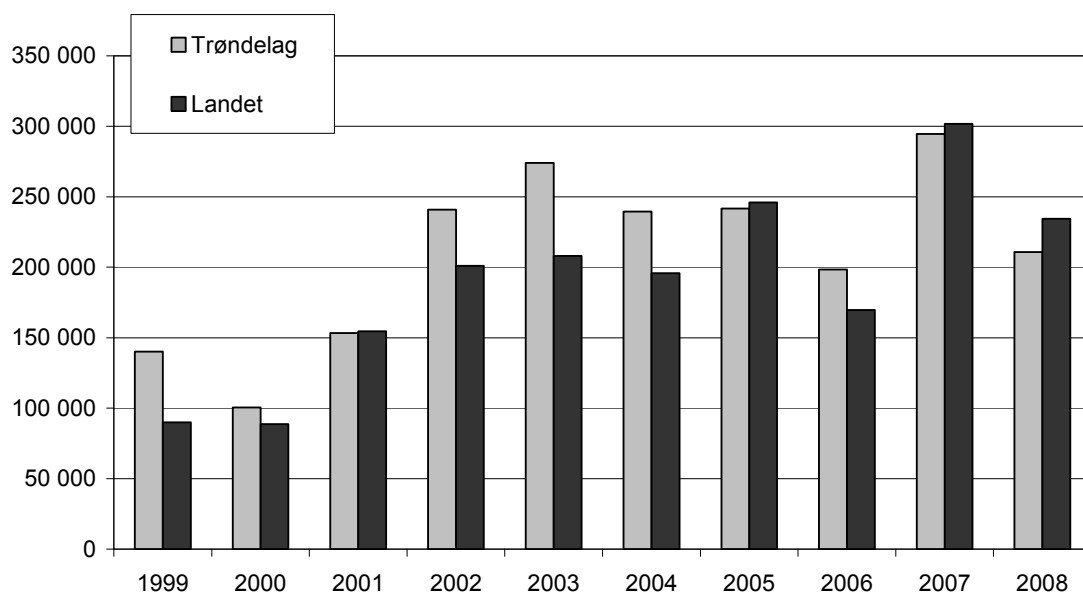
Nettoinntekta for svinebøndene svinger mer i takt med endringene i driftsoverskudd fra landbruket enn for de andre driftsformene. Dette kommer av at inntekta fra jordbruket utgjør en større andel av totalinntekta enn for de andre driftsformene. En annen årsak til nedgangen i nettoinntekt det siste året var at renteutgiftene økte med 70 000 kr fra 2007 til 2008.

Figur 5.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd mm på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2008-priser

I figur 5.2 er familiens arbeidsfortjeneste per årsverk for korn/svin i Trøndelag sammenlignet med landstall. Figuren viser at i de fleste årene har brukene i Trøndelag større arbeidsfortjeneste på egen arbeidsinnsats enn brukene på landsbasis. I 2007 gjorde imidlertid gruppen på landsbasis et kraftig hopp oppover, hovedsakelig på grunn av økning i mengde og pris på slaktegris, og økning i mengde og pris på smågris. Bruk med korn/svin i Trøndelag hadde også en stor økning i arbeidsfortjenesten i 2007, men ikke så mye som gruppen på landsbasis.

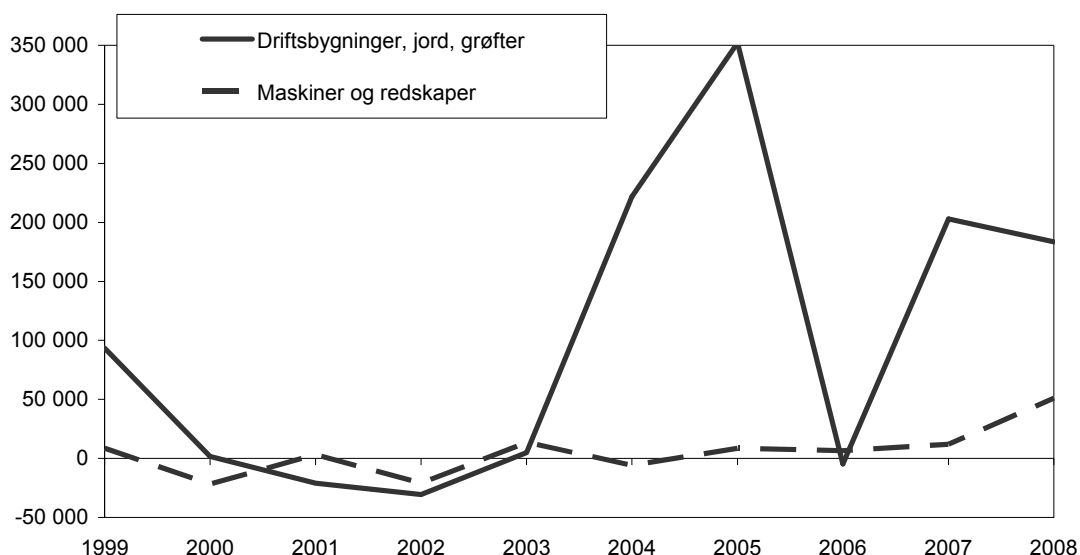
I 2008 gikk arbeidsfortjenesten betydelig ned igjen i begge områdene, selv om inntektene fra korn gikk opp. I Trøndelag økte omsatt kilo svinekjøtt med 21 prosent, til 57 200 kilo, fra 2007 til 2008. Årsaken til at resultatet likevel gikk ned, var blant annet stor økning i kostnadene, spesielt på kraftfôr. Med unntak av korn, er det likevel driftsformen korn/svin som har den høyeste arbeidsfortjenesten per årsverk av driftsformene i Trøndelag i 2008.

Figur 5.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med korn/svin. Kroner per årsverk. 2007-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

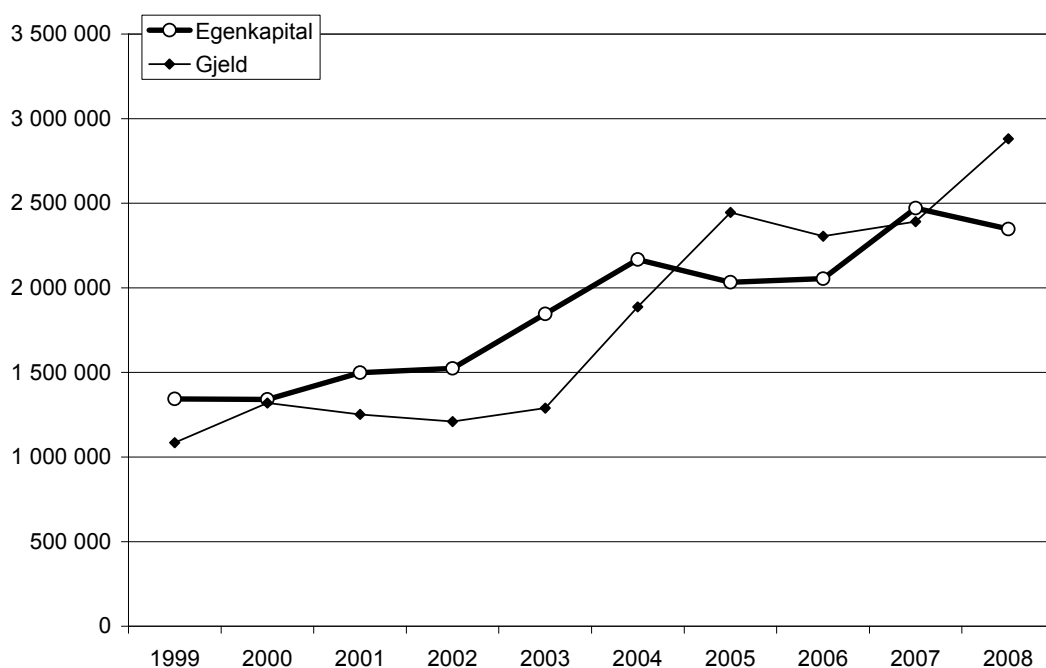
5.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Nettoinvesteringene for bruk med kombinert korn- og svineproduksjon er vist i figur 5.3. I hele perioden fra 1999 til 2007 har investeringene i maskiner og redskap ligget rundt null, med en oppgang til 51 000 kr i 2008. Nettoinvesteringene for bygninger har imidlertid hatt kraftige svingninger i årene 2003–2008. I og med at det her er snakk om en forholdsvis liten gruppe bruk, vil nettoinvesteringene kunne påvirkes sterkt selv om det er få bruk som står for investeringene.

Figur 5.3 Nettoinvesteringer på bruk med korn/svin. Kroner per bruk. 2008-priser

Figur 5.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Gjelden per bruk har økt fra 1 080 000 kr i 1999 til 2 881 000 kr i 2008, og egenkapitalen har i hovedsak hatt samme utvikling. Dette har sammenheng med at det er investert betydelige beløp i driftsbygninger i denne driftsformen de siste årene.

Figur 5.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med korn og svin. Kroner per bruk. 2008-priser

5.3 Strukturutviklingen i svineproduksjon

De tallene vi har for svineproduksjon, baserer seg på bruk med purker, og tallene i Tabell 5.1 henspiller til antall purker inkl. ungpurker. Rene slaktegrisbesetninger er dermed ikke med i denne tabellen. Det er stor forskjell på størrelsen på svinebesetningene i de to trøndelagsfylkene. I Sør-Trøndelag har gjennomsnittsbruket 35 purker, mens de i Nord-Trøndelag har 62. Landsgjennomsnittet er på 59 purker, så Nord-Trøndelag ligger over landsgjennomsnittet. Svineproduksjonen er den produksjonen som viser størst bruksnedgang etter 1979. I Sør-Trøndelag er 90 prosent av brukene borte, mens det i Nord-Trøndelag er 75 prosent som har sluttet. Landstallene ligger mellom trøndelagsfylkene, med en reduksjon på 82 prosent i perioden.

Besetningene på landsbasis har økt mer enn hva som er tilfelle i Trøndelag. I sørfylket har økningen vært på 4,7 ganger, og i nordfylket på 5,8, mens landstallene viser at brukene har blitt 6,4 ganger større etter 1979. Etter 1999 har 63 prosent av svinebrukene i Sør-Trøndelag sluttet, mens tilsvarende tall for Nord-Trøndelag er 51 prosent og for landet 55 prosent. Både Nord-Trøndelag og landet har opplevd litt over en fordobling av gjennomsnittlig besetningsstørrelse etter 1999, mens besetningene i Sør-Trøndelag har blitt 1,5 ganger større.

Tabell 5.1 Utviklingen i antall bruk med svineproduksjon og antall purker per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet

		1979	1989	1999	2008*
Sør-Trøndelag	Antall bruk	644	328	171	64
	Purker / bruk	7,5	12,3	23,1	35,0
Nord-Trøndelag	Antall bruk	1 017	693	521	257
	Purker / bruk	10,8	17,2	29,7	62,4
Landet	Antall bruk	8 914	5 229	3 676	1 647
	Purker / bruk	9,2	16,1	26,5	58,8

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. De fullstendige jordbruksstillingene i 1979, 1989 og 1999, og beregna totalpopulasjon i 2008

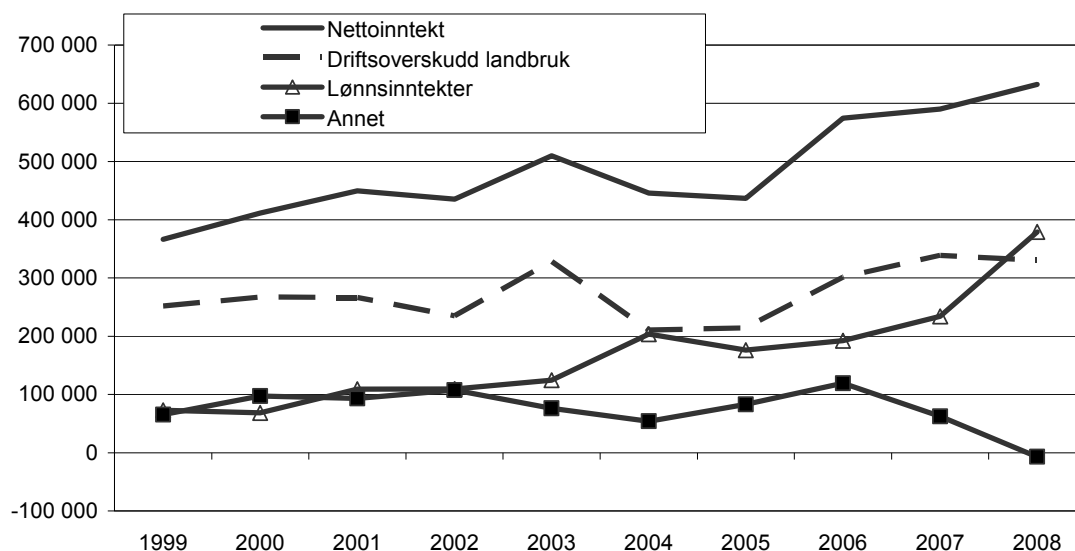
6 Sauehold

I 2008 var det 12 bruk med driftsformen sau som var med i statistikkaterialet i Trøndelag. Disse brukene har i gjennomsnitt 197 vinterføra sau, og et totalareal på 255 dekar.

6.1 Nettoinntekt og lønnsomhet

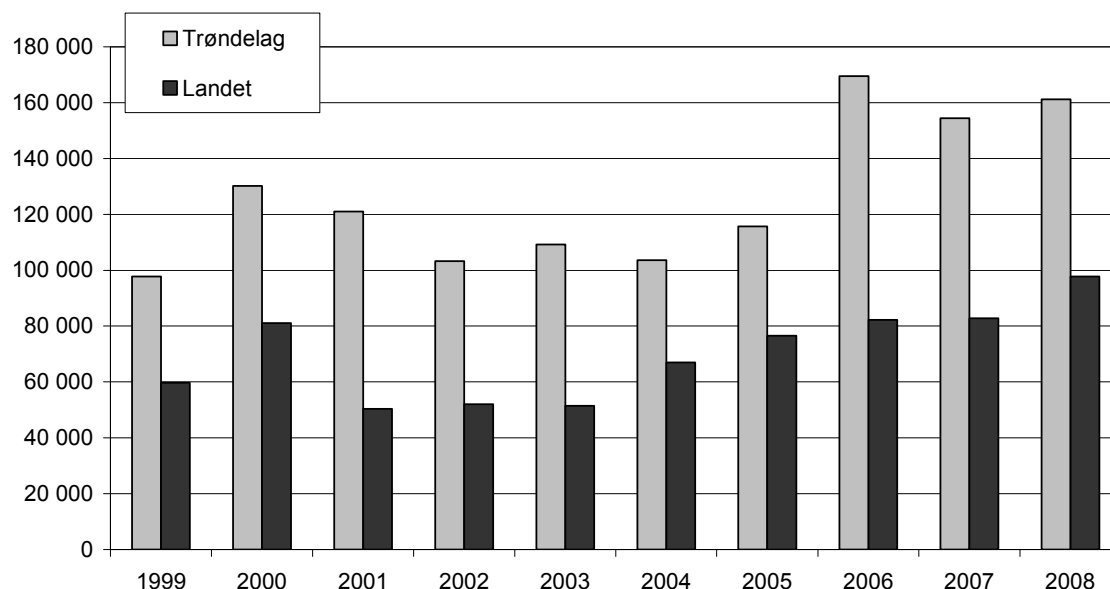
Etter en nedgang i nettoinntekten i 2004 og 2005, har bruk med sau hatt en oppgang i nettoinntekt de siste årene (figur 6.1). Dette har sammenheng med endringer i driftsoverskudd landbruk, som hadde en kraftig økning i 2003, men falt i 2004 til sitt lågeste nivå i 10-årsperioden. På sauebrukene har skogbruk hatt relativt mye å si for de totale inntektene. I 2003 var driftsoverskuddet fra skogbruket spesielt høgt. Det samme gjaldt tilleggsnæringer, se tabell 14 i kapittel 10. Nedgangen i driftsoverskudd i 2004 skyldtes økte investeringer og økning i faste kostnader. Fra 2005 til 2007 var det igjen en økning i driftsoverskuddet. Driftsoverskuddet fra jordbruk økte med 9 prosent fra 2007 til 2008, men overskuddet fra skogen gikk ned, så totalt sett ble det liten endring på overskudd fra landbruket det siste året.

Nettoinntekta på bruk med sau har bare hatt en liten økning det siste året, selv om lønnsinntektene har gått betydelig opp. Årsaken til det er at inntekter fra «annet» har gått mye ned siste året. Det er i hovedsak tap på verdipapirer som er årsaken til nedgangen.

Figur 6.1 Nettoinntekt og driftsoverskudd m.m. på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2008-priser

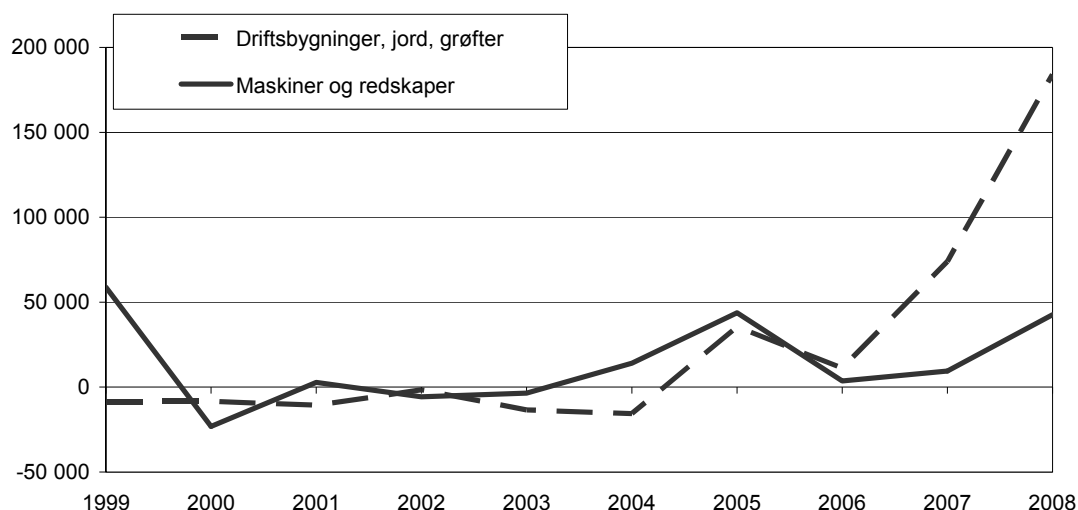
Den gjennomsnittlige besetningsstørrelsen på sauebrukene som var med i regnskapsundersøkelsene i Trøndelag, var 197 vinterføra sauer (vfs.) i 2008. For hele landet var størrelsen 136 vfs. Den store forskjellen i besetningsstørrelse er den vesentligste årsaken til at regnskapsundersøkelsene viser en høyere årsverkfortjeneste i Trøndelag enn i landet som helhet, se figur 6.2. Årsakene til økningen de siste tre årene er både økt omfang på drifta, økte priser på kjøtt og ull, og økte tilskudd. Det var en liten reduksjon i arbeidsfortjenesten fra 2006 til 2007, noe som skyldtes sterk økning i de faste kostnadene.

Figur 6.2 Familiens arbeidsfortjeneste på bruk med sauehold. Kroner per årsverk. 2008-priser. (Endret beregningsmåte fra og med 2002)

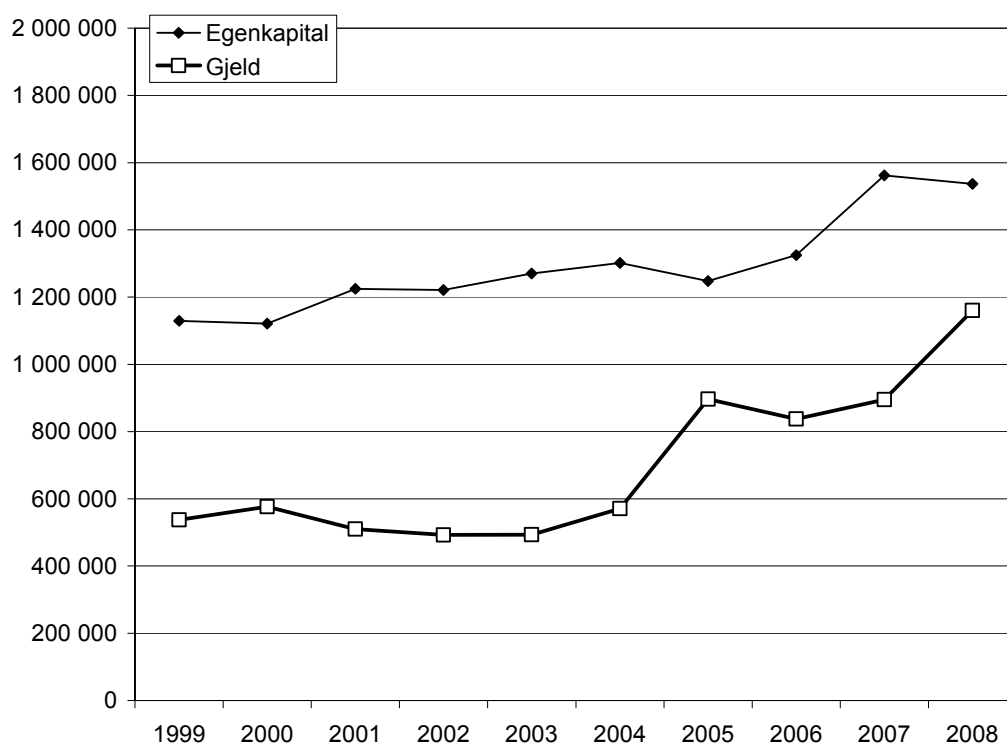
6.2 Nettoinvestering og gjeldsutvikling

Som det framgår av figur 6.3 var nettoinvesteringene i saueholdet låge i årene 2000–2004. De store maskininvesteringene i 1999 var traktorkjøp, og de to siste årene er det investert betydelige beløp i driftsbygninger. Siden antallet bruk med sauehold i driftsstatistikken for Trøndelag er lite, vil tilfeldige sammentreff lett få store utslag.

Figur 6.3 Nettoinvesteringer på bruk med sauehold. Kroner per bruk. 2008-priser

Figur 6.4 viser utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med sau. Sau er den driftsformen med lavest gjeld, med 1 160 300 kr per bruk. Gjelden hadde en betydelig økning det siste året, noe som har sammenheng med investeringene som er gjort. Egenkapitalprosenten er på 57 prosent i 2008, noe som er en nedgang fra de to foregående årene.

Figur 6.4 Utviklingen av gjeld og egenkapital på bruk med sau. Kroner per bruk. 2008-priser

6.3 Strukturutviklingen i saueholdet

Tabell 6.1 viser antall bruk med sau og antall vinterfôra sau per bruk. Både i Sør- og Nord-Trøndelag er sauebrukene i gjennomsnitt større enn landstallet, og i Sør-Trøndelag er brukene aller størst. Her er gjennomsnittet 73 vinterfôra sauer, mot 62 i nordfylket. Landsgjennomsnittet ligger i 2008 på nesten 58 vinterfôra sauer. Også blant sauebrukene har det vært mer enn en halvering av antall bruk etter 1979. Nord-Trøndelag har hatt den minste reduksjonen, der 54 prosent av brukene har forsvunnet. I Sør-Trøndelag har 66 prosent lagt ned drift, mens det på landsbasis er 65 prosent.

Gjennomsnittsbesetningen både i Nord-Trøndelag og for landet som helhet har økt til å bli 3 ganger så stor som den var i 1979. Sauebrukene i Sør-Trøndelag har blitt 3,5 ganger større i perioden, etter som de har økt fra 21 vinterfôra sauer til 73. Fra 1999 til 2008 har Sør-Trøndelag mistet 26 prosent av sauebrukene, mens reduksjonen i Nord-Trøndelag og landet som helhet har vært henholdsvis 31 og 32 prosent. Dette betyr at de siste årene er det Sør-Trøndelag som har hatt minst tilbakegang i antall bruk. Gjennomsnittsbruket i både Trøndelag og landet har økt til å bli ca. 1,3 ganger så stor i 2008 som de var i 1999.

Tabell 6.1 Utviklingen i antall bruk med sau og antall vinterfôra sau per bruk, 1979–2008, trøndelagsfylkene og landet

		1979	1989	1999	2008*
Sør-Trøndelag	Antall bruk	2 221	1 285	1 030	765
	Sau / bruk	21,1	40,4	55,3	73,1
Nord-Trøndelag	Antall bruk	1 207	799	806	557
	Sau / bruk	20,5	40,8	49,4	62,4
Landet	Antall bruk	44 514	28 887	22 709	15 540
	Sau / bruk	19,4	31,1	42,1	57,8

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. De fullstendige jordbrukstellingene i 1979, 1989 og 1999, og beregna totalpopulasjon i 2008

7 Kyllingproduksjon

Fra å være en liten tilleggsproduksjon har slaktekylling gitt stadig større bidrag til samla økonomisk resultat for mange bønder. Slaktekyllingproduksjon er konsesjonsregulert, og det er grenser for hvor mye hver enkelt produsent kan produsere hvert år. Dette taket for produksjon ble i 2003 hevet fra 80 000 slaktekylling per år til 120 000 slaktede og omsatte kyllinger per år. Det har vært en meget sterk økning i forbruket av slaktekylling, og fram til høsten 2008 var det ikke problemer med avsetning av slaktekylling til tross for at produksjonen både per enhet og totalt økte sterkt. Da ble det en viss overdekning av slaktekylling i forhold til forbruket. NILF avsluttet i 2009 en spesialundersøkelse på kyllingproduksjon, og i kapitlene 7.1–7.3 presenterer vi tall fra denne undersøkelsen⁴. Tabellene i disse kapitlene inneholder gjennomsnittstall fra åtte bruk, seks bruk i Trøndelag og to på Østlandet.

7.1 Produksjonsinntekter og kostnader

Produksjonsinntektene i slaktekyllingproduksjon består i hovedsak av salgsinntekter av kyllingkjøtt. I tillegg kommer distriktstilskudd for kyllingkjøtt for deler av landet, fra Hordaland og nordover. Videre utbetales det avløsertilskudd med grunnlag i antall kyllinger som blir slaktet i løpet av året.

Tabell 7.1 viser gjennomsnittstall for de åtte brukene som er med i spesialundersøkelsen. I gjennomsnitt solgte disse brukene kylling for nærmere 2 mill. kr i 2007. Salgsinntekt per innsatt kylling var i gjennomsnitt på 16,40 kr i 2007, men dette varierte noe fra bruk til bruk.

Tabell 7.1 Hovedtall for kyllingproduksjon, 2005–2007, gjennomsnitt av åtte bruk

År	2005	2006	2007
Salg kylling, kr	1 721 000	1 896 000	1 948 800
Salg kylling, stk	107 800	118 400	115 400
Gj.sn.vekt per kylling, gram	1 067	1 075	1 118
Innsatte kyllinger, stk	111 200	122 700	118 800
Salgsinntekt per innsatt kylling, kr	15,47	15,45	16,40

I kyllingproduksjon utgjør kraftfôrkostnadene og innkjøp av kyllinger nesten 90 prosent av samla variable kostnader. Kraftfôrkostnaden var i 2007 på 7,41 kr per innsatt kylling. Fôrforbruket gikk litt ned fra 2005 til 2007, fra 2,34 kg kraftfôr per kilo kyllingkjøtt i 2005 til 2,22 kg i 2007. Det er liten variasjon på dette fra bruk til bruk.

Produsentene får levert daggamle kyllinger fra et rugeri for videre oppfôring. Det største rugeriet er Samvirkekylling som har ca. 50 prosent av markedet for daggamle kyllinger i Norge. Da det er forholdsvis få aktører i dette markedet, ligger prisen på dag-

⁴ For mer utfyllende opplysninger om NILFs spesialundersøkelse på kyllingproduksjon se NILF-notat nr 2009-18 (Holien 2009)

gamle kyllinger nokså likt hos de åtte brukene som er med i denne undersøkelsen. Prisen på innkjøpte kyllinger varierte fra 3,83 kr til 4,07 kr per kylling i 2007.

Andre variable kostnader i slaktekyllingproduksjon er elektrisk strøm og oppvarming av kyllingfjøsset, strø, veterinær, medisin, diverse forbruksartikler, forsikring av dyr og plukktrekk ved levering av kylling (leid hjelp til opplasting av kyllinger som sendes til slakteri). Her er det med en del kostnader som vi vanligvis regner som faste, så som elektrisk strøm/oppvarming, forsikring av dyr, leid hjelp til opplasting. I slaktekyllingproduksjon blir de imidlertid regnet som variable kostnader. Sum variable kostnader var totalt 1 490 847 kr i 2007, og variable kostnader per innsatt kylling var 12,55 kr.

Faste kostnader i kyllingproduksjon består av blant annet vedlikehold, avskrivninger, forsikring (utenom dyr) og regnskap. Sum faste kostnader var i 2007 på 119 510 kr. Vedlikeholdskostnadene for kyllingfjøsset er nokså små hos disse åtte brukerne, og det kommer av at de fleste har bygninger av forholdsvis ny dato.

7.2 Arbeidsforbruk i kyllingproduksjon

I undersøkelsen ble det samlet inn data for arbeidsforbruket i kyllingproduksjonen på det enkelte bruk gjennom intervju med brukerne. Det ble da tatt utgangspunkt i diverse arbeidsoperasjoner som vasking/klargjøring før innsett, innsetting av utstyr, røkterarbeid på forskjellige stadier i innsettet, arbeid i forbindelse med levering av kylling, utkjøring av gjødsel og diverse andre arbeidsoppgaver. En kom da fram til samla arbeidsforbruk på et innsett, og multiplisert med antall innsett i året fikk en oversikt over samla arbeidsforbruk for produksjon av slaktekylling i løpet av et år. I tabell 7.2 gjengis en oversikt over arbeidsforbruket i kyllingproduksjon for årene 2005–2007. 1 årsverk = 1 845 timer.

Tabell 7.2 Arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjon, 2005–2007, gjennomsnitt av åtte bruk

År	2005	2006	2007
Arbeidsforbruk, timer	690	738	664
Arbeidsforbruk, årsverk	0,37	0,40	0,36
Variasjon, timer	330–1 000	385–1 035	350–920

Det er ulik størrelse på kyllingfjøsene i undersøkelsen, dermed får vi en del forskjeller i hvor mange kyllinger som kan settes inn på hvert innsett. Antall innsett per år kan derfor variere fra 6 til 9 for å produsere opp mot konsesjonsgrensa på 120 000 slaktekyllinger. Det er derfor naturlig at de med de eldste fjøsene og minst areal, har det høyeste arbeidsforbruket, da det er forholdsvis liten forskjell i arbeidsforbruket per innsett om man har 13 000 kyllinger eller 20 000. De nyeste og største fjøsene vil derfor ha en fordel sammenlignet med de eldste fjøsene når det gjelder arbeidsforbruket, da de klarer seg med færre innsett per år for å fylle produksjonsmålet på 120 000 kyllinger. Ved beregning av lønnsevne per time vil dette naturligvis slå ut.

7.3 Resultatberegninger på slaktekylling

I dette kapittelet er det beregnet dekningsbidrag, driftsoverskudd og familiens arbeidsfortjeneste for slaktekyllingproduksjonen for årene 2005, 2006 og 2007

7.3.1 Dekningsbidrag

Tabell 7.3 viser dekningsbidragsberegninger for slaktekylling, med gjennomsnittstall for de åtte brukene i undersøkelsen i perioden 2005–2007. Dekningsbidrag (DB) er produksjonsinntekter minus variable kostnader. Dekningsbidraget varierer relativt mye fra bruk til bruk.

Tabell 7.3 Dekningsbidragsberegninger for slaktekylling, 2005–2007. Kroner per bruk, gjennomsnitt for åtte bruk

		2005	2006	2007
Produksjonsinntekter:				
	Salg slaktekylling	1 721 000	1 896 000	1 948 800
Variable kostnader:				
Herav:	Kraftfôrkostnader	816 700	873 300	880 400
	Kjøp kylling	446 400	482 000	477 000
	Andre var. kostn.	120 700	133 600	133 400
Dekningsbidrag		337 200	407 000	457 900

Markedsforholdene for kyllingslakt endret seg imidlertid høsten 2008. Tabell 7.4 viser dekningsbidragsberegninger fra spesialundersøkelsen for årene 2005–2007, og en kalkyle beregnet av Nortura for oktober 2009. Fra 2007 til oktober 2009 har dekningsbidraget per innsatt kylling gått ned fra 3,85 kr til 2,30 kr. Selv om inntektene fra salg av kylling har gått noe opp, er det større vekst i variable kostnader, spesielt kraftfôrkostnader og kjøp av daggamle kyllinger.

Tabell 7.4 Dekningsbidragsberegning 2005–2007, kalkyle fra Nortura oktober 2009. Kroner per innsatt kylling

	DB-beregning fra spesialgransking			Nortura
	2005	2006	2007	Oktober 2009
Innsatte kyllinger, stk	111 197	122 683	118 845	120 000
Salg slaktekylling	15,47	15,45	16,40	18,52
Kraftfôrkostnader	7,34	7,12	7,41	9,74
Kjøp kylling	4,01	3,93	4,01	4,70
Andre variable kostnader	1,09	1,08	1,13	1,78
Dekningsbidrag	3,03	3,32	3,85	2,30

7.3.2 Driftsoverskudd og arbeidsfortjeneste

Tabell 7.5 viser at lønnsevnen per time på disse åtte brukene gikk opp fra 394 kr til 550 kr per time fra 2005 til 2007. Til sammenligning viser tall fra NILFs driftgranskinger for 2008 at svineprodusentene i Trøndelag hadde en lønnsevne på 122 kr per time, og melkeprodusentene hadde en lønnsevne på 87 kr per time. Hovedårsaken til den høye lønnsevnen i kyllingproduksjon er at det har vært svært gunstige markedsmessige forhold for kylling i disse årene.

Produksjon av slaktekylling er forbundet med en betydelig risiko, og det er en faktor som må vektlegges når resultatene skal sammenlignes med andre produksjoner som har mindre risiko. Arbeidsforbruket i slaktekyllingproduksjon er lavt, og hos disse åtte brukene har det gått med fra 330 til 1035 timer for å produsere opp mot 120 000 slakt per år.

Norturakalkylen fra oktober 2009 brukt på et nybygget kyllinghus, viser hvor følsom denne produksjonen er for endringer både på inntekts- og kostnadssida. Spesielt vil selv små endringer i kraftfôrprisen slå sterkt ut da kraftfôret utgjør over 60 prosent av de variable kostnadene. Når det også har vært økning i prisen på daggamle kyllinger, og kostnader til strø og diverse andre variable kostnader, så blir beregna driftsoverskudd vesentlig svekka, og lønnsevne per time blir lavere, her beregnet til 159 kr per time.

Tabell 7.5 Driftsoverskudd, familiens arbeidsfortjeneste og lønnsevne per time 2005–2007. Kalkyle fra Nortura oktober 2009

	Beregninger fra spesialgransking			Nortura
	2005	2006	2007	Oktober 2009
Driftsoverskudd	272 800	346 900	391 800	131 400
Familiens arb.fortjeneste	230 400	288 800	319 700	47 400
Lønnsevne, kroner per time	394,00	454,00	550,00	159,00

7.4 Strukturutviklingen i kyllingproduksjon

For kyllingproduksjon mangler vi tall både før 2001, og foreløpige 2008-tall. Grunnen til at SSB ikke beregner foreløpige tall for kyllingproduksjon, er at det er alt for stor usikkerhet knyttet til slike tall i denne produksjonen. I tabell 7.6 er antall kyllinger opp-telt som antall slaktede kyllinger i løpet av ett år. Det gjennomsnittlige kyllingbruket i Sør-Trøndelag har 88 852 slaktede kyllinger i året, mens de i Nord-Trøndelag har slak-tet 94 703 stykker. Landsgjennomsnittet ligger på 90 976.

Oppdrett av kylling er den eneste produksjonen som har opplevd økning i antall bruk de seinere årene. Nord-Trøndelag hadde den største økningen, med hele 52 prosent flere kyllingbruk i 2007 enn i 2001. Sør-Trøndelag opplevde en økning på 37 prosent, mens for landet som helhet ble det 8 prosent flere bruk med kylling. På disse seks årene har gjennomsnittlig besetningsstørrelse økt tilnærmet like mye i Trøndelag som i landet som helhet, og de har blitt fra 1,3 til 1,5 ganger større.

Tabell 7.6 Utviklingen i antall bruk med kylling og antall kylling per bruk, 2001–2007, trøndelagsfylkene og landet

		2001	2004	2006	2007
Sør-Trøndelag	Antall bruk	46	52	72	63
	Kylling / bruk	60 408	85 134	82 178	88 852
Nord-Trøndelag	Antall bruk	56	53	78	85
	Kylling / bruk	71 589	89 344	92 913	94 703
Landet	Antall bruk	511	487	561	554
	Kylling / bruk	62 180	79 081	86 649	90 976

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Antall slaktede kyllinger i løpet av året

8 Tilleggsnæring og annen næring

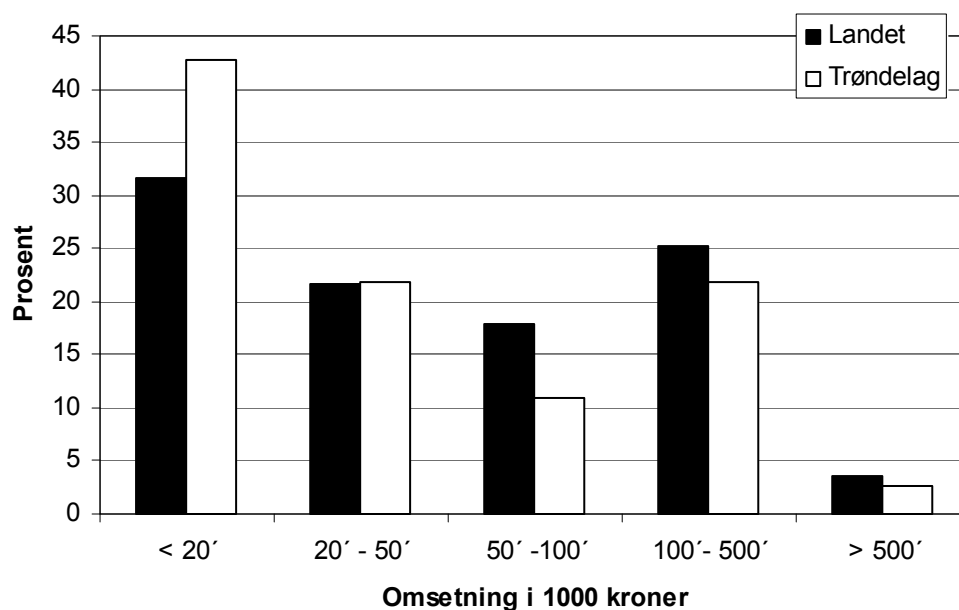
Vi vil i kapittel 8.1 presentere hovedtall for tilleggsnæringsaktivitet i Trøndelag, sammenlignet med landet for øvrig. I kapittel 8.2 presenterer vi tall for annen næring, mens kapittel 8.3 omhandler resultater fra en egen undersøkelse om bioenergi.

8.1 Tilleggsnæringer i driftsgranskingene

De siste årene har det blitt satt sterkere fokus på næringsaktivitet som tar utgangspunkt i landbruksressursene (arealer, bygninger og maskiner), men som ikke er jordbruk eller skogbruk.

Omsetning

I Trøndelag har 85 prosent av brukene omsetning på tilleggsnæring, og på landsbasis er tilsvarende andel 79 prosent. Omsetningen på enkeltbruk varierer fra ca. 200 kr til ca. 5 mill. kroner. Figur 8.1 viser hvordan brukene fordeler seg ved ulike størrelser av omsetningen. Vi ser at andelen bruk med omsetning under 20 000 kr er betydelig høyere i Trøndelag enn i resten av landet. Ser vi på alle bruk som har omsetning, blir gjennomsnittlig omsetning i Trøndelag 92 000 kr per bruk, mot 122 600 kr i landsgjennomsnitt.

Figur 8.1 Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2008

For å kunne si noe om hvor mange som driver med tilleggsnæring av et visst omfang, har vi valgt å se på bruk som har omsetning på over 20 000 kr i tilleggsnæringen. Tabell 8.1 viser at i Trøndelag gikk andelen bruk med tilleggsnæring ned med 6 prosentpoeng fra 2005 til 2007, men holdt seg stabil til 2008. På landsbasis gikk andelen noe opp i fra 2005 til 2007, og også her var den uforandret til 2008. Gjennomsnittlig omsetning i tilleggsnæring for disse brukene i Trøndelag var på 155 100 kr per bruk i 2008, mens landsgjennomsnittet var 175 400 kr per bruk.

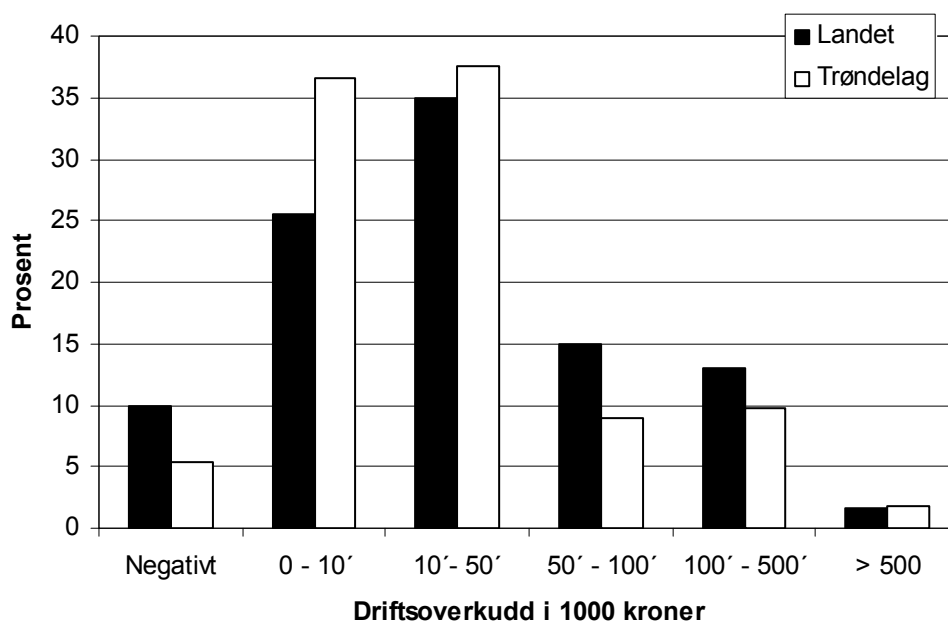
Tabell 8.1 Antall bruk totalt i Driftsgranskingene, og andel bruk med over 20 000 kr i omsetning på tilleggsnæring, Trøndelag og landet

	Landet		Trøndelag	
	Antall bruk totalt	Andel med over 20 000 kr i omsetning	Antall bruk totalt	Andel med over 20 000 kr i omsetning
2005	928	51	148	55
2006	912	53	141	53
2007	902	54	138	49
2008	861	54	129	49

Driftsoverskudd

Når en ser på driftsoverskudd i tilleggsnæring, er det på landsbasis 63 400 kr i gjennomsnitt per bruk for alle bruk som driver med tilleggsnæring. Tilsvarende tall for Trøndelag er 49 600 kr. For landet er det beregnet driftsoverskudd på 700 bruk, og 112 av disse er lokalisert i Trøndelag. Grunnen til at det er flere bruk med driftsoverskudd enn omsetning på tilleggsnæring, er at det finnes bruk med kun kostnader på tilleggsnæring eller kun balanseverdier og derav avskrivninger, noe som medfører at de får beregnet negativt driftsresultat uten å ha omsetning i året.

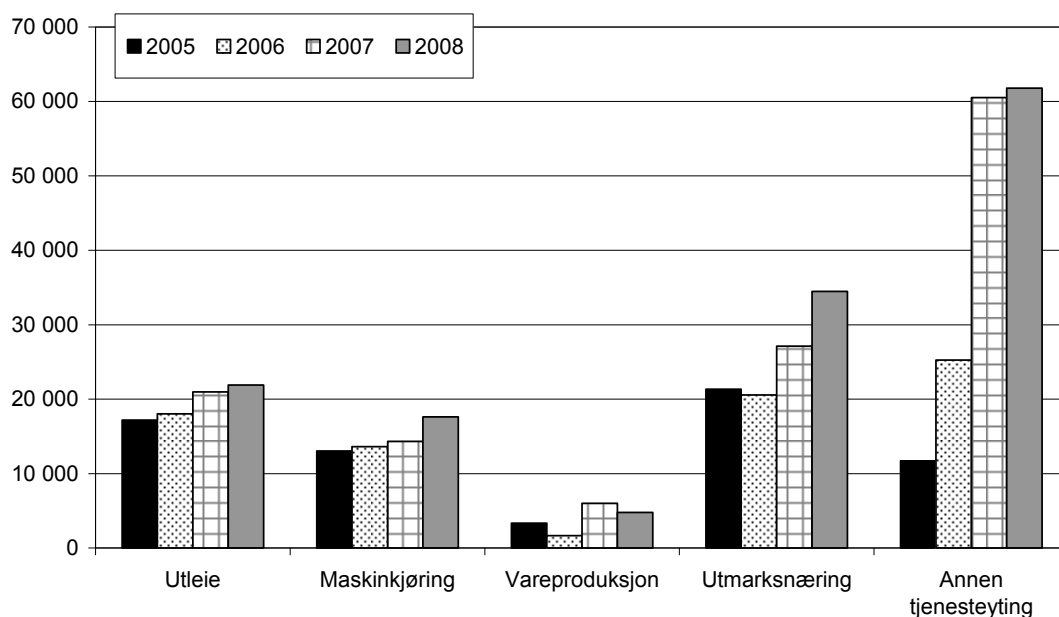
Figur 8.2 viser hvordan det totale driftsoverskuddet per bruk fordeler seg på ulike nivå. Andelen bruk som i 2008 fikk beregnet underskudd i tilleggsnæringer var noe høyere for landet som helhet enn for Trøndelag (10 % for landet mot 5 % i Trøndelag). Figuren illustrerer også at brukene i Trøndelag har litt lavere driftsoverskudd enn landet totalt sett. I Trøndelag oppnådde 21 prosent av brukene et samla driftsoverskudd over 50 000 kroner, mens tilsvarende andel for landet var 30 prosent av brukene.

Figur 8.2 Prosentvis fordeling av brukene etter driftsoverskudd i tilleggsnæring, Trøndelag og landet. 2008

Alle inntekter, kostnader, eiendeler og arbeidsforbruk innen tilleggsnæring har vi klassifisert i ulike driftsgreiner, der vi skiller mellom de ulike aktivitetene: utleie, maskinkjøring, vareproduksjon, utmarksnæring, turisme, annen tjenesteyting og annen biologisk produksjon. Hele 60 prosent av brukene med tilleggsnæring har driftsresultat på flere enn én driftsgrein innenfor tilleggsnæringer, og denne andelen er lik for både landet og i Trøndelag. Dette medfører at summen av antall registrerte driftsoverskudd på de ulike driftsgreinene er betydelig høyere enn antall bruk. Samme bruk kan altså ha resultat både på f.eks. utleie og maskinkjøring. I 2008 hadde 30 prosent av brukene i Trøndelag driftsresultat på tre eller flere driftsgreiner, mens tilsvarende tall for landet var 27 prosent av brukene.

I det følgende vil vi presentere resultatene for de enkelte driftsgreinene, og her vil da mange bruk inngå flere steder. Figur 8.3 viser gjennomsnittlig driftsoverskudd i de ulike driftsgreinene for trøndelagsbrukene. For driftsgreinene turisme og annen biologisk produksjon har vi for få opplysninger til at vi kan presentere noen resultater, derfor er disse driftsgreinene utelatt i figuren.

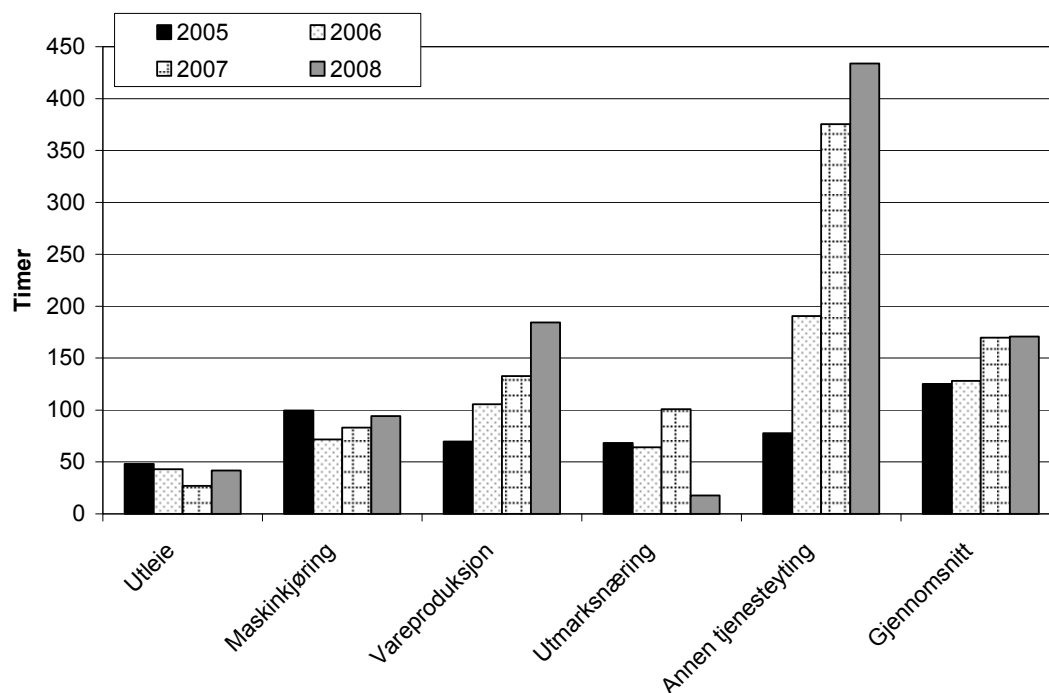

Figur 8.3 Gjennomsnittlig driftsoverskudd per driftsgrein per bruk. Trøndelag

Fra 2005 til 2008 har alle driftsgreinene opplevd økning i driftsoverskudd. I 2005 var det utmarksnæring som hadde det høyeste driftsoverskuddet, mens det i alle år etterpå har vært annen tjenesteyting som har størst driftsoverskudd. Under annen tjenesteyting inngår blant annet Inn på tunet, landbruksverksted, saueklipping og klauvskjæring. I Trøndelag er det flest observasjoner på utmarksnæring og deretter på maskinkjøring. Driftsgreina annen tjenesteyting er den gruppen som har færrest observasjoner alle år, med mellom 8 og 13 bruk hvert enkelt år. For hver av de andre driftsgreinene har vi over 25 bruk hvert år.

Arbeidsforbruk

Hvert år har mellom 90 og 100 bruk i Trøndelag registrert arbeidstimer i tilleggsnæring. Den totale arbeidsinnsatsen var i 2005 og 2006 gjennomsnitt ca. 125 timer per bruk, og økte til ca. 170 timer i 2007 og 2008. Figur 8.4 viser utviklingen i gjennomsnittlig arbeidsinnsats i de ulike driftsgreinene i Trøndelag fra 2005 til 2008. Her ser vi at det er brukene som driver med annen tjenesteyting, som har det klart største arbeidsforbruket. Arbeidsinnsatsen for disse brukene har økt fra 78 timer per bruk i 2005 til 434 timer i 2008. Men det er viktig å påpeke at det i denne gruppa er ganske få bruk som inngår, mellom 8 og 12 bruk hvert år. Aller flest registreringer har vi for driftsgreinen maskinkjøring, med ca. 60 bruk hvert år.

Figur 8.4 Arbeidsinnsats i ulike driftsformer. Bruk i Trøndelag

Investeringer og balanseverdier

I Trøndelag var det 7 bruk som foretok investeringer i tilleggsnæring i 2008. Disse utgjør 6 prosent av brukene med driftsoverskudd i tilleggsnæring, og tilsvarende andel for landet var 13 prosent. Med investeringer mener vi her påkostninger så store at de ble balanseført. Gjennomsnittlig investering på disse brukene var på 283 800 kr per bruk. Landstallene viser at det var 91 bruk som foretok investeringer, og at gjennomsnittlig beløp var 222 900 kr per bruk.

Vi har også sett på hvilke verdier som er aktivert i balansen under tilleggsnæring. Vi har beregnet gjennomsnittlig verdi av inngående balanse (1.januar 2008) og utgående balanse (31.desember 2008). I Trøndelag var det 51 bruk som har registrert verdier i balansen, noe som tilsvarer 46 prosent av brukene som har driftsoverskudd. For landet som helhet var det 399 bruk med balanseverdier, og det tilsvarer 57 prosent av de med driftsoverskudd. Gjennomsnittlig verdi i balansen var 206 100 kr for brukene i Trøndelag, og 250 600 kr for landet som helhet. Det er altså en mindre andel av trøndelagsbrukene som har balanseførte verdier på tilleggsnæring enn for landet som helhet, og balanseverdiene er også lavere i Trøndelag.

Betydningen av tilleggsnæring på bruksnivå

I tabell 8.2 har vi satt opp en oversikt over hvor stor andel av den totale inntjeningen på bruket som kommer fra henholdsvis tilleggsnæring, jordbruk, lønnsinntekt og annet. Linja vi har kalt «annet» består av driftsoverskudd fra skogbruk, annen næring, pensjoner, resultat av aksjer, familiens arbeid på nyanlegg og renteinntekter. Vi har her gjort et skille på flatbygder og andre bygder i Trøndelag, og sammenlignet med landet som helhet.

Tabell 8.2 Ulike næringer sin andel av total inntjening på bruket. Trøndelag og landet

Region		1997	1999	2001	2003	2005	2007	2008
Trøndelag	Tilleggsnæring	1	3	2	5	4	6	7
	Jordbruk	56	51	50	44	43	40	41
	Lønnsinntekt	27	32	31	40	39	41	41
Flatbygder	Annet	16	15	16	12	14	13	11
Trøndelag	Tilleggsnæring	2	5	4	6	4	4	4
	Jordbruk	58	52	50	49	50	47	44
	Lønnsinntekt	21	25	27	30	30	31	35
Andre bygder	Annet	19	19	18	14	15	18	17
Landet	Tilleggsnæring	3	6	5	5	6	6	7
	Jordbruk	48	42	42	43	40	41	40
	Lønnsinntekt	33	35	36	37	38	38	37
	Annet	17	18	17	15	16	15	16

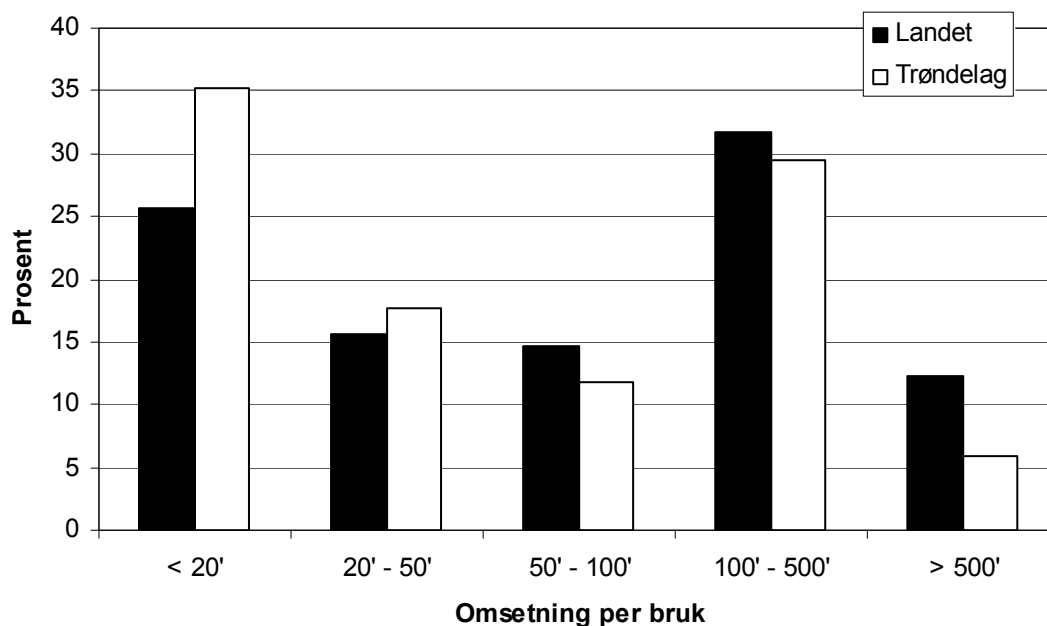
For landet som helhet og på de trønderske flatbygdene utgjorde tilleggsnæring 7 prosent av den totale inntjeningen på brukene i 2008, mot 1–3 prosent i 1997. I andre bygder i Trøndelag utgjorde tilleggsnæringene 4 prosent av totalen. Jordbruket betydde mest i andre bygder, med 44 prosent, mens lønnsinntekter og jordbruk betydde like mye på flatbygdene i 2008. I 1997 utgjorde inntektene fra jordbruket hhv. 56 og 58 prosent av totalinntektene på flatbygdene og andre bygder i Trøndelag. På landsgjennomsnittet hadde lønnsinntekter større betydning i 1997 enn i Trøndelag, med 33 prosent av totalen, og en økning til 37 prosent i 2008.

8.2 Annen næring i driftsgranskingene

I dette kapitlet vil vi se nærmere på næringsvirksomhet som drives på landbrukseiendommene, men som ikke er jordbruk, skogbruk eller tilleggsnæring. Dette kaller vi annen næring, og her benyttes ikke landbruksressurser i produksjonen. Eksempler kan være frisørsalong, snekkerfirma og regnskapskontor.

Omsetning

I Trøndelag var det 34 bruk i 2008 som har registret omsetning i annen næring. Disse utgjør 26 prosent av driftsgranskingsbrukene i landsdelen. Gjennomsnittlig omsetning i annen næring for disse var 134 500 kr per bruk. Tilsvarende for landet som helhet var 211 bruk, noe som utgjør 25 prosent av brukene, med gjennomsnittlig omsetning på 267 600 kroner. Dette betyr at aktiviteter innenfor annen næring er like utbredt i Trøndelag som i landet for øvrig, men at omfanget per bruk er noe mindre i Trøndelag. Figur 8.5 viser hvordan brukene fordeler seg på ulike størrelser av omsetningen.

Figur 8.5 Prosentvis fordeling av brukene etter omsetning i annen næring, Trøndelag og landet. Tusen kroner. 2008

I Trøndelag har 65 prosent av brukene med annen næring omsetning over 20 000 kroner, mens tilsvarende andel for landet er 74 prosent av brukene. Det vil si at det er færre som driver med annen næring enn med tilleggsnæring, men at omfanget på annen næring er større enn omfanget i tilleggsnæring. Det er mange av de samme brukene som driver med både tilleggsnæring og annen næring. I Trøndelag drev 19 av de 34 brukene som har annen næring også med tilleggsnæring av betydelig omfang (dvs. omsetning over 20 000 kr). Tilsvarende tall for landet var at 131 av 211 bruk, også hadde tilleggsnæring av betydelig omfang.

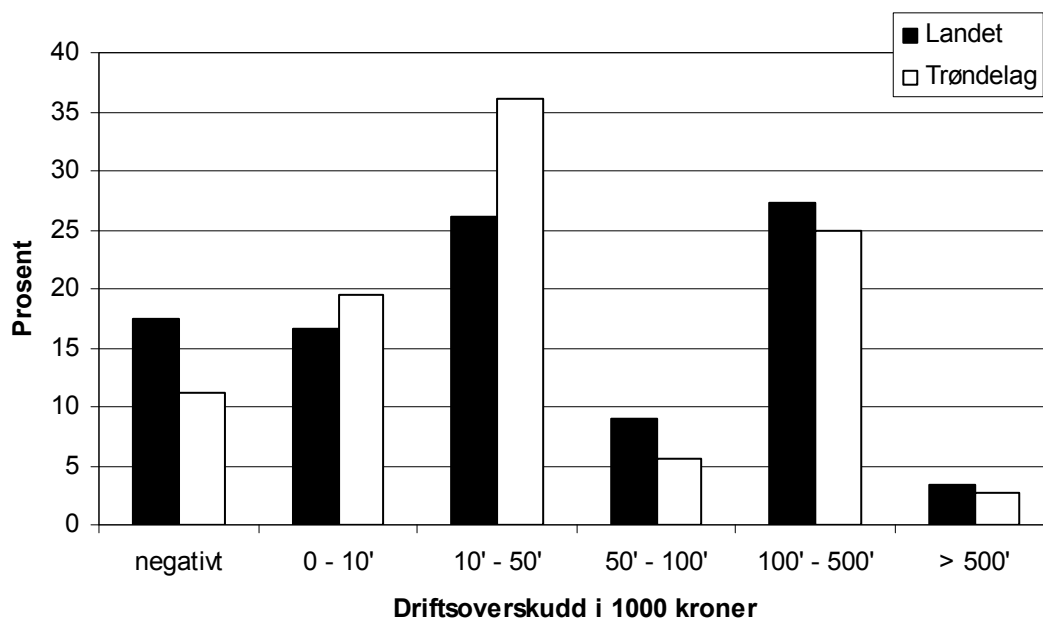
I tabell 8.3 presenteres tall over andel bruk med annen næring og gjennomsnittlig omsetning på disse brukene for årene 2005 til og med 2008. Her er tall både for landet som helhet og Trøndelag. Vi ser at mellom 20 og 30 prosent av brukene både i Trøndelag og landet har omsetning på annen næring. Tabellen viser at gjennomsnittlig omsetning har økt betydelig fra 2005 til 2008 for landet som helhet. I Trøndelag har omsetningen vært mer stabil, og gjennomsnittet ble redusert fra 2007 til 2008. Her er det viktig å huske på at gruppen er liten, og at enkeltbruk gjør store utslag. Men vi ser at omsetningen for landet i alle år har vært høyere enn tilsvarende i Trøndelag.

Tabell 8.3 Utbredelse av annen næring og gjennomsnittlig omsetning per bruk 2005–2008

	Landet		Trøndelag	
	Andel bruk med annen næring	Omsetning per bruk	Andel bruk med annen næring	Omsetning per bruk
2005	21	168 900	22	142 500
2006	26	159 300	27	144 100
2007	24	236 500	24	140 100
2008	25	267 600	26	134 500

Driftsoverskudd

Blant brukene i Trøndelag var det 36 med driftsoverskudd i annen næring i 2008. Dette utgjør 28 prosent av trøndelagsbrukene i Driftsgranskingene, og de hadde gjennomsnittlig driftsoverskudd på 80 600 kr per bruk. Landstallene viser at 27 prosent av brukene har driftsoverskudd på annen næring, og at gjennomsnittlig driftsoverskudd var 99 600 kr per bruk. Figur 8.6 viser hvordan brukene fordeler seg på ulike nivå av driftsoverskudd. Andelen som driver annen næring med underskudd var lavere i Trøndelag enn landet for øvrig (18 mot 11 % av brukene). For landet som helhet oppnådde 40 prosent av brukene med annen næring et driftsoverskudd over 50 000 kroner, mens det var 33 prosent av trøndelagsbrukene som hadde overskudd over 50 000 kroner.

Figur 8.6 Prosentvis fordeling av brukene etter størrelse på driftsoverskudd i annen næring. Trøndelag og landet. 2008

Tabell 8.4 viser hvordan driftsoverskuddet i annen næring har utviklet seg fra 2005 til 2008 i både landet og Trøndelag. Vi ser at driftsoverskuddet har endret seg relativt lite fra år til år. Svingningene i Trøndelag skyldes mye at det er ei lita gruppe, og at dermed både enkeltbruk og utskifting av bruk gjør utslag på resultatet.

Tabell 8.4 Driftsoverskudd annen næring. Sum per bruk 2005–2008

	Landet	Trøndelag
	Sum driftsoverskudd per bruk	Sum driftsoverskudd per bruk
2005	87 000	85 300
2006	80 400	89 500
2007	93 800	74 400
2008	99 600	80 600

Annen næring deles videre inn i ulike driftsgreiner, men tall for hver enkelt driftsgrein kan vi ikke presentere for Trøndelag, på grunn av at det er for få bruk i hver gruppe. Landstallene viser imidlertid at flest bruk (35 %) driver med annen tjenesteyting, og at bruk som driver med anleggsvirksomhet og transport oppnådde høyest driftsoverskudd (166 700 kroner).

Arbeidstimer

Av trøndelagsbrukene var det 31 bruk som hadde registrert arbeidstimer i annen næring i 2008, og disse hadde i gjennomsnitt arbeidet 341 timer. At det er flere bruk med omsetning enn med registrerte timer skyldes blant annet bruk som har utleie av fast eiendom, og at det her er svært lite arbeidstimer bak inntektene. På landsbasis har 201 bruk registrert timer i annen næring, og gjennomsnittet var 550 timer per bruk. På landsbasis er det innen driftsgreinen handelsvirksomhet det ble lagt ned størst arbeidsinnsats, med 1200 timer i gjennomsnitt på disse brukene.

8.3 Bioenergi

Dette kapittelet presenterer resultater fra en undersøkelse om økonomien i gardsvarmeanlegg. Undersøkelsen ble foretatt av NILF høsten 2009⁵, og ser på fire gårdsbruk og et aksjeselskap som benytter seg av bioenergi.

8.3.1 Hva er bioenergi?

Bioenergi er energi som frigjøres fra planter og annet organisk materiale (biomasse). Det finnes mange typer biomasse, som for eksempel ved, flis, husdyrgjødsel, kloakkslam og planterester. Felles for all biomasse er at den opprinnelig er dannet ved fotosyntese, og fordelene er at en slik energikilde er karbonnøytral og fornybar så lenge man ikke utnytter ressursen hardere enn at den klarer å fornye seg. Biomasse kan brukes til oppvarming av vann og bygninger enten lokalt eller ved etablering av fjernvarmeanlegg som forsyner bygninger med varme og varmtvann over et større geografisk område.

Gardsvarmeanlegg, som er tema for denne undersøkelsen, kan enten plasseres i eksisterende driftsbygning, eller i egen bygning eller container. Energikilden som brukes kan være flis, ved, halm etc. Ved flisfyring har en som regel automatisk mating, slik at arbeidet begrenser seg til å sørge for at det er tilstrekkelig flis i flislageret. Ved halmfyring må det vanligvis legges inn halm, da det ikke er vanlig med automatisk mating av denne energikilden.

8.3.2 Resultater fra undersøkelsen

Det er tatt sikte på å kartlegge økonomien i gardsvarmeanlegg der vi tar for oss enkeltforetak som bruker varme fra halmfyring og/eller flisfyring til drift og våningshus. I tillegg har vi sett på ett aksjeselskap (AS) som fyrer med flis og som selger til kommunale bygninger i nærheten. Det som er kartlagt, er økonomien i gardsvarmeanlegg, man har i hovedsak kommet frem til en kostnad per kWh. Gjennom intervju har vi også fått fram personlige erfaringer og meninger rundt bioenergi.

Da det har blitt et sterkere fokus på bioenergi de senere årene, er det viktig å få kartlagt den økonomiske siden med tanke på virkemidler og støtteordninger for bioenergianlegg.

Tabell 8.5 gir en oversikt over de fem anleggene.

⁵ Mer detaljerte opplysninger fra denne undersøkelsen vil bli publisert i et eget NILF-notat våren 2010

Tabell 8.5 Informasjon og resultat fra hvert enkelt gardsvarmeanlegg

	Bruk 1	Bruk 2	Bruk 3	Bruk 4	AS
Type anlegg og energikilde	Frittstående, manuelt. Halmfyring, papp, ved og diverse	Frittstående, manuelt. Halmfyring, papp, ved, døde kyllinger o.l.	Frittstående. Halmfyring (fases ut), virke og papp, i tillegg flis	Frittstående, manuelt. Halmfyring, ved og papp	I gammelt fjøs, egen branncelle. Flisfyring
Effekt/størrelse	500 kW, 2 halmballer	230 kW, 1 halmball	230 kW, 1 halmball + flisanlegg	230 kW, 1 halmball	1 000 kW
Investeringsår	2004	2003	2003 (halm) og 2008 (flis)	2005	2007
Investeringsutgift i NOK	700 000	600 000	550 000 (halm) og 920 000 (flis)	700 000	5 000 000
Eget arbeid i NOK	100 000	150 000	60 000	20 000	200 000
Investeringsstilskudd i NOK	0	105 000	0 (halm), 220 000 (flis)	133 000	1 200 000
Rentestøtte i NOK	0	15 000	0	0	0
Kostnad brensel NOK	30 000	26 000	28 000 (halm), 30 000 (flis)	55 000	553 000
Rentekostnader / rentekrav, NOK	26 000	15 000	23 638 / 35 875	18 868	400 275
Andre driftskostnader i NOK	0	500	1500	2 000	25 000
Avskrivning NOK	80 000	53 000	30 500 35 000	83 875	266 667
Forsikring NOK	0	- 3 000	0	2 000	12 000
Forbruk/ energi- prod. kWh	200 000 kWh	200 000 kWh	200 000 kWh	240 000 kWh	2 000 000 kWh
Kostnad øre/kWh for brensel	15 øre/kWh	13 øre/kWh	14 øre/kWh / 15 øre/kWh	23 øre/kWh	28 øre/kWh (salgspris er 60 øre/kWh)
Kostnad øre/kWh totale kostnader	68 øre/kWh	46 øre/kWh	42 øre/kWh / 51 øre/kWh	67 øre/kWh	63 øre/kWh
Alternativ-kostnad (Årnseth: Inntekt) NOK	130 000	146 000	160 000	150 000	1 200 000
Resultat etter brenselkostnad NOK	100 000	120 000	132 000	130 000	647 000
Resultat etter totale kostnader NOK	-6 000	69 500	76 363 / 57 625	-11 725	-56 942
Arbeidsinnsats	190 timer	300 timer	300 t (halm) 70 t (flis)	60 timer	450 timer

Motivasjonen som ligger bak gardsvarmeanleggene, varierer alt fra økonomiske grunner til renovasjon og utnyttelse av ressurser. Med bioenergi oppnår de ekstra komfort og økt produksjonsresultat. De intervjuede mente at det knyttet seg liten eller ingen risiko til investering og drift av gardsvarmeanlegg. Blant de viktigste flaskehalsene kan nevnes høyt arbeidsforbruk ved halmfyring, å få brenselet tørt nok, for lite automatikk med halmfyring. Aksjeselskapet opplever også økonomien som en flaskehals. Det er enstemmig at tilskuddsordningene må forbedres for at flere skal bygge anlegg. Samtidig må man tenke mer langsiktig siden førstegangsinvesteringen er nokså stor. Smitteeffekt har også betydning, da flere tørr å satse når man har sett at naboen har lyktes.

Alternativkostnaden er det man vanligvis ville ha brukt på strøm/olje/gass og lignende dersom man ikke har gardsvarmeanlegg. Da det er relativt vanskelig å sammenligne mot en alternativkostnad som er et nokså usikkert tall, er det et litt svakt punkt for undersøkelsen. Det er også problematisk å kunne sammenligne kostnaden på bioenergi opp mot kostnaden på strøm da det er forbundet andre kostnader til dette også, som strømnett i hus og lignende. Men i dette tilfellet er kostnaden per kWh det sentrale.

8.3.3 Konklusjoner

De fire gardsvarmeanleggene opplever økonomien som god da de sparer penger i forhold til tidligere energikilder, altså alternativkostnaden. Den endelige konklusjonen for gardsvarmeanleggene er at fyring med halm koster mellom 13 og 23 øre/kWh i årlige driftskostnader. Kostnaden varierer ut fra om de presser halm selv, hvor mye de bruker, og hvor stor kostnad de har på papp, ved og annet tilleggsbrensel. For det ene tilfellet med flis er det 15 øre/kWh. Dersom vi legger til de andre kostnadene som medfølger, slik som avskrivinger, rentekostnader, forsikring og andre driftsutgifter, øker kostnaden til mellom 42 og 68 øre/kWh for halm og 51 øre/kWh for flis.

Det er to brukere som får et positivt resultat etter alle kostnader, mens de andre to får et negativt resultat. Negativt resultat kommer i hovedsak av høye avskrivinger og høye kostnader på brensel. For aksjeselskapet har vi kunnet regne ut et resultat i forhold til inntekten deres. De kommer ut med et negativt resultat på mer enn 50 000 kroner. Intervjuobjektet i selskapet ser likevel positivt på fremtiden. Kostnaden på brensel er 28 øre/kWh og etter at alle kostnader er tatt med i beregningen, har de en kostnad på 63 øre/kWh. De selger varmen for gjennomsnittlig 60 øre/kWh.

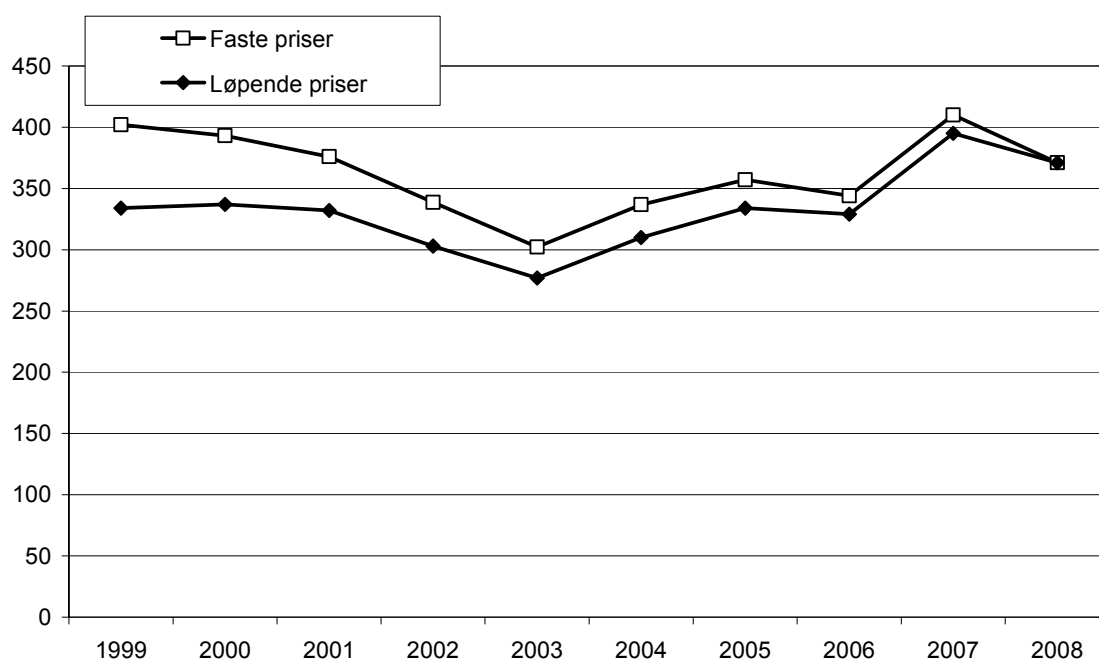
Det økonomiske resultatet på anleggene varierer. Enkelte anlegg går i underskudd, mens andre går med drøye 50 000 kr i pluss. Resultatene viser tydelig at økonomien kan være god i små gardsvarmeanlegg, men det avhenger av flere faktorer. Ut fra undersøkelsen ser det ut til at det er nødvendig med betydelig grad av egenfinansiering, men man er også avhengig av å få offentlige investeringstilskudd da dette reduserer kostnadene på sikt.

9 Gardsskogbruket

Gardsskogbruket er representert ved et eget utvalg blant de brukene som er med i driftsgranskingene for jordbruket, der det er satt spesielle krav til skogstørrelse (minst 50 m³ balansekvantum). Nedenfor er det presentert resultater for Midt-Norge, som foruten de to Trøndelagsfylkene også omfatter kommunene nord for Romsdalsfjorden i Møre og Romsdal fylke og Helgeland i Nordland fylke.

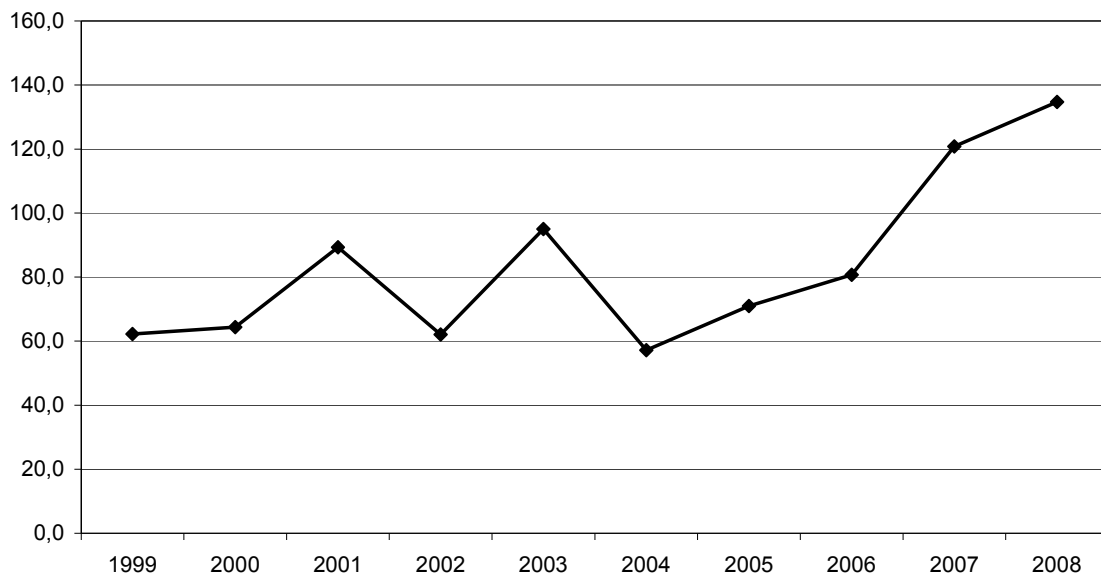
I skogbruksgranskingene for 2008 var det med 49 bruk fra Midt-Norge. På disse brukene ble det ble i gjennomsnitt avvirket 263 m³. Det er 42 m³ mer enn i 2007.

Figur 9.1 viser oppnådd pris på bartrevirke. Som det går fram av figuren, har de løpende prisene i årene 1999 til 2001 endret seg med bare 5 kr per m³, fra 337 kr til 332 kr. I 2003 falt prisen til 277 kr. I perioden 2004 til 2008 har prisene steget mye og i 2008 var prisen 371 kr per m³. Dersom en regner i faste priser er 1999 og 2007 de beste årene.

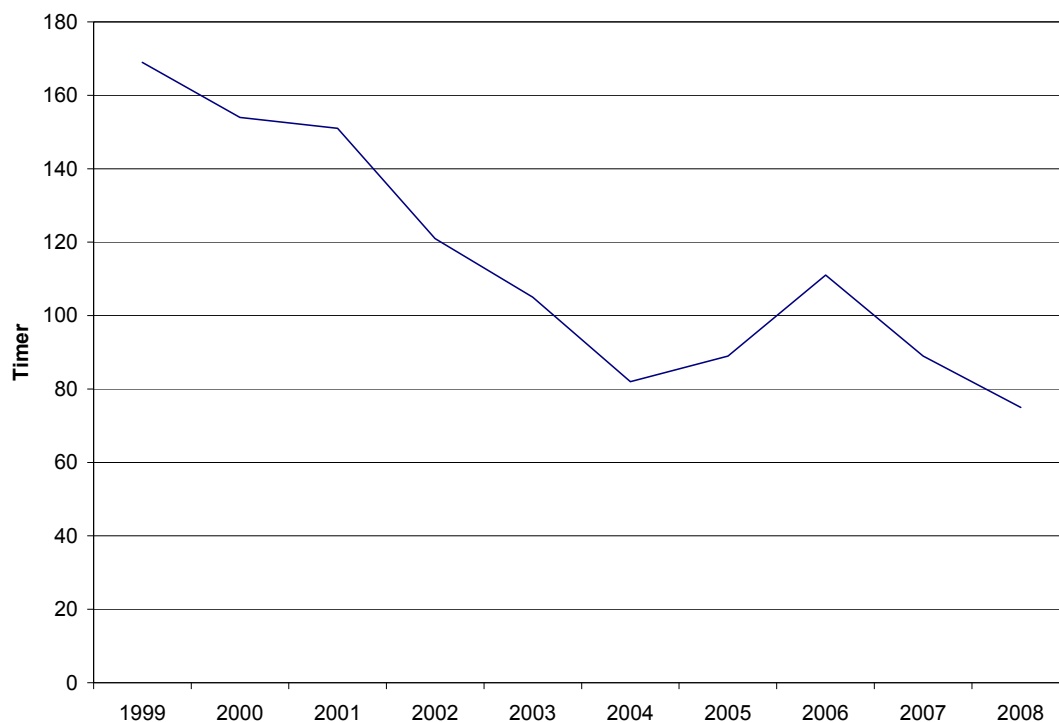
Figur 9.1 Oppnådd pris på bartrevirke. Kroner per m³

Figur 9.2 viser avvirkningen uttrykt i prosent av balansekvantum. Figuren viser at avvirkningsprosenten har vært svært varierende fra år til år. Fra 2004 til 2008 har avvirkningsprosenten steget fra ca. 60 prosent til 137 prosent av det tømmerkvantum som kan tas ut uten å forringe skogen på lang sikt (balansekvantum).

Figur 9.2 Avvirkning i % av balansekvantum

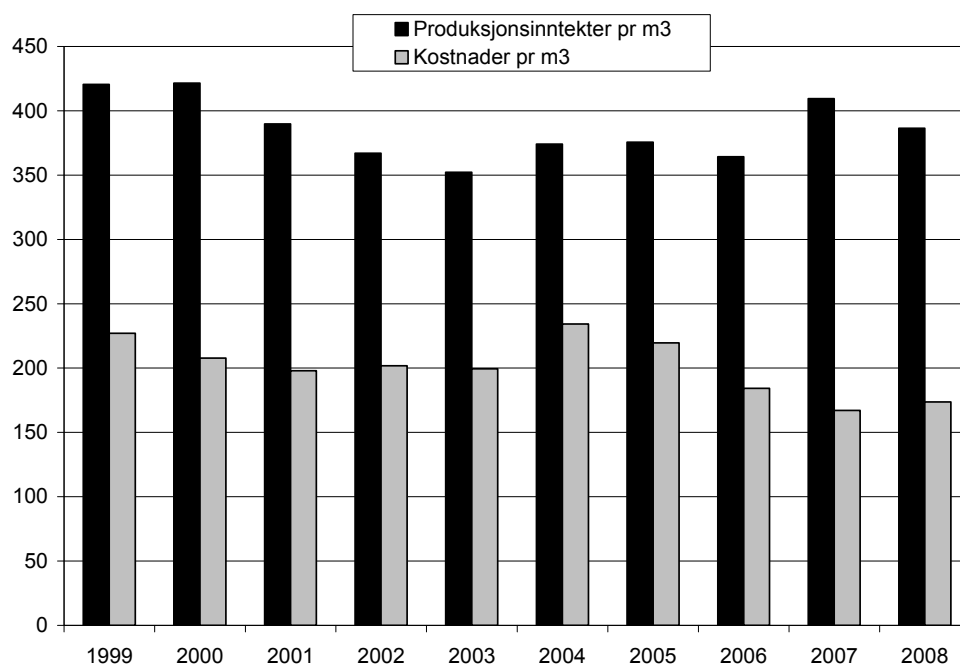
Figur 9.3 viser at familiens arbeidsinnsats i skogen gikk sterkt ned fra 1999 til 2004, fra 169 timer til 82 timer. Familiens arbeidstimer i 2008 er nå under 80 timer. Nedgangen i timer har sammenheng med at den generelle aktiviteten i skogbruket har gått ned i mange år, men også at skogeierne i større grad velger å sette bort arbeidet til entreprenører. Dessuten har det nok vært utført mindre kulturarbeid i perioden. I følge skogbruksgranskingene for Midt-Norge, ble 15 prosent av avvirkningen foretatt av entreprenør i 2000. I perioden 2003–2005 var imidlertid andel avvirket kvantum av entreprenør steget til ca. 65 prosent og i 2008 var andelen avvirkning utført av entreprenør gått opp til 86 prosent. Ellers ser det ut til å være slik at i år med stor avvirkning er andelen av entreprenørdrift større, og motsatt, når avvirkningsnivået er lavt, er også andelen av entreprenørdrift mindre.

Figur 9.3 Familiens arbeidsinnsats i skogen

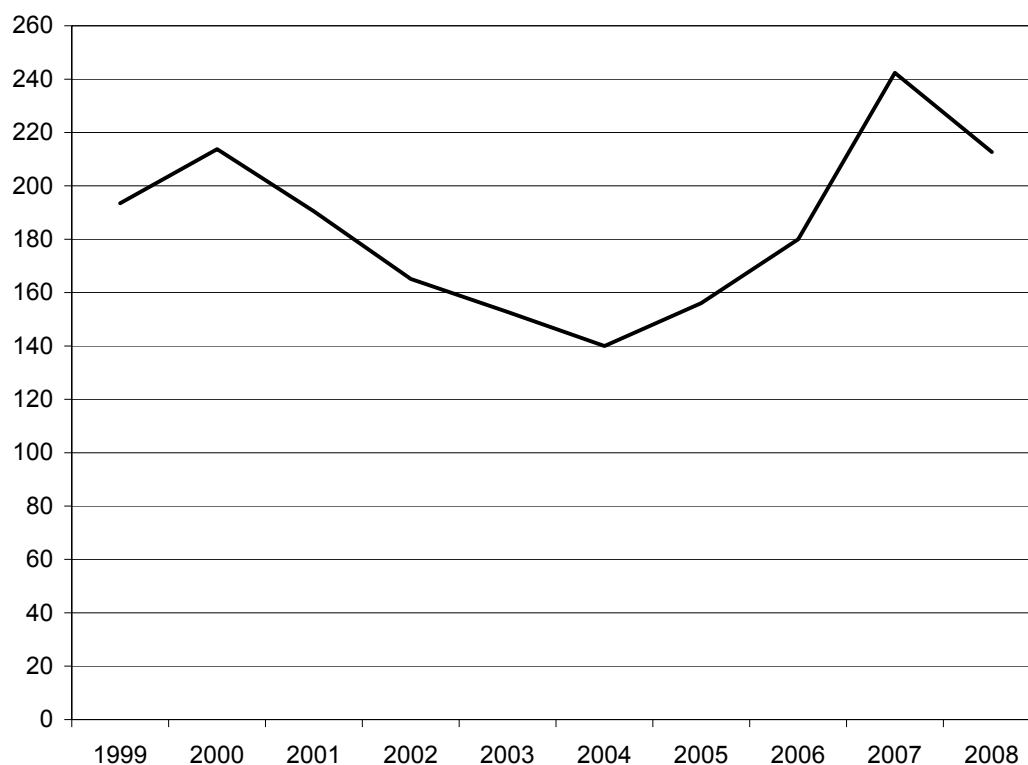
Figur 9.4 viser produksjonsinntekter og kostnader per m^3 . I faste 2008-kroner var produksjonsinntektene kr 421 per m^3 i 1999. Inntektene per m^3 var på det laveste i 2003 da de var kr 352. Etter en oppgang i 2005 og 2006 sank inntektene i 2007 og 2008 igjen til kr 387 per m^3 i 2008.

I gjennomsnitt for 10-årsperioden utgjør kostnadene i overkant av 50 prosent av produksjonsinntektene. For 2008 er denne prosentsatsen 45 prosent. I 2007 utgjorde andelen 41 prosent. Dette er den laveste andelen i perioden.

Figur 9.4 Produksjonsinntekter og kostnader per m^3 i gardsskogbruket. 2008-priser

Figur 9.5 viser klart at driftsoverskuddet per kubikkmeter har sunket i perioden fra 2000 til 2004. Årsaken til dette er hovedsaklig lavere priser. Her må en også være klar over at verdsettingen av brukerens egen arbeidsinnsats ikke inngår i driftsoverskuddsberegningen. Fra 2004 til 2007 økte imidlertid driftsoverskuddet per kubikkmeter fra kr 140 til kr 242 for så å synke til kr 213 i 2008. Lavere driftsoverskudd per kubikkmeter i 2008 skyldes i første rekke lavere tømmerpriser.

Figur 9.5 Driftsoverskudd i kroner per m³. 2008-priser

10 Tabellsamling 2004–2008

Tabellsamlingen inneholder tall fra driftsgranskingene for årene 2004 til 2008.

- 1 Alle bruk
- 2 Melkeproduksjon, alle bruk
- 3 Melkeproduksjon, sammenligning av låg- og høggruppe
- 4 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe under 15 årskyr
- 5 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe 15–19,9 årskyr
- 6 Melkeproduksjon, størrelsesgruppe fra og med 20 årskyr
- 7 Melkeproduksjon, kystbygder
- 8 Melkeproduksjon, indre bygder
- 9 Melkeproduksjon, fjellbygder
- 10 Melkeproduksjon, samdrift
- 11 Kjøttproduksjon på ammekyr
- 12 Kornproduksjon
- 13 Kombinert kornproduksjon og svinehold
- 14 Sauehold

Hver tabell er på 3 sider og er delt i 6 deler:

- a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser
- b. Nettoinvesteringer
- c. Produksjonsinntekter per bruk
- d. Kostnader per bruk
- e. Resultatregning
- f. Balanse og egenkapital per bruk

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	150	148	141	138	129
Brukers alder	46	46	46	46	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	79,1	81,8	84,2	86,9	97,6
Grovfôr, daa	186,0	194,5	202,4	210,9	219,0
Annet areal, daa	1,2	1,0	1,6	1,2	1,5
Jordbruksareal, daa	266,3	277,4	288,2	299,1	318,1
- herav leid areal, daa	67,5	72,3	82,0	88,5	99,0
Korn, FEm pr daa	416	382	391	331	450
Grovfôr, FEm pr daa	411	392	380	351	385
Jordbruksareal, FEm pr daa	406	387	382	345	404
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	10,8	11,6	11,7	11,8	12,2
Kumelk, liter omsatt	64 101	68 878	69 356	75 415	78 535
Melkekvote	63 723	69 247	70 046	73 517	75 307
Produsert melk pr årsku, kg	6 734	6 758	6 684	7 081	7 177
Storfe kjøtt, kg omsatt	3 391	3 537	3 474	3 741	3 489
Antall avlsgriser	3,5	3,7	3,9	4,4	4,8
Salgbare smågriser	70	76	76	81	87
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	3 324	3 617	4 545	4 123	5 317
Antall vinterføra sauer (vfs)	17	17	18	19	20
Kg kjøtt pr vfs	29	29	28	30	30
Ull, kg omsatt pr vfs	4,8	5,6	5,1	5,0	4,5
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 954	1 978	1 969	1 934	1 882
Ektefelle	398	384	388	373	369
Barn under 17 år	19	19	16	22	21
Sum familie	2 371	2 381	2 373	2 329	2 272
Leid arbeid	598	622	598	631	674
Sum timer i jordbruket	2 969	3 004	2 971	2 960	2 946
Sum timer familie i skogbruket	48	50	63	48	46
Sum timer i tilleggsnæring	76	71	80	95	103
Familiens arbeid på nyanlegg	18	31	54	60	50
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 172	1 183	1 220	1 318	1 373
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,76	1,66	1,71	1,69	1,90
Havre, kr pr kg	1,72	1,62	1,68	1,82	1,93
Kumelk, kr pr l	3,45	3,52	3,54	3,81	3,94
Kukjøtt, kr pr kg	27,87	28,78	28,57	30,64	32,39
Annet storfe kjøtt, kr pr kg	33,55	34,65	34,74	36,52	40,20
Smågris for salg, kr pr stk.	709	717	676	805	882
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,51	20,28	19,98	22,50	23,12
Sau- og lammekjøtt, kr pr kg	28,85	28,46	31,00	35,72	39,64
Ull, kr pr kg	32,56	32,02	32,57	34,25	33,16

Tabell 1b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	4 918	3 153	870	5 613	5 586
Driftsbygninger	9 508	52 600	39 315	64 699	51 503
Maskiner og redskap	-2 517	9 474	16 001	10 337	28 101
Melkekvote (ku og geit)	4 698	21 148	17 929	6 511	9 215
Sum nettoinvesteringer	16 607	86 376	74 116	87 160	94 406

1) Inkl. nyttet halmavling

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	58 210	51 216	53 175	47 506	83 994
Andre planteprodukter	8 080	7 645	10 030	12 286	23 954
Planteprodukter i alt	66 290	58 861	63 205	59 792	107 948
Storfe, melk	221 116	242 374	245 401	287 161	309 578
Storfe, livdyr	9 566	14 579	16 574	20 737	17 209
Kuslakt	39 477	44 539	41 436	49 402	54 862
Annet storfeslakt	63 723	78 539	75 618	88 903	89 960
Smågriser	15 404	20 670	6 117	19 554	16 162
Slaktegriser	67 064	74 229	93 412	95 697	123 905
Avlsgriser	9 850	8 615	10 174	11 265	13 484
Sauer, livdyr og slakt	16 714	17 110	22 056	25 154	30 343
Ull	2 666	2 507	3 017	3 207	2 885
Andre inntekter, husdyrholdet	294	255	14 155	15 996	16 552
Husdyrprodukt i alt	445 874	503 416	527 961	617 076	674 941
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		53 225	51 175	58 249	60 096
Arealtilskudd, grovfôr	58 372	23 577	23 415	24 163	24 926
Arealtilskudd, korn	32 008	18 017	20 003	20 897	23 898
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	69 145	65 891	66 174	69 648	74 126
Bunnfradrag	-6 040	-5 574	-5 071	-5 159	-4 225
Driftstilskudd melk/Driftstilsk. kjøttfeprod.	40 437	37 637	35 424	35 629	37 851
Distriktstilskudd storfe	23 774	26 082	25 566	28 886	29 679
Distriktstilskudd sau	2 612	2 763	2 686	2 937	3 385
Grunntilskudd sau	1 838	1 815	1 867	2 156	2 202
Beitetilskudd	4 481	5 235	5 611	9 425	12 999
Regionale miljøtilskudd			3 234	2 174	3 235
Refunderte avløserutgifter	39 868	42 892	44 086	46 551	51 287
Andre tilskudd	10 635	9 813	15 046	15 676	15 853
Tilskudd i alt	277 129	281 373	289 215	311 230	335 311
Leieinntekter, traktor og redskap	8 297	9 954	7 816	6 531	9 367
Andre inntekter	1 843	5 630	1 846	3 531	4 531
Produksjonsinntekter i alt	799 434	859 234	890 043	998 160	1 132 098

Tabell 1d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraftfôr	137 875	146 790	164 758	178 030	208 972
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	9 071	10 048	10 887	11 565	13 074
Såvarer	8 295	7 764	10 051	9 437	12 449
Handelsgjødelse og kalk	26 839	27 964	30 120	33 117	39 326
Plantevernmidler	3 567	2 888	3 690	2 700	3 630
Konserveringsmidler	6 356	5 877	5 941	6 255	7 940
Andre forbruksartikler m.v.	38 326	40 616	43 764	46 393	51 704
Kjøp av dyr	19 086	17 293	28 137	23 835	28 354
Sum variable kostnader	249 416	259 240	297 347	311 331	365 450
Leid arbeid	62 337	67 431	61 769	67 058	75 781
Drivstoff	13 402	16 688	19 247	19 851	26 450
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 783	3 387	3 850	4 214	5 245
Vedl.h. driftsbygninger	25 606	30 168	26 326	29 267	32 032
Vedl.h. traktor og maskiner	38 057	38 371	37 778	39 345	47 551
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 267	1 191	1 145	1 008	1 099
Avskr. driftsbygninger	33 340	37 631	41 387	47 292	54 681
Avskr. traktor og maskiner	34 872	36 470	38 086	38 910	43 708
Maskinleie	18 034	23 018	29 438	37 030	46 690
Leie av bygninger ²⁾				1 271	643
Leie av kvote ²⁾				956	1 412
Andre faste kostnader	77 978	82 221	90 082	93 472	107 138
Sum faste kostnader	308 675	336 577	349 108	379 673	442 434
Kostnader i alt	558 091	595 817	646 456	691 004	807 884
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,98	1,05	1,17	1,40	1,37
Netto mekaniseringskostnader pr daa	397	406	446	484	555

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Alle driftsformer - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 1e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	241 343	263 417	243 587	307 156	324 214
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	51 382	42 861	62 281	86 105	119 238
Familiens arbeidsfortjeneste	189 961	220 556	181 307	221 051	204 976
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	138 346	159 661	131 464	160 743	151 016
Lønnsevne	252 297	287 987	243 075	288 109	280 757
Lønnsevne pr. time	84,98	95,88	81,83	97,34	95,30
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	175 942	189 292	172 088	209 744	214 748
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	160 791	174 269	156 118	195 924	196 806
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	241 343	263 417	243 587	307 156	324 214
Driftsoverskudd, skogbruk	10 241	11 931	14 882	25 800	22 839
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	30 939	26 177	30 643	36 565	43 090
Driftsoverskudd, andre næringer	24 434	19 591	24 127	18 858	22 500
Lønnsinntekt	200 107	199 682	215 824	253 400	290 921
Pensjoner og sykepenger	24 954	29 309	30 400	25 607	33 510
Gevinst/utbytte verdipapir	4 482	9 856	7 595	14 404	- 4 107
Familiens arbeid på nyanlegg	2 495	4 375	7 639	8 747	7 664
Renteinntekter	6 094	6 046	6 524	13 967	20 583
- Renteutgifter	31 822	34 569	44 290	61 974	92 077
- Kårutgifter	6 739	7 496	7 880	8 374	11 216
Nettoinntekt	506 528	528 317	529 051	634 156	657 921
Privatforbruk ekskl. skatt	343 300	366 397	384 882	408 956	431 274
Betalte skatter	142 161	136 976	148 624	140 240	155 035

Tabell 1f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	316 811	354 514	317 177	376 889	395 060
Andre krav	89 406	105 385	108 752	151 423	133 285
Omløpsmidler, jordbruk	162 184	169 203	176 980	169 756	223 575
Omløpsmidler, skogbruk	610	1 544	1 944	1 776	593
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 444	2 488	2 409	1 587	2 938
Omløpsmidler, andre næringer	74 652	91 326	129 150	168 053	161 431
Omløpsmidler i alt	647 107	724 461	736 411	869 483	916 882
Anleggsmidler, jordbruk	1 129 214	1 305 410	1 422 058	1 598 621	1 840 379
Anleggsmidler, skogbruk	72 384	75 232	93 390	105 983	118 437
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	53 351	61 387	75 032	83 863	78 947
Anleggsmidler, andre næringer	22 428	6 879	17 536	19 181	31 280
Privat hovedbygninger	396 659	422 801	433 298	464 511	487 235
Privat, annet	133 385	146 057	179 734	185 291	211 374
Anleggsmidler i alt	1 807 420	2 017 766	2 221 048	2 457 451	2 767 652
Eiendeler i alt	2 454 528	2 742 227	2 957 458	3 326 934	3 684 535
Eiendeler i jordbruket	1 291 398	1 474 613	1 599 038	1 768 376	2 063 953
Kortsiktig gjeld	222 182	229 846	248 354	256 270	247 899
Langsiktig gjeld	727 949	876 682	1 023 488	1 118 852	1 323 302
Gjeld i alt	950 131	1 106 528	1 271 842	1 375 122	1 571 200
Endring i året, kroner	43 466	116 812	125 610	93 218	64 133
Egenkapital	1 504 397	1 635 699	1 685 617	1 951 812	2 113 334
Egenkapitalprosent	61	60	57	59	57
Endring i året (sparing)	47 817	68 317	44 684	138 022	113 373
Arbeidskapital	424 925	494 615	488 057	613 214	668 984
Endring i året	14 184	58 568	44 797	85 299	35 895
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	94	93	84	78	70
Brukers alder	46	46	47	46	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	26,8	32,3	26,1	28,4	32,4
Grovfôr, daa	227,0	236,5	256,5	273,7	285,9
Annet areal, daa	0,8	0,5	1,1	0,4	0,5
Jordbruksareal, daa	254,6	269,2	283,7	302,4	318,8
- herav leid areal, daa	77,0	82,1	93,4	106,0	116,1
Korn, FEm pr daa	431	386	439	395	474
Grovfôr, FEm pr daa	425	403	392	363	404
Jordbruksareal, FEm pr daa	417	398	395	366	411
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	16,2	17,3	18,5	19,4	21,0
Kumelk, liter omsatt	96 128	102 875	109 632	124 430	135 340
Melkekvote	95 503	103 283	111 003	120 655	130 105
Produsert melk pr årsku, kg	6 720	6 766	6 688	7 116	7 204
Storfekjøtt, kg omsatt	4 564	4 796	4 682	5 226	5 166
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 245	2 280	2 327	2 278	2 284
Ektefelle	460	427	433	451	485
Barn under 17 år	20	15	18	27	29
Sum familie	2 726	2 723	2 778	2 756	2 798
Leid arbeid	704	735	729	774	854
Sum timer i jordbruket	3 430	3 458	3 507	3 530	3 652
Sum timer familie i skogbruket	49	55	66	53	47
Sum timer i tilleggsnæring	87	75	77	102	115
Familiens arbeid på nyanlegg	15	31	60	64	45
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	916	970	922	1 071	1 007
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,67	1,57	1,58	1,59	1,82
Havre, kr pr kg	1,41	1,32	1,53	1,44	1,63
Kumelk, kr pr l	3,45	3,52	3,54	3,81	3,94
Kukjøtt, kr pr kg	27,85	28,91	28,71	30,76	32,17
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,46	34,48	34,36	36,00	39,48

Tabell 2b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	7 682	4 497	-806	3 749	8 258
Driftsbygninger	-7 771	40 556	57 369	82 243	8 607
Maskiner og redskap	-862	9 571	28 764	-1 844	33 136
Melkekvote (ku og geit)	6 837	33 309	29 751	10 397	16 494
Sum nettoinvesteringer	5 886	87 933	115 077	94 545	66 495

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	18 264	18 397	17 148	16 355	25 206
Andre planteprodukter	6 966	6 422	10 423	11 248	24 237
Planteprodukter i alt	25 230	24 819	27 570	27 603	49 443
Storfe, melk	331 653	362 009	388 496	474 440	533 844
Storfe, livdyr	12 619	17 051	17 610	19 433	21 984
Kuslakt	53 617	59 546	59 466	74 860	84 334
Annet storfeslakt	82 695	107 291	96 128	125 388	127 570
Andre inntekter, husdyrholdet	677	927	1 120	2 044	2 161
Husdyrprodukt i alt	481 261	546 824	562 820	696 164	769 892
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		51 272	49 608	57 630	59 890
Arealtilskudd, grovfôr	71 652	28 830	29 966	31 068	31 553
Arealtilskudd, korn	10 359	6 412	6 565	6 754	8 296
Arealtilskudd, annet	112	19	35	51	26
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	79 385	76 135	76 735	81 669	85 730
Bunnfradrag	-6 064	-5 618	-5 119	-5 128	-4 357
Driftstilskudd melk ku	59 553	54 203	53 687	54 573	60 443
Distriktstilskudd storfe	35 691	39 183	39 974	47 574	50 789
Distriktstilskudd sau	71	79	68	128	151
Grunntilskudd sau	67	62	64	134	131
Beitetilskudd	1 453	2 125	2 097	5 729	9 108
Regionale miljøtilskudd			3 354	1 577	2 564
Refunderte avløserutgifter	48 405	49 924	54 907	57 691	64 938
Andre tilskudd	5 169	5 629	10 912	13 290	12 627
Tilskudd i alt	305 854	308 254	322 853	352 740	381 889
Leieinntekter, traktor og redskap	8 825	10 804	9 494	8 186	10 694
Andre inntekter	63	1 748	930	432	735
Produksjonsinntekter i alt	821 233	892 449	923 667	1 085 126	1 212 654

Tabell 2d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraftfôr	127 006	136 736	150 018	172 818	203 666
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	11 139	12 213	14 030	15 006	19 756
Såvarer	6 927	6 512	7 841	7 787	10 266
Handelsgjødsel og kalk	26 863	29 412	31 184	35 137	43 531
Plantevernmidler	1 619	1 949	2 039	1 761	2 019
Konserveringsmidler	8 784	8 192	8 864	9 134	11 575
Andre forbruksartikler m.v.	41 963	44 459	49 023	54 766	63 007
Kjøp av dyr	11 785	9 385	14 363	19 385	15 143
Sum variable kostnader	236 087	248 857	277 361	315 795	368 964
Leid arbeid	74 017	82 388	78 178	82 660	98 078
Drivstoff	13 848	17 043	19 901	21 194	28 847
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 956	2 820	4 060	4 194	6 484
Vedl.h. driftsbygninger	29 072	36 152	31 222	36 431	39 787
Vedl.h. traktor og maskiner	38 149	40 090	38 967	41 437	53 549
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 091	1 056	1 086	907	1 082
Avskr. driftsbygninger	33 386	36 874	41 442	48 260	56 693
Avskr. traktor og maskiner	35 348	37 769	39 586	40 128	46 001
Maskinleie	17 299	23 874	28 383	37 175	50 552
Leie av bygninger ²⁾				1 067	614
Leie av kvote ²⁾				1 691	2 603
Andre faste kostnader	79 788	83 460	92 233	98 188	113 912
Sum faste kostnader	325 952	361 526	375 058	413 332	498 201
Kostnader i alt	562 039	610 383	652 419	729 127	867 165
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,00	1,09	1,16	1,35	1,46
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,10	1,13	1,18	1,20	1,41
Netto mekaniseringskostnader pr daa	416	433	457	493	598

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 2e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	259 194	282 065	271 248	355 999	345 489
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	51 406	43 237	63 353	91 110	125 899
Familiens arbeidsfortjeneste	207 788	238 829	207 896	264 889	219 589
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	131 431	151 901	129 302	162 541	130 961
Lønnsevne	281 805	321 216	286 073	347 549	317 667
Lønnsevne pr. time	82,16	92,90	81,57	98,46	86,99
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	168 359	183 438	170 161	209 723	195 910
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	151 152	166 261	152 553	195 481	172 754

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	259 194	282 065	271 248	355 999	345 489
Driftsoverskudd, skogbruk	11 389	12 150	16 889	29 262	25 570
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	24 805	24 939	28 650	37 090	40 167
Driftsoverskudd, andre næringer	33 662	24 163	28 415	27 204	23 163
Lønnsinntekt	143 714	151 754	140 269	181 093	196 248
Pensjoner og sykepenger	23 855	28 457	34 288	23 554	35 929
Gevinst/utbytte verdipapir	3 791	3 126	2 646	13 813	2 185
Familiens arbeid på nyanlegg	2 092	4 328	8 362	9 124	6 898
Renteinntekter	7 080	6 389	6 443	14 572	19 249
- Renteutgifter	30 279	30 542	38 503	57 708	86 093
- Kårutgifter	6 416	6 634	6 954	7 526	10 048
Nettoinntekt	472 886	500 194	491 752	626 476	598 756
Privatforbruk ekskl. skatt	320 501	335 697	359 638	385 981	388 239
Betalte skatter	123 848	127 002	137 029	129 247	138 061

Tabell 2f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	313 659	365 324	282 617	337 149	386 345
Andre krav	88 491	110 376	115 086	175 143	173 130
Omløpsmidler, jordbruk	154 822	161 756	169 402	174 208	218 135
Omløpsmidler, skogbruk	909	2 229	2 804	2 466	647
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	4 192	1 937	1 248	1 042	3 034
Omløpsmidler, andre næringer	77 084	67 715	96 887	134 518	123 861
Omløpsmidler i alt	639 156	709 339	668 044	824 525	905 152
Anleggsmidler, jordbruk	1 131 402	1 328 059	1 477 086	1 705 792	1 941 177
Anleggsmidler, skogbruk	72 383	73 572	87 298	111 102	119 539
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	34 637	37 144	48 175	55 656	54 647
Anleggsmidler, andre næringer	13 042	3 297	18 522	19 143	23 270
Privat hovedbygninger	378 427	415 474	436 589	456 633	498 587
Privat, annet	103 386	109 315	128 195	136 141	166 785
Anleggsmidler i alt	1 733 277	1 966 862	2 195 864	2 484 467	2 804 005
Eiendeler i alt	2 372 432	2 676 201	2 863 908	3 308 992	3 709 157
Eiendeler i jordbruket	1 286 224	1 489 815	1 646 488	1 880 000	2 159 312
Kortsiktig gjeld	236 584	240 494	253 956	287 578	283 774
Langsiktig gjeld	648 356	753 218	887 301	992 429	1 194 088
Gjeld i alt	884 940	993 712	1 141 257	1 280 007	1 477 861
Endring i året, kroner	28 882	76 616	131 536	108 743	66 603
Egenkapital	1 487 492	1 682 488	1 722 651	2 028 985	2 231 295
Egenkapitalprosent	63	63	60	61	60
Endring i året (sparing)	53 071	88 766	51 405	157 676	124 064
Arbeidskapital	402 571	468 845	414 088	536 947	621 378
Endring i året	25 013	34 929	22 775	69 399	46 979
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, bruk < 30 årskyr. 2008

Tabell 3a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Antall bruk	20	20
Brukers alder	46	48
Arealfordeling og avling		
Korn, daa	21,7	44,6
Grovfôr, daa	273,3	240,5
Annet areal, daa	1,1	0,1
Jordbruksareal, daa	296,0	285,1
- herav leid areal, dekar	122,2	83,5
Korn, FEm pr daa 1)	401	501
Grovfôr, FEm pr daa	385	424
Jordbruksareal, FEm pr daa	386	436
Husdyrproduksjon		
Antall årskyr	19,1	18,2
Kumelk, liter omsatt	120466	116261
Melkekvote	115302	116032
Produsert melk pr årsku, kg	7091	7150
Storfekjøtt, kg omsatt	4780	4532
Arbeidsforbruk, timer		
Bruker	2 175	2 168
Ektefelle	509	466
Barn under 17 år	33	42
Sum familie	2 718	2 676
Leid arbeid	1 011	680
Sum timer i jordbruket	3 729	3 356
Sum timer familie i skogbruket	32	63
Sum timer i tilleggsnæring	240	87
Familiens arbeid på nyanlegg	0	63
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 105	869
Oppnådde priser		
Bygg, kr pr kg	1,86	1,73
Havre, kr pr kg		
Kumelk, kr pr l	3,91	4,05
Kukjøtt, kr pr kg	31,65	32,76
Annet storfekjøtt, kr pr kg	40,29	39,46

Tabell 3b. Nettoinvesteringer

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Jord, grøfter og vannanlegg	14 819	6 410
Driftsbygninger	65 975	5 988
Maskiner og redskap	81 399	10 905
Melkekvote (ku og geit)	18 731	15 119
Sum nettoinvesteringer	180 925	38 422

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, bruk < 30 årskyr. 2008

Tabell 3c. Produksjonsinntekter pr bruk

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Korn	12 026	36 612
Andre planteprodukter	20 766	27 906
Planteprodukter i alt	32 793	64 517
Storfe, melk	471 122	470 636
Storfe, livdyr	19 330	21 162
Kuslakt	73 446	67 772
Annet storfeslakt	107 113	118 550
Andre inntekter, husdyrholdet	272	7 012
Husdyrprodukt i alt	671 283	685 132
Kulturlandskapstilskudd 1)	54 508	54 636
Arealtilskudd, grovfôr	30 329	27 559
Arealtilskudd, korn	5 780	9 645
Arealtilskudd, annet	48	3
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	78 652	81 808
Bunnfradrag	-4000	-4200
Driftstilskudd melk ku	59 800	62 050
Distriktstilskudd storfe	43 753	41 333
Distriktstilskudd sau	-	528
Grunntilskudd sau	-	457
Beitetilskudd	8 745	9 867
Regionale miljøtilskudd	4 526	2 286
Refunderte avløserutgifter	66 331	68 670
Andre tilskudd	14 272	16 413
Tilskudd i alt	362 745	371 056
Leieinntekter, traktor og redskap	17 619	8 074
Andre inntekter	844	-
Produksjonsinntekter i alt	1 085 284	1 128 779

Tabell 3d. Kostnader pr bruk

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Kraftfôr	182 264	169 247
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	18 629	19 352
Såvarer	11 740	8 617
Handelsgjødsel og kalk	38 516	34 277
Plantevernmidler	1 457	2 559
Konserveringsmidler	9 759	10 474
Andre forbruksartikler m.v.	64 603	51 412
Kjøp av dyr	7 401	11 131
Sum variable kostnader	334 370	307 068
Leid arbeid	119 651	75 807
Drivstoff	29 902	28 210
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	8 514	2 109
Vedl.h. driftsbygninger	31 542	24 374
Vedl.h. traktor og maskiner	62 344	40 019
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 001	915
Avskr. driftsbygninger	38 934	53 167
Avskr. traktor og maskiner	45 425	48 119
Maskinleie	54 542	19 836
Leie av dyr 2)	-	-
Leie av bygninger 2)	575	75
Leie av kvote 2)	-	94
Andre faste kostnader	112 269	93 343
Sum faste kostnader	504 697	386 067
Kostnader i alt	839 067	693 136
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,70	1,23
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,62	1,32
Netto mekaniseringskostnader pr daa	658	536

1) Var tidligere en del av arealtilskuddet

2) Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, bruk < 30 årskyr. 2008

Tabell 3e. Resultatregning

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Resultatregning i jordbruket		
Driftsoverskudd	246 217	435 644
- Renter av jordbruksaktiva 1)	93 261	118 315
Familiens arbeidsfortjeneste	152 956	317 328
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	92 189	198 169
Lønnsevne	272 607	393 135
Lønnsevne pr. time	73,10	117,14
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	154 978	265 133
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	116 676	253 850
Regnskapssammendrag		
Driftsoverskudd, jordbruk	246 217	435 644
Driftsoverskudd, skogbruk	77 140	8 322
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	97 877	22 326
Driftsoverskudd, andre næringer	13 263	8 446
Lønnsinntekt	233 151	164 889
Pensjoner og sykepenger	27 253	44 687
Gevinst/utbytte verdipapir	4 552	605
Familiens arbeid på nyanlegg	32	9 930
Renteinntekter	20 353	20 475
- Renteutgifter	94 506	42 005
- Kårutgifter	10 034	10 080
Nettoinntekt	615 298	663 237
Privatforbruk ekskl. skatt	475 917	336 462
Betalte skatter	140 688	151 427

Tabell 3f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

Gruppe	Låggruppe	Høggruppe
Kontanter og bankinnskudd	366 779	399 389
Andre krav	167 759	203 747
Omløpsmidler, jordbruk	175 976	198 299
Omløpsmidler, skogbruk	200	1 080
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	7 500	1 100
Omløpsmidler, andre næringer	80 612	254 052
Omløpsmidler i alt	798 826	1 057 667
Anleggsmidler, jordbruk	1 488 013	1 818 767
Anleggsmidler, skogbruk	175 654	109 594
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	68 367	55 409
Anleggsmidler, andre næringer	-	11 070
Privat hovedbygninger	594 932	419 692
Privat, annet	144 228	148 615
Anleggsmidler i alt	2 471 194	2 563 147
Eiendeler i alt	3 270 020	3 620 814
Eiendeler i jordbruket	1 663 988	2 017 065
Kortsiktig gjeld	286 851	198 949
Langsiktig gjeld	1 302 589	617 378
Gjeld i alt	1 589 440	816 327
Endring i året, kroner	303 272	-48 024
Egenkapital	1 680 579	2 804 487
Egenkapitalprosent	51	77
Endring i året (sparing)	62 263	243 502
Arbeidskapital	511 975	858 717
Endring i året	-35 412	102 132

1) Kalkulasjonsrente

6,0

6,0

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	37	33	20	21	15
Brukers alder	47	48	49	48	50
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	23,0	24,7	22,5	7,9	22,1
Grovfôr, daa	184,2	186,7	189,8	212,3	198,3
Annet areal, daa	0,7	0,8	0,9	0,6	1,1
Jordbruksareal, daa	207,9	212,2	213,1	220,8	221,5
- herav leid areal, daa	53,7	58,4	58,5	65,2	71,1
Korn, FEm pr daa	430	373	453	237	352
Grovfôr, FEm pr daa	415	389	391	362	411
Jordbruksareal, FEm pr daa	408	381	396	357	405
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	12,7	13,0	12,9	13,1	12,9
Kumelk, liter omsatt	75 852	76 953	71 916	81 123	81 860
Melkekvote	76 263	77 604	73 675	78 720	83 374
Produsert melk pr årsku, kg	6 778	6 745	6 305	6 894	6 972
Storfekjøtt, kg omsatt	3 200	3 433	2 797	4 031	3 138
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 243	2 212	2 185	2 216	2 063
Ektefelle	364	365	376	247	346
Barn under 17 år	20	33	34	4	25
Sum familie	2 627	2 610	2 595	2 467	2 435
Leid arbeid	630	603	624	671	817
Sum timer i jordbruket	3 257	3 213	3 219	3 138	3 252
Sum timer familie i skogbruket	60	79	98	76	81
Sum timer i tilleggsnæring	36	32	96	127	180
Familiens arbeid på nyanlegg	6	22	30	46	24
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	988	1 167	1 089	1 356	962
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,70	1,59	1,56	1,51	1,68
Havre, kr pr kg	1,40	1,56	1,47		1,63
Kumelk, kr pr l	3,46	3,52	3,53	3,80	3,97
Kukjøtt, kr pr kg	27,46	28,59	28,63	30,86	32,54
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,57	34,37	34,38	35,73	39,20

Tabell 4b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	2 171	-2 166	-947	-701	-325
Driftsbygninger	-2 959	6 464	-14 064	1 723	-13 376
Maskiner og redskap	25 835	5 094	31 296	4 675	50 908
Melkekvote (ku og geit)	9 096	28 115	25 679	-241	3 905
Sum nettoinvesteringer	34 143	37 508	41 962	5 456	41 113

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	16 417	13 791	12 671	1 719	11 773
Andre planteprodukter	4 587	6 685	9 387	7 414	16 508
Planteprodukter i alt	21 004	20 476	22 058	9 134	28 281
Storfe, melk	262 492	270 618	253 915	308 277	324 639
Storfe, livdyr	14 396	13 769	14 169	10 393	16 962
Kuslakt	39 893	46 682	37 656	51 318	54 744
Annet storfeslakt	56 875	69 056	49 405	94 626	69 369
Andre inntekter, husdyrholdet	1 721	2 567	- 138		124
Husdyrprodukt i alt	375 377	402 692	355 006	464 615	465 838
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		41 145	38 440	44 387	41 968
Arealtilskudd, grovfôr	62 268	25 910	24 659	31 840	26 554
Arealtilskudd, korn	8 521	5 457	5 464	2 876	5 187
Arealtilskudd, annet	136	38	53	100	60
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	64 754	62 173	57 982	63 869	63 648
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000
Driftstilskudd melk ku	59 000	52 800	52 800	53 767	59 800
Distriktstilskudd storfe	27 445	30 233	24 216	34 658	29 811
Distriktstilskudd sau	180	223			
Grunntilskudd sau	171	175			
Beitetilskudd	1 604	1 983	2 118	3 766	6 198
Regionale miljøtilskudd			1 827	1 026	1 954
Refunderede avløserutgifter	45 765	45 415	53 893	52 222	59 077
Andre tilskudd	3 361	2 876	7 523	15 267	6 400
Tilskudd i alt	267 204	262 928	263 975	298 778	296 658
Leieinntekter, traktor og redskap	4 815	6 028	9 874	6 013	9 616
Andre inntekter	-1 575	825	250	119	667
Produksjonsinntekter i alt	666 825	692 949	651 162	778 658	801 059

Tabell 4d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Krafftôr	96 158	95 624	91 831	111 354	109 289
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	7 506	7 452	8 196	7 811	4 156
Såvarer	5 650	5 134	5 645	5 189	9 959
Handelsgjødsele og kalk	23 004	23 531	19 010	24 097	27 623
Plantevernmidler	1 397	1 494	1 661	855	1 174
Konserveringsmidler	7 442	6 825	5 225	7 911	9 270
Andre forbruksartikler m.v.	34 699	32 786	36 834	41 971	42 653
Kjøp av dyr	9 456	6 200	6 160	13 529	6 058
Sum variable kostnader	185 312	179 044	174 561	212 717	210 182
Leid arbeid	60 364	65 339	64 351	67 900	76 005
Drivstoff	11 611	13 440	14 910	18 436	20 728
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 901	2 020	2 621	4 651	5 468
Vedl.h. driftsbygninger	25 226	29 866	27 078	25 133	33 771
Vedl.h. traktor og maskiner	29 548	30 173	29 909	34 666	40 261
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 106	1 297	934	701	938
Avskr. driftsbygninger	25 380	28 158	26 287	25 968	26 816
Avskr. traktor og maskiner	25 738	28 209	27 984	28 172	33 532
Maskinleie	10 519	10 853	8 354	14 911	12 880
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				3 410	2 000
Leie av kvote ²⁾				952	2 892
Andre faste kostnader	67 673	69 603	75 778	77 027	84 751
Sum faste kostnader	261 067	278 956	278 206	301 926	340 041
Kostnader i alt	446 378	458 000	452 767	514 643	550 223
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,95	1,03	0,95	1,29	1,28
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,06	1,08	1,11	1,26	1,40
Netto mekaniseringskostnader pr daa	388	392	376	462	519

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, under 15 årskyr

Tabell 4e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	220 447	234 949	198 396	264 016	250 836
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	41 153	33 200	41 917	52 198	69 034
Familiens arbeidsfortjeneste	179 294	201 749	156 479	211 817	181 802
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	116 393	134 080	102 890	143 708	118 990
Lønnsevne	239 658	267 088	220 830	279 717	257 807
Lønnsevne pr. time	73,59	83,12	68,60	89,13	79,27
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	149 585	162 634	141 190	182 202	173 182
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	132 228	144 809	119 668	164 190	150 051
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	220 447	234 949	198 396	264 016	250 836
Driftsoverskudd, skogbruk	7 570	13 706	27 185	23 817	25 276
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	14 416	13 516	20 666	44 084	67 544
Driftsoverskudd, andre næringer	4 389	10 581	13 102	23 147	12 600
Lønnsinntekt	166 163	183 899	175 867	231 046	221 844
Pensjoner og sykepenger	26 097	25 469	30 411	19 706	46 130
Gevinst/utbytte verdipapir	5 061	4 312	3 083	3 945	4 774
Familiens arbeid på nyanlegg	797	3 074	4 119	6 449	3 649
Renteinntekter	10 758	7 003	4 291	9 925	29 180
- Renteutgifter	25 914	26 901	23 848	39 415	38 039
- Kårutgifter	6 118	6 020	6 558	6 960	10 448
Nettoinntekt	423 669	463 589	446 713	579 758	613 346
Privatforbruk ekskl. skatt	305 988	330 270	323 224	380 758	383 741
Betalte skatter	114 724	110 389	114 050	122 594	147 369

Tabell 4f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	373 340	455 704	172 892	375 575	505 721
Andre krav	58 964	67 024	57 804	84 199	95 167
Omløpsmidler, jordbruk	120 893	120 816	116 408	130 634	147 918
Omløpsmidler, skogbruk	582	4 225	2 024	5 621	1 427
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 727	2 235	888	160	133
Omløpsmidler, andre næringer	74 986	57 940	68 627	75 095	64 256
Omløpsmidler i alt	631 492	707 942	418 642	671 285	814 623
Anleggsmidler, jordbruk	926 217	1 006 559	954 433	920 975	1 037 513
Anleggsmidler, skogbruk	64 922	67 451	99 573	101 342	94 396
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	8 677	10 130	19 348	22 368	12 724
Anleggsmidler, andre næringer	1 443	1 467	2 170		14 591
Privat hovedbygninger	293 894	318 140	332 289	387 745	585 724
Privat, annet	89 426	109 662	117 668	156 340	175 888
Anleggsmidler i alt	1 384 578	1 513 409	1 525 480	1 588 770	1 920 836
Eiendeler i alt	2 016 070	2 221 351	1 944 122	2 260 055	2 735 459
Eiendeler i jordbruket	1 047 110	1 127 375	1 070 841	1 051 610	1 185 432
Kortsiktig gjeld	196 545	187 653	150 233	203 904	195 049
Langsiktig gjeld	549 360	614 951	517 443	535 140	493 680
Gjeld i alt	745 905	802 604	667 676	739 043	688 729
Endring i året, kroner	76 092	53 579	-24 789	1 611	75 308
Egenkapital	1 270 165	1 418 747	1 276 446	1 521 012	2 046 730
Egenkapitalprosent	63	64	66	67	75
Endring i året (sparing)	23 529	117 190	27 123	119 082	224 521
Arbeidskapital	434 947	520 289	268 409	467 382	619 574
Endring i året	19 423	94 271	-5 162	68 384	124 171
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	44	43	42	32	27
Brukers alder	45	45	46	45	44
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	26,5	30,1	20,5	31,2	28,4
Grovfôr, daa	239,5	240,3	249,4	231,9	232,6
Annet areal, daa	0,9	0,3	1,6	0,2	0,0
Jordbruksareal, daa	266,9	270,7	271,4	263,3	261,0
- herav leid areal, daa	88,3	87,3	92,9	86,2	86,1
Korn, FEm pr daa	410	367	429	377	469
Grovfôr, FEm pr daa	436	399	369	378	416
Jordbruksareal, FEm pr daa	422	394	371	377	422
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	17,3	17,4	17,1	17,4	17,4
Kumelk, liter omsatt	101 774	101 528	100 036	108 182	110 665
Melkekvote	99 994	102 811	100 454	105 039	105 922
Produsert melk pr årsku, kg	6 680	6 662	6 642	6 948	7 164
Storfekjøtt, kg omsatt	5 233	5 144	4 923	4 286	3 952
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 302	2 320	2 343	2 206	2 255
Ektefelle	481	433	441	409	453
Barn under 17 år	25	7	19	40	28
Sum familie	2 808	2 760	2 803	2 655	2 737
Leid arbeid	681	710	668	648	686
Sum timer i jordbruket	3 489	3 470	3 471	3 303	3 422
Sum timer familie i skogbruket	47	37	59	45	40
Sum timer i tilleggsnæring	131	95	82	82	107
Familiens arbeid på nyanlegg	9	38	46	55	76
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	847	782	811	844	834
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,65	1,54	1,63	1,52	1,77
Havre, kr pr kg	1,40	1,30	1,55	1,44	
Kumelk, kr pr l	3,44	3,54	3,54	3,83	3,93
Kukjøtt, kr pr kg	28,04	28,91	28,66	30,45	32,87
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,34	34,49	34,18	35,56	38,68

Tabell 5b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	9 148	9 870	-380	1 539	8 459
Driftsbygninger	-31 184	12 457	7 731	40 959	51 765
Maskiner og redskap	-18 423	12 435	37 112	5 151	-320
Melkekvote (ku og geit)	4 463	28 479	22 264	22 222	22 217
Sum nettoinvesteringer	-35 996	63 241	66 728	69 871	82 121

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	16 055	15 598	14 058	15 413	21 458
Andre planteprodukter	5 609	5 866	9 573	12 131	25 305
Planteprodukter i alt	21 665	21 464	23 631	27 544	46 763
Storfe, melk	350 102	358 967	353 982	414 067	434 921
Storfe, livdyr	9 737	15 573	17 332	20 748	25 142
Kuslakt	57 210	61 222	56 498	60 866	64 998
Annet storfeslakt	101 006	118 920	98 426	96 196	96 441
Andre inntekter, husdyrholdet		35	2 220	4 845	5 290
Husdyrprodukt i alt	518 055	554 717	528 457	596 721	626 792
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		52 014	48 725	50 494	49 370
Arealtilskudd, grovfôr	75 766	29 259	30 683	28 322	32 165
Arealtilskudd, korn	10 036	6 021	5 347	6 429	6 587
Arealtilskudd, annet	94	6	38	20	
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	84 751	77 952	76 991	76 573	77 275
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000
Driftstilskudd melk ku	59 000	52 800	52 800	53 800	59 800
Distriktstilskudd storfe	37 506	38 063	38 589	39 134	43 154
Distriktstilskudd sau			136	312	391
Grunntilskudd sau			129	327	338
Beitetilskudd	1 114	1 609	1 921	5 594	9 763
Regionale miljøtilskudd			5 039	1 256	3 111
Refunderede avløserutgifter	49 508	50 807	55 632	61 202	67 835
Andre tilskudd	6 721	5 961	9 566	10 892	13 426
Tilskudd i alt	318 497	308 991	320 596	329 354	359 215
Leieinntekter, traktor og redskap	12 265	12 937	9 312	6 178	10 943
Andre inntekter	1 459	1 207	1 098	513	715
Produksjonsinntekter i alt	871 941	899 316	883 094	960 309	1 044 428

Tabell 5d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraffôr	136 737	137 770	136 619	144 372	163 615
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	11 069	12 602	14 896	10 246	15 767
Såvarer	7 365	5 961	6 871	7 778	7 808
Handelsgjødsele og kalk	27 247	28 270	28 930	29 079	33 187
Plantevernmidler	1 523	1 801	1 557	1 134	1 895
Konserveringsmidler	7 619	7 893	8 220	7 760	9 720
Andre forbruksartikler m.v.	44 816	45 584	45 741	47 936	56 010
Kjøp av dyr	14 043	12 810	13 210	8 311	11 712
Sum variable kostnader	250 419	252 691	256 044	256 617	299 714
Leid arbeid	71 866	78 117	70 002	80 475	82 111
Drivstoff	14 740	16 248	18 523	18 916	28 020
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 447	2 904	4 617	2 983	5 285
Vedl.h. driftsbygninger	28 195	36 105	27 616	30 881	27 771
Vedl.h. traktor og maskiner	42 232	40 476	38 384	35 638	44 046
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	989	742	947	667	821
Avskr. driftsbygninger	36 075	36 773	35 998	40 087	43 463
Avskr. traktor og maskiner	39 072	41 156	40 920	40 784	43 545
Maskinleie	21 407	25 539	23 852	25 119	33 793
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾					56
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	83 307	82 358	89 334	89 100	93 450
Sum faste kostnader	341 329	360 417	350 192	364 649	402 360
Kostnader i alt	591 748	613 108	606 236	621 265	702 074
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,03	1,12	1,24	1,33	1,46
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,14	1,18	1,25	1,22	1,45
Netto mekaniseringskostnader pr daa	436	441	461	503	616

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, 15 - 19,9 årskyr

Tabell 5e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	280 193	286 208	276 857	339 044	342 354
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	54 375	42 410	56 683	78 598	98 686
Familiens arbeidsfortjeneste	225 818	243 797	220 174	260 446	243 668
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	139 321	153 703	137 330	170 836	152 016
Lønnsevne	297 684	321 914	290 176	340 921	325 779
Lønnsevne pr. time	85,31	92,78	83,60	103,21	95,19
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	174 579	183 101	171 669	218 366	207 191
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	159 363	167 842	157 790	203 659	188 537
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	280 193	286 208	276 857	339 044	342 354
Driftsoverskudd, skogbruk	16 173	8 778	17 030	13 041	6 172
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	30 935	32 004	31 984	17 511	31 171
Driftsoverskudd, andre næringer	16 508	14 777	13 197	12 533	14 583
Lønnsinntekt	128 279	126 745	123 234	135 885	149 815
Pensjoner og sykepenger	24 451	30 118	37 423	30 910	33 041
Gevinst/utbytte verdipapir	4 399	3 113	2 852	18 974	2 160
Familiens arbeid på nyanlegg	1 227	5 359	6 607	7 968	11 541
Renteinntekter	4 692	5 964	7 542	20 438	16 873
- Renteutgifter	32 658	29 543	37 590	44 304	65 646
- Kårutgifter	6 324	6 149	6 689	7 877	9 711
Nettoinntekt	467 875	477 374	472 447	544 121	532 352
Privatforbruk ekskl. skatt	313 488	326 021	354 026	330 506	357 579
Betalte skatter	125 020	128 261	150 425	111 997	116 878

Tabell 5f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	278 032	305 992	295 524	283 432	330 316
Andre krav	97 494	117 614	123 602	144 793	175 007
Omløpsmidler, jordbruk	165 311	160 284	154 988	140 081	174 974
Omløpsmidler, skogbruk	1 226	789	4 226	1 742	848
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	6 662	969	777		961
Omløpsmidler, andre næringer	82 185	80 222	119 323	207 938	230 736
Omløpsmidler i alt	630 909	665 869	698 439	777 986	912 843
Anleggsmidler, jordbruk	1 173 576	1 289 251	1 293 950	1 474 913	1 533 523
Anleggsmidler, skogbruk	86 267	72 894	89 059	100 623	89 570
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	55 474	64 413	73 108	42 509	74 407
Anleggsmidler, andre næringer	4 118	4 651	35 000	46 200	45 259
Privat hovedbygninger	390 865	399 018	392 791	415 661	406 293
Privat, annet	102 528	88 649	118 004	93 313	155 579
Anleggsmidler i alt	1 812 828	1 918 876	2 001 912	2 173 220	2 304 631
Eiendeler i alt	2 443 738	2 584 745	2 700 351	2 951 205	3 217 475
Eiendeler i jordbruket	1 338 887	1 449 535	1 448 938	1 614 994	1 708 497
Kortsiktig gjeld	230 938	229 491	257 869	234 883	226 047
Langsiktig gjeld	675 382	699 838	794 189	782 028	928 247
Gjeld i alt	906 320	929 329	1 052 057	1 016 911	1 154 294
Endring i året, kroner	-17 475	69 195	102 355	19 101	174 728
Egenkapital	1 537 418	1 655 416	1 648 294	1 934 294	2 063 181
Egenkapitalprosent	63	64	61	66	64
Endring i året (sparing)	63 523	50 535	43 348	138 669	85 489
Arbeidskapital	399 971	436 378	440 571	543 102	686 797
Endring i året	61 688	14 599	7 806	35 222	17 479
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	13	17	22	25	28
Brukers alder	46	43	44	45	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	38,8	52,6	40,2	42,0	41,8
Grovfôr, daa	306,6	323,5	330,8	378,6	384,1
Annet areal, daa	0,4	0,3	0,2	0,5	0,7
Jordbruksareal, daa	345,8	376,4	371,2	421,1	426,6
- herav leid areal, daa	105,2	115,0	126,3	165,6	169,0
Korn, FEm pr daa	479	426	442	437	512
Grovfôr, FEm pr daa	414	425	428	351	395
Jordbruksareal, FEm pr daa	417	423	429	360	406
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	22,7	25,3	26,0	27,4	28,8
Kumelk, liter omsatt	134 730	156 604	162 241	181 605	187 785
Melkekvote	135 061	154 322	165 076	175 870	178 459
Produsert melk pr årsku, kg	6 730	6 969	6 919	7 342	7 283
Storfekjøtt, kg omsatt	6 178	6 560	5 938	7 434	7 423
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 062	2 312	2 426	2 422	2 429
Ektefelle	663	535	471	676	590
Barn under 17 år	6		0	29	33
Sum familie	2 731	2 846	2 897	3 127	3 051
Leid arbeid	991	1 056	941	1 022	1 036
Sum timer i jordbruket	3 721	3 903	3 838	4 149	4 087
Sum timer familie i skogbruket	23	55	50	44	36
Sum timer i tilleggsnæring	83	108	49	105	88
Familiens arbeid på nyanlegg	62	29	113	90	27
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	944	1 063	984	1 122	1 198
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,67	1,58	1,53	1,65	1,89
Havre, kr pr kg	1,61				
Kumelk, kr pr l	3,46	3,49	3,55	3,81	3,95
Kukjøtt, kr pr kg	27,90	29,23	28,86	30,97	31,69
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,67	34,57	34,64	36,45	39,94

Tabell 6b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	18 405	3 839	-1 492	10 315	12 663
Driftsbygninger	57 781	177 808	217 071	202 724	-21 233
Maskiner og redskap	-17 408	11 019	10 525	-16 272	55 876
Melkekvote (ku og geit)	8 444	55 610	47 747	4 197	17 719
Sum nettoinvesteringer	67 222	248 275	273 850	200 964	65 025

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	30 994	34 418	27 116	29 854	36 018
Andre planteprodukter	18 328	7 319	12 986	13 339	27 347
Planteprodukter i alt	49 322	41 737	40 102	43 193	63 365
Storfe, melk	466 053	547 113	576 735	691 293	741 308
Storfe, livdyr	17 311	27 163	21 268	25 344	21 628
Kuslakt	80 515	80 276	84 960	112 549	118 830
Annet storfeslakt	94 211	152 096	134 215	188 593	188 767
Andre inntekter, husdyrholdet			164	175	235
Husdyrprodukt i alt	658 091	806 647	817 342	1 017 954	1 070 768
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		69 055	61 446	77 888	79 635
Arealtilskudd, grovfôr	84 437	33 414	33 421	33 935	33 640
Arealtilskudd, korn	16 684	9 253	9 892	10 428	11 609
Arealtilskudd, annet	107	15	11	48	32
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	102 869	98 640	93 296	103 144	105 713
Bunnfradrag	-6 462	-6 147	-5 455	-5 400	-4 893
Driftstilskudd melk ku	63 000	60 476	56 186	56 240	61 407
Distriktstilskudd storfe	53 014	59 387	56 942	69 226	69 391
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau					
Beitetilskudd	2 173	3 706	2 415	7 551	10 036
Regionale miljøtilskudd			1 526	2 451	2 365
Refunderede avløserutgifter	52 186	56 440	54 444	57 792	65 285
Andre tilskudd	5 059	10 134	16 564	14 699	15 193
Tilskudd i alt	373 068	394 373	380 689	428 002	449 413
Leieinntekter, traktor og redskap	8 592	14 679	9 498	12 581	11 032
Andre inntekter		4 906	1 227	593	791
Produksjonsinntekter i alt	1 089 072	1 262 342	1 248 858	1 502 323	1 595 369

Tabell 6d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraffôr	181 870	213 925	228 497	260 857	292 846
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	21 713	20 474	17 680	27 142	31 961
Såvarer	9 079	10 581	11 687	9 982	12 801
Handelsgjødsele og kalk	36 550	43 714	46 553	52 164	62 029
Plantevernmidler	2 576	3 204	3 302	3 324	2 591
Konserveringsmidler	16 544	11 602	13 402	11 922	14 597
Andre forbruksartikler m.v.	52 986	64 274	66 369	74 258	80 659
Kjøp av dyr	10 774	6 908	24 023	38 480	23 319
Sum variable kostnader	332 092	374 682	411 513	478 130	520 803
Leid arbeid	120 157	126 284	106 356	97 855	125 299
Drivstoff	17 196	26 049	27 068	26 425	33 994
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 833	4 164	4 306	5 360	8 185
Vedl.h. driftsbygninger	42 985	48 472	41 874	53 026	54 597
Vedl.h. traktor og maskiner	48 811	58 366	48 315	54 549	69 831
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 395	1 384	1 492	1 386	1 409
Avskr. driftsbygninger	47 068	54 051	65 611	77 448	85 456
Avskr. traktor og maskiner	50 093	47 758	47 585	49 332	55 049
Maskinleie	22 688	44 939	55 241	71 308	86 893
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				466	411
Leie av kvote ²⁾				4 475	4 958
Andre faste kostnader	102 358	113 144	112 726	127 597	149 265
Sum faste kostnader	458 585	524 611	510 576	569 226	675 348
Kostnader i alt	790 677	899 293	922 089	1 047 356	1 196 150
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,99	1,09	1,15	1,39	1,50
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,06	1,11	1,13	1,16	1,38
Netto mekaniseringskostnader pr daa	413	462	495	500	609

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Alle bygder, fra 20 årskyr

Tabell 6e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	298 395	363 049	326 769	454 967	399 219
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	70 536	64 809	95 573	139 811	182 605
Familiens arbeidsfortjeneste	227 859	298 240	231 197	315 156	216 614
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	145 933	178 770	136 346	166 305	118 516
Lønnsevne	348 017	424 524	337 553	413 012	341 913
Lønnsevne pr. time	93,52	108,77	87,96	99,56	83,66
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	195 478	217 581	189 692	218 122	195 128
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	175 568	200 190	169 964	207 172	167 921
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	298 395	363 049	326 769	454 967	399 219
Driftsoverskudd, skogbruk	6 067	17 657	7 259	54 600	44 433
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	33 625	29 243	29 542	56 275	34 176
Driftsoverskudd, andre næringer	175 034	74 271	71 389	49 391	37 094
Lønnsinntekt	132 062	152 611	140 429	197 001	227 310
Pensjoner og sykepenger	15 458	30 054	31 828	17 371	33 249
Gevinst/utbytte verdipapir	- 1 882	859	1 855	15 496	821
Familiens arbeid på nyanlegg	8 702	4 153	15 570	12 850	4 160
Renteinntekter	4 693	6 269	6 302	10 966	16 221
- Renteutgifter	34 650	40 138	53 567	90 231	131 553
- Kårutgifter	7 576	9 054	7 823	7 553	10 157
Nettoinntekt	629 929	628 975	569 552	771 133	654 973
Privatforbruk ekskl. skatt	385 545	370 706	403 454	461 376	420 214
Betalte skatter	145 849	156 067	132 346	156 915	153 501

Tabell 6f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	264 378	339 957	357 725	373 629	376 421
Andre krav	142 056	176 226	150 903	290 383	213 086
Omløpsmidler, jordbruk	215 887	244 955	245 098	254 491	297 370
Omløpsmidler, skogbruk	765	1 999	801	742	36
Omløpsmidler, tilleggsnæringer		3 809	2 474	3 116	6 587
Omløpsmidler, andre næringer	65 792	55 057	79 744	90 456	52 733
Omløpsmidler i alt	688 878	822 002	836 746	1 012 816	946 232
Anleggsmidler, jordbruk	1 572 646	2 050 309	2 301 848	2 660 565	2 818 379
Anleggsmidler, skogbruk	46 625	87 169	72 775	132 713	161 908
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	38 001	20 610	26 782	100 446	58 050
Anleggsmidler, andre næringer	76 255	3 425	1 931	590	6 714
Privat hovedbygninger	576 925	646 043	615 021	566 944	540 904
Privat, annet	146 023	160 916	157 220	173 992	172 716
Anleggsmidler i alt	2 456 474	2 968 471	3 175 577	3 635 250	3 758 671
Eiendeler i alt	3 145 352	3 790 473	4 012 323	4 648 066	4 704 902
Eiendeler i jordbruket	1 788 533	2 295 263	2 546 946	2 915 055	3 115 748
Kortsiktig gjeld	369 653	370 900	340 779	425 313	386 970
Langsiktig gjeld	838 640	1 156 639	1 401 298	1 645 866	1 825 653
Gjeld i alt	1 208 293	1 527 539	1 742 077	2 071 178	2 212 623
Endring i året, kroner	51 410	140 104	329 358	313 476	-42 323
Egenkapital	1 937 059	2 262 935	2 270 246	2 576 888	2 492 280
Egenkapitalprosent	62	60	57	55	53
Endring i året (sparing)	101 778	130 293	88 860	214 423	107 444
Arbeidskapital	319 225	451 102	495 967	587 504	559 262
Endring i året	-83 209	-28 844	76 749	113 998	34 073
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	24	24	20	21	19
Brukers alder	45	44	45	46	46
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	18,6	22,4	13,5	13,7	15,2
Grovfôr, daa	231,7	242,8	260,0	284,3	296,1
Annet areal, daa	1,2	0,6	0,6	0,6	0,6
Jordbruksareal, daa	251,4	265,7	274,0	298,6	311,8
- herav leid areal, daa	89,5	89,2	99,7	105,0	110,8
Korn, FEm pr daa	465	340	366	386	436
Grovfôr, FEm pr daa	452	388	372	356	392
Jordbruksareal, FEm pr daa	448	382	372	357	394
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	16,8	17,3	18,8	20,3	21,6
Kumelk, liter omsatt	99 957	102 810	111 535	127 959	141 878
Melkekvote	100 077	105 250	113 905	126 557	137 979
Produsert melk pr årsku, kg	6 756	6 740	6 658	6 978	7 358
Storfekjøtt, kg omsatt	5 064	5 166	4 433	4 905	5 299
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 330	2 425	2 334	2 201	2 278
Ektefelle	461	391	402	421	422
Barn under 17 år	44	37	33	41	46
Sum familie	2 835	2 852	2 769	2 663	2 746
Leid arbeid	723	683	672	766	847
Sum timer i jordbruket	3 558	3 535	3 441	3 429	3 593
Sum timer familie i skogbruket	30	31	54	36	21
Sum timer i tilleggsnæring	137	86	72	110	150
Familiens arbeid på nyanlegg	21	24	131	161	60
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 004	960	1 135	1 320	1 291
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,64	1,45	1,47	1,55	1,69
Havre, kr pr kg	1,43	1,25			
Kumelk, kr pr l	3,45	3,51	3,55	3,78	3,92
Kukjøtt, kr pr kg	28,34	28,70	28,27	30,22	31,09
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,46	34,01	34,30	35,27	39,91

Tabell 7b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	28 072	1 281	-2 067	13 168	4 961
Driftsbygninger	5 989	36 430	171 383	107 844	-36 781
Maskiner og redskap	3 598	-7 982	32 909	-33 623	14 486
Melkekvote (ku og geit)	6 730	51 939	48 868	21 439	6 295
Sum nettoinvesteringer	44 389	81 668	251 093	108 827	-11 038

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	14 153	9 963	5 573	8 726	13 145
Andre planteprodukter	7 094	6 561	9 579	11 619	26 498
Planteprodukter i alt	21 247	16 524	15 152	20 345	39 643
Storfe, melk	344 465	361 210	396 338	483 401	556 224
Storfe, livdyr	6 873	13 232	14 408	13 479	10 810
Kuslakt	53 898	63 237	57 116	62 739	84 716
Annet storfeslakt	103 017	111 756	94 030	125 326	147 438
Andre inntekter, husdyrholdet					135
Husdyrprodukt i alt	508 254	549 436	561 891	684 945	799 324
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		49 780	47 984	58 411	59 126
Arealtilskudd, grovfôr	77 025	34 856	36 137	36 014	37 782
Arealtilskudd, korn	8 166	3 923	3 120	3 792	3 744
Arealtilskudd, annet	174	23	18	14	18
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	85 075	77 663	76 233	83 959	85 790
Bunnfradrag	-6 250	-5 729	-5 500	-5 238	-4 842
Driftstilskudd melk ku	61 167	56 425	56 525	56 705	62 168
Distriktstilskudd storfe	47 158	50 296	52 170	58 386	67 830
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau					
Beitetilskudd	1 031	2 438	2 298	5 685	7 739
Regionale miljøtilskudd			1 478	1 476	1 104
Refunderede avløserutgifter	54 021	51 101	55 219	65 284	63 089
Andre tilskudd	7 928	10 113	5 272	15 755	9 983
Tilskudd i alt	335 494	330 889	330 953	380 244	393 532
Leieinntekter, traktor og redskap	16 738	18 993	15 693	7 082	8 743
Andre inntekter	800			632	1 146
Produksjonsinntekter i alt	882 533	915 842	923 690	1 093 248	1 242 388

Tabell 7d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraffôr	134 427	134 503	151 401	171 385	211 377
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	12 207	10 327	10 831	14 452	16 897
Såvarer	5 907	5 818	5 155	5 770	5 904
Handelsgjødsele og kalk	27 504	26 296	31 108	39 031	41 994
Plantevernmidler	1 414	1 398	1 414	1 394	2 015
Konserveringsmidler	6 665	7 260	8 405	6 317	12 589
Andre forbruksartikler m.v.	42 014	43 287	48 152	59 999	70 739
Kjøp av dyr	12 808	12 224	16 736	19 423	13 112
Sum variable kostnader	242 947	241 112	273 202	317 771	374 627
Leid arbeid	80 377	77 549	74 029	93 741	96 460
Drivstoff	12 599	14 009	18 696	19 348	30 680
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	4 859	1 872	3 202	3 506	9 430
Vedl.h. driftsbygninger	31 391	33 306	25 031	29 849	31 664
Vedl.h. traktor og maskiner	38 175	35 126	36 936	36 043	51 628
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 576	1 620	1 667	1 247	1 600
Avskr. driftsbygninger	34 189	36 247	43 789	54 402	56 192
Avskr. traktor og maskiner	36 860	38 543	43 177	45 121	49 140
Maskinleie	24 238	27 135	27 104	38 933	51 360
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾					
Leie av kvote ²⁾				3 611	2 456
Andre faste kostnader	78 527	78 319	84 527	92 058	107 045
Sum faste kostnader	342 791	343 726	358 159	417 859	487 656
Kostnader i alt	585 738	584 838	631 360	735 630	862 282
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,94	1,04	1,22	1,42	1,61
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,06	1,02	1,11	1,18	1,39
Netto mekaniseringskostnader pr daa	421	396	453	507	635

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Kystbygder, alle bruk

Tabell 7e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	296 795	331 004	292 329	357 618	380 105
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	53 810	44 567	67 980	102 942	136 879
Familiens arbeidsfortjeneste	242 985	286 437	224 349	254 676	243 226
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	149 758	177 299	141 731	166 778	146 952
Lønnsevne	323 362	363 986	298 378	348 417	339 686
Lønnsevne pr. time	90,89	102,98	86,71	101,61	94,55
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	185 993	202 833	182 717	219 423	217 555
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	171 510	192 525	168 526	205 662	197 668
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	296 795	331 004	292 329	357 618	380 105
Driftsoverskudd, skogbruk	- 656	- 2 025	1 671	44 727	42 551
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	23 800	20 842	15 390	15 740	9 889
Driftsoverskudd, andre næringer	28 627	18 147	31 250	20 523	2 810
Lønnsinntekt	147 736	146 928	174 286	219 064	251 652
Pensjoner og sykepenger	23 544	40 867	37 669	38 394	44 324
Gevinst/utbytte verdipapir	8 276	5 244	6 266	26 036	2 269
Familiens arbeid på nyanlegg	2 850	3 336	18 016	22 688	8 782
Renteinntekter	4 413	4 628	6 989	27 833	18 300
- Renteutgifter	31 772	32 032	40 193	67 627	82 663
- Kårutgifter	2 776	2 860	3 432	4 069	6 279
Nettoinntekt	500 836	534 079	540 241	700 927	671 740
Privatforbruk ekskl. skatt	314 807	320 673	348 350	411 244	380 121
Betalte skatter	149 981	118 825	144 842	140 917	165 821

Tabell 7f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	305 835	348 484	357 265	354 229	400 695
Andre krav	100 844	105 711	106 366	170 489	167 628
Omløpsmidler, jordbruk	177 708	168 185	170 677	188 508	244 621
Omløpsmidler, skogbruk	463	463	1 151	1 200	
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	2 331	4 422	3 353	3 710	11 073
Omløpsmidler, andre næringer	179 456	151 988	210 811	245 655	266 074
Omløpsmidler i alt	766 637	779 252	849 623	963 791	1 090 092
Anleggsmidler, jordbruk	1 188 046	1 360 644	1 658 801	1 938 216	2 068 824
Anleggsmidler, skogbruk	38 263	35 953	39 885	88 476	92 335
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	55 879	37 046	52 293	50 991	97 279
Anleggsmidler, andre næringer	9 774	2 600	2 820	1 829	11 519
Privat hovedbygninger	387 387	348 349	339 589	351 077	340 196
Privat, annet	129 194	132 414	131 779	148 593	198 957
Anleggsmidler i alt	1 808 544	1 917 005	2 225 167	2 579 182	2 809 110
Eiendeler i alt	2 575 180	2 696 258	3 074 790	3 542 973	3 899 202
Eiendeler i jordbruket	1 365 754	1 528 829	1 829 478	2 126 724	2 313 444
Kortsiktig gjeld	295 314	248 651	242 463	296 442	258 180
Langsiktig gjeld	646 562	733 379	1 022 553	1 144 440	1 177 694
Gjeld i alt	941 876	982 030	1 265 016	1 440 882	1 435 874
Endring i året, kroner	87 242	34 063	272 761	104 231	-73 326
Egenkapital	1 633 304	1 714 227	1 809 773	2 102 091	2 463 328
Egenkapitalprosent	63	64	59	59	63
Endring i året (sparing)	43 419	166 746	76 482	205 037	205 833
Arbeidskapital	471 323	530 601	607 160	667 349	831 912
Endring i året	-10 299	110 375	122 338	74 697	122 702
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	51	50	46	41	37
Brukers alder	48	47	48	47	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	38,1	46,5	38,7	42,5	48,9
Grovfôr, daa	222,0	233,8	259,9	282,5	297,9
Annet areal, daa	0,6	0,5	1,6	0,4	0,6
Jordbruksareal, daa	260,7	280,8	300,3	325,4	347,5
- herav leid areal, daa	79,4	89,4	103,1	122,9	134,0
Korn, FEm pr daa	426	406	460	414	491
Grovfôr, FEm pr daa	440	439	408	364	411
Jordbruksareal, FEm pr daa	428	429	412	370	422
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	16,2	17,9	19,3	20,3	22,4
Kumelk, liter omsatt	95 576	106 787	115 104	132 615	143 991
Melkekvote	94 764	106 300	116 240	128 045	137 963
Produsert melk pr årsku, kg	6 685	6 753	6 737	7 277	7 187
Storfekjøtt, kg omsatt	4 420	4 774	5 060	5 774	5 396
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 223	2 231	2 380	2 328	2 286
Ektefelle	437	430	406	471	512
Barn under 17 år	14	5	8	13	16
Sum familie	2 674	2 667	2 794	2 811	2 814
Leid arbeid	685	753	737	772	845
Sum timer i jordbruket	3 360	3 420	3 531	3 584	3 660
Sum timer familie i skogbruket	55	62	73	62	57
Sum timer i tilleggsnæring	45	58	49	94	98
Familiens arbeid på nyanlegg	13	14	37	37	47
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	992	1 010	885	844	853
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,68	1,58	1,59	1,60	1,84
Havre, kr pr kg	1,37	1,52	1,53	1,44	1,63
Kumelk, kr pr l	3,47	3,53	3,55	3,86	3,98
Kukjøtt, kr pr kg	27,67	28,93	28,85	30,97	32,51
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,17	34,14	34,23	36,45	39,22

Tabell 8b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	-874	7 934	-386	565	12 633
Driftsbygninger	-12 170	57 264	38 890	102 389	40 752
Maskiner og redskap	-1 772	4 454	29 914	18 197	30 275
Melkekvote (ku og geit)	7 664	35 403	26 088	8 023	21 487
Sum nettoinvesteringer	-7 152	105 055	94 507	129 175	105 147

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	26 324	29 224	27 935	26 117	39 286
Andre planteprodukter	7 550	6 658	11 670	11 586	26 950
Planteprodukter i alt	33 874	35 881	39 604	37 703	66 236
Storfe, melk	331 437	376 479	409 187	511 815	572 856
Storfe, livdyr	13 947	20 146	19 677	25 471	27 072
Kuslakt	55 314	60 273	63 176	88 154	93 789
Annet storfeslakt	73 792	108 731	102 589	135 148	122 708
Andre inntekter, husdyrholdet	1 228	1 709	2 054	3 620	4 017
Husdyrprodukt i alt	475 717	567 338	596 683	764 208	820 440
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		53 952	52 315	61 171	64 857
Arealtilskudd, grovfôr	64 897	22 734	24 677	26 431	26 248
Arealtilskudd, korn	14 109	9 479	9 774	10 028	12 564
Arealtilskudd, annet	76	19	51	87	38
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	78 335	77 746	79 527	84 799	89 900
Bunnfradrag	-6 000	-5 610	-5 000	-5 122	-4 243
Driftstilskudd melk ku	59 000	53 670	52 800	53 783	59 800
Distriktstilskudd storfe	23 968	28 330	31 244	40 322	40 165
Distriktstilskudd sau	131	147	117	225	285
Grunntilskudd sau	124	115	111	235	247
Beitetilskudd	1 294	1 717	1 581	5 523	9 494
Regionale miljøtilskudd			2 528	708	2 018
Refunderede avløserutgifter	46 806	48 573	52 409	55 915	68 112
Andre tilskudd	4 341	3 432	11 733	10 851	14 788
Tilskudd i alt	287 080	294 305	313 867	344 954	384 273
Leieinntekter, traktor og redskap	5 124	7 728	6 341	8 668	11 364
Andre inntekter	238	2 286	1 370	438	357
Produksjonsinntekter i alt	802 033	907 538	957 864	1 155 972	1 282 670

Tabell 8d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Krafftôr	125 297	143 215	158 704	190 618	219 940
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 711	12 680	15 691	18 717	24 689
Såvarer	8 104	7 753	9 642	9 768	13 539
Handelsgjødsele og kalk	27 318	31 801	33 034	36 213	48 114
Plantevernmidler	1 772	2 690	2 683	2 097	2 456
Konserveringsmidler	9 131	8 096	8 901	10 304	10 840
Andre forbruksartikler m.v.	40 819	45 375	51 395	55 296	63 227
Kjøp av dyr	11 727	8 847	14 815	24 131	17 240
Sum variable kostnader	234 880	260 456	294 864	347 144	400 044
Leid arbeid	75 040	88 272	80 821	81 578	104 619
Drivstoff	13 096	17 449	19 708	21 471	28 733
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 740	3 051	5 063	3 551	3 628
Vedl.h. driftsbygninger	28 025	39 490	32 996	41 922	47 394
Vedl.h. traktor og maskiner	38 132	42 848	38 971	46 915	52 529
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 029	975	1 077	908	976
Avskr. driftsbygninger	32 563	37 657	43 675	50 426	64 983
Avskr. traktor og maskiner	35 999	39 713	42 160	41 574	49 620
Maskinleie	16 724	25 976	33 174	45 712	62 191
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				811	311
Leie av kvote ²⁾				879	2 542
Andre faste kostnader	81 551	86 863	97 515	107 003	127 763
Sum faste kostnader	325 899	382 294	395 158	442 751	545 288
Kostnader i alt	560 779	642 750	690 022	789 895	945 332
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,98	1,05	1,13	1,37	1,40
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,14	1,19	1,22	1,25	1,43
Netto mekaniseringskostnader pr daa	419	453	467	508	591

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Indre bygder, alle bruk

Tabell 8e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	241 254	264 788	267 842	366 077	337 338
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	50 775	44 563	66 314	94 425	136 647
Familiens arbeidsfortjeneste	190 479	220 225	201 528	271 652	200 691
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	123 130	143 508	125 464	162 940	120 458
Lønnsevne	265 519	308 497	282 349	353 231	305 310
Lønnsevne pr. time	79,03	90,20	79,96	98,57	83,42
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	161 560	178 469	167 103	208 525	187 904
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	141 661	158 069	148 779	194 014	160 920
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	241 254	264 788	267 842	366 077	337 338
Driftsoverskudd, skogbruk	12 159	13 623	15 971	20 146	20 953
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	18 433	19 310	27 604	46 661	51 776
Driftsoverskudd, andre næringer	44 792	28 051	28 420	17 473	28 772
Lønnsinntekt	155 049	165 712	138 376	153 873	169 469
Pensjoner og sykepenger	29 296	30 665	40 003	22 793	37 407
Gevinst/utbytte verdipapir	2 453	1 344	1 601	4 629	953
Familiens arbeid på nyanlegg	1 771	2 065	5 371	5 397	7 492
Renteinntekter	9 168	7 897	5 908	7 046	13 909
- Renteutgifter	31 953	32 277	41 635	63 983	103 866
- Kårutgifter	7 265	7 539	7 712	8 500	10 315
Nettoinntekt	475 157	493 637	481 748	571 612	553 889
Privatforbruk ekskl. skatt	328 772	348 924	360 317	380 190	387 137
Betalte skatter	118 205	139 113	135 963	119 744	123 082

Tabell 8f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	319 871	390 607	247 579	256 369	288 669
Andre krav	92 112	122 084	134 553	200 337	204 045
Omløpsmidler, jordbruk	146 094	163 718	175 830	174 292	217 307
Omløpsmidler, skogbruk	1 252	3 427	3 854	1 132	630
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	6 629	1 445	804		
Omløpsmidler, andre næringer	45 207	43 602	68 179	92 036	69 744
Omløpsmidler i alt	611 165	724 882	630 800	724 165	780 396
Anleggsmidler, jordbruk	1 118 264	1 381 255	1 534 706	1 787 629	2 140 477
Anleggsmidler, skogbruk	78 216	81 693	102 358	131 510	144 023
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	26 094	30 387	39 787	38 170	37 600
Anleggsmidler, andre næringer	19 438	4 884	32 597	35 482	38 108
Privat hovedbygninger	343 745	414 257	455 538	486 794	568 479
Privat, annet	93 879	103 404	130 261	136 678	159 326
Anleggsmidler i alt	1 679 636	2 015 882	2 295 248	2 616 262	3 088 012
Eiendeler i alt	2 290 801	2 740 764	2 926 048	3 340 427	3 868 409
Eiendeler i jordbruket	1 264 358	1 544 973	1 710 536	1 961 921	2 357 784
Kortsiktig gjeld	226 291	256 769	282 025	317 284	321 909
Langsiktig gjeld	682 684	812 738	934 777	1 112 914	1 446 515
Gjeld i alt	908 975	1 069 507	1 216 801	1 430 198	1 768 423
Endring i året, kroner	18 877	104 742	125 879	142 683	149 847
Egenkapital	1 381 826	1 671 256	1 709 246	1 910 229	2 099 985
Egenkapitalprosent	60	61	58	57	54
Endring i året (sparing)	59 393	52 760	57 393	114 276	75 023
Arbeidskapital	384 874	468 113	348 775	406 881	458 488
Endring i året	42 507	765	10 829	33 005	-1 092
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	19	19	18	16	14
Brukers alder	43	44	44	45	45
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	6,7	7,4	7,9	11,4	12,1
Grovfôr, daa	234,6	235,6	243,8	237,1	240,2
Annet areal, daa	0,7	0,2	0,2	0,1	0,1
Jordbruksareal, daa	242,1	243,2	251,8	248,6	252,4
- herav leid areal, daa	54,7	53,9	61,7	64,1	75,8
Korn, FEm pr daa	378	242	311	233	351
Grovfôr, FEm pr daa	353	328	375	369	402
Jordbruksareal, FEm pr daa	343	324	372	363	399
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	15,6	15,6	16,1	16,2	16,4
Kumelk, liter omsatt	92 776	92 663	93 534	98 823	103 607
Melkekvote	91 710	92 856	94 395	93 974	98 651
Produsert melk pr årsku, kg	6 769	6 843	6 573	6 832	6 990
Storfekjøtt, kg omsatt	4 316	4 384	3 994	4 245	4 377
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	2 200	2 227	2 185	2 250	2 284
Ektefelle	520	466	537	440	499
Barn under 17 år	7	12	27	43	41
Sum familie	2 727	2 706	2 749	2 734	2 824
Leid arbeid	730	754	771	790	886
Sum timer i jordbruket	3 457	3 460	3 520	3 524	3 710
Sum timer familie i skogbruket	55	67	60	53	56
Sum timer i tilleggsnæring	136	104	153	108	114
Familiens arbeid på nyanlegg	15	84	38	6	19
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	601	879	781	1 326	1 027
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,66	1,54	1,67	1,52	1,86
Havre, kr pr kg					
Kumelk, kr pr l	3,41	3,51	3,50	3,71	3,86
Kukjøtt, kr pr kg	27,73	29,10	28,80	30,89	32,64
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,21	36,31	34,87	35,53	39,55

Tabell 9b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	4 891	-487	-481	-458	1 171
Driftsbygninger	-13 342	1 799	-22 091	-2 982	-14 749
Maskiner og redskap	-4 053	45 211	21 219	-11 487	66 007
Melkekvote (ku og geit)	4 753	4 266	17 871	1 988	17 139
Sum nettoinvesteringer	-7 751	50 790	16 519	-12 939	69 569

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	1 820	559	2 443	1 352	4 366
Andre planteprodukter	5 237	5 626	8 173	9 894	13 996
Planteprodukter i alt	7 057	6 185	10 615	11 246	18 362
Storfe, melk	316 048	324 942	326 908	366 904	400 368
Storfe, livdyr	16 310	13 731	15 883	11 777	23 701
Kuslakt	48 708	52 968	52 598	56 702	58 826
Annet storfeslakt	80 925	97 860	81 947	100 458	113 458
Andre inntekter, husdyrholdet	57	40	- 24	686	5
Husdyrprodukt i alt	462 047	489 541	477 311	536 527	596 359
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		46 105	44 494	47 532	47 798
Arealtilskudd, grovfôr	82 998	37 261	36 626	36 460	37 119
Arealtilskudd, korn	3 064	1 482	2 191	2 252	3 193
Arealtilskudd, annet	132	13	11	6	4
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	75 018	69 964	70 159	70 642	74 629
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000
Driftstilskudd melk ku	59 000	52 800	52 800	53 800	59 800
Distriktstilskudd storfe	52 673	53 706	48 732	51 966	55 742
Distriktstilskudd sau			17	48	
Grunntilskudd sau			18	51	
Beitetilskudd	2 414	2 803	3 194	6 315	9 946
Regionale miljøtilskudd			7 553	3 938	5 990
Refundererte avløserutgifter	45 604	51 990	60 945	52 278	59 061
Andre tilskudd	3 905	5 747	15 081	16 305	10 505
Tilskudd i alt	318 808	316 370	336 819	336 592	359 787
Leieinntekter, traktor og redskap	8 762	8 553	10 666	8 399	11 571
Andre inntekter	-1 337	2 540	840	156	1 179
Produksjonsinntekter i alt	795 337	823 189	836 251	892 921	987 257

Tabell 9d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Krafftôr	122 221	122 504	126 287	129 084	150 194
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 936	13 369	13 340	6 224	10 601
Såvarer	5 055	4 124	6 221	5 361	7 537
Handelsgjødsele og kalk	24 834	27 060	26 539	27 268	33 506
Plantevernmidler	1 467	692	1 087	1 382	869
Konserveringsmidler	10 529	9 620	9 277	9 835	12 139
Andre forbruksartikler m.v.	44 972	43 532	43 928	46 541	51 934
Kjøp av dyr	10 649	7 218	10 573	7 176	12 358
Sum variable kostnader	230 661	228 118	237 253	232 871	279 139
Leid arbeid	63 236	73 013	76 033	70 886	82 986
Drivstoff	17 444	19 810	21 732	22 905	26 662
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 394	3 412	2 452	6 743	10 035
Vedl.h. driftsbygninger	28 951	30 963	33 570	30 999	30 705
Vedl.h. traktor og maskiner	38 161	39 102	41 214	34 480	58 851
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	644	559	466	458	657
Avskr. driftsbygninger	34 580	35 606	33 127	34 648	35 464
Avskr. traktor og maskiner	31 689	31 673	29 018	29 871	32 176
Maskinleie	10 076	14 222	17 562	12 992	18 694
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				3 125	2 250
Leie av kvote ²⁾				1 250	2 964
Andre faste kostnader	76 649	80 996	87 295	83 645	86 625
Sum faste kostnader	304 825	329 356	342 468	332 002	388 068
Kostnader i alt	535 487	557 474	579 721	564 873	667 207
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,16	1,31	1,16	1,17	1,40
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	1,04	1,11	1,17	1,07	1,37
Netto mekaniseringskostnader pr daa	400	423	433	424	561

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk - Trøndelag - Fjellbygder, alle bruk

Tabell 9e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	259 851	265 715	256 530	328 049	320 050
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	50 063	38 065	50 644	67 086	82 594
Familiens arbeidsfortjeneste	209 788	227 651	205 886	260 963	237 456
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	129 519	140 808	125 578	156 432	136 914
Lønnsevne	273 024	300 664	281 919	331 849	320 442
Lønnsevne pr. time	78,97	86,90	80,10	94,18	86,37
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	163 027	171 335	164 249	199 314	186 865
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	149 560	153 569	144 737	185 696	168 820

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	259 851	265 715	256 530	328 049	320 050
Driftsoverskudd, skogbruk	24 537	26 177	36 143	32 324	14 727
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	43 178	44 928	46 057	40 583	50 581
Driftsoverskudd, andre næringer	10 146	21 534	25 253	60 910	35 959
Lønnsinntekt	108 208	121 118	107 310	201 009	191 829
Pensjoner og sykepenger	9 646	6 969	15 925	6 025	20 629
Gevinst/utbytte verdipapir	1 717	5 143	1 296	21 303	5 326
Familiens arbeid på nyanlegg	1 996	11 534	5 278	871	2 768
Renteinntekter	4 843	4 644	7 203	16 450	34 651
- Renteutgifter	23 899	24 096	28 620	28 608	43 779
- Kårutgifter	8 735	9 019	8 933	9 569	14 455
Nettoinntekt	431 487	474 648	463 442	669 349	618 287
Privatforbruk ekskl. skatt	305 492	319 867	370 443	367 663	402 172
Betalte skatter	105 985	105 461	131 072	138 282	139 972

Tabell 9f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	306 865	320 062	289 215	521 731	625 012
Andre krav	63 167	85 461	75 026	116 691	98 891
Omløpsmidler, jordbruk	149 339	148 474	151 560	155 223	184 376
Omløpsmidler, skogbruk	549	1 309	1 958	7 544	1 572
Omløpsmidler, tilleggsnæringer		95	42	210	143
Omløpsmidler, andre næringer	33 338	24 722	43 668	97 512	73 878
Omløpsmidler i alt	553 259	580 123	561 468	898 910	983 872
Anleggsmidler, jordbruk	1 095 115	1 146 909	1 127 927	1 191 029	1 241 224
Anleggsmidler, skogbruk	99 823	99 720	101 491	88 503	91 753
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	30 737	55 050	65 034	106 587	41 840
Anleggsmidler, andre næringer					
Privat hovedbygninger	460 205	503 467	495 942	517 891	528 832
Privat, annet	96 306	95 693	118 931	118 422	142 838
Anleggsmidler i alt	1 782 186	1 900 839	1 909 326	2 022 431	2 046 486
Eiendeler i alt	2 335 445	2 480 963	2 470 794	2 921 341	3 030 358
Eiendeler i jordbruket	1 244 454	1 295 383	1 279 487	1 346 251	1 425 600
Kortsiktig gjeld	190 029	187 360	194 994	199 820	217 722
Langsiktig gjeld	558 479	621 647	615 697	484 174	549 209
Gjeld i alt	748 508	809 008	810 690	683 993	766 931
Endring i året, kroner	-17 982	56 352	-10 926	27 693	36 506
Egenkapital	1 586 937	1 671 955	1 660 104	2 237 348	2 263 427
Egenkapitalprosent	68	67	67	77	75
Endring i året (sparing)	48 293	85 018	8 239	206 727	142 698
Arbeidskapital	363 230	392 763	366 474	699 090	766 150
Endring i året	22 657	29 533	-57 321	155 705	71 258
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Antall bruk	10	10	9	12	10
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	72,2	78,5	97,6	104,1	62,5
Grovfôr, daa	428,6	439,5	471,7	490,3	456,6
Annet areal, daa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordbruksareal, daa	500,8	518,0	569,2	594,3	519,1
- herav leid areal, daa	116,1	163,4	193,3	208,8	223,7
Korn, FEm pr daa	1)	275	360	294	414
Grovfôr, FEm pr daa	418	413	376	443	416
Jordbruksareal, FEm pr daa	397	405	362	438	434
Husdyrproduksjon					
Antall årskyr	31,5	32,6	33,3	37,9	38,7
Kumelk, liter omsatt	203 295	202 054	218 243	257 090	255 469
Melkekvote	203 872	203 934	204 096	251 722	233 482
Produsert melk pr årsku, kg	7 314	7 003	7 110	7 394	7 337
Storfekjøtt, kg omsatt	9 784	12 468	12 115	11 592	8 798
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	3 581	3 735	3 861	3 527	2 444
Ektefelle	345	387	311	269	632
Barn under 17 år	15	15	0	8	37
Sum familie	3 941	4 137	4 172	3 804	3 112
Leid arbeid	757	558	571	739	1 008
Sum timer i jordbruket	4 698	4 695	4 743	4 544	4 120
Sum timer familie i skogbruket	73	74	19	33	35
Sum timer i tilleggsnæring	58	153	157	229	42
Familiens arbeid på nyanlegg	0	115	0	21	44
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 567	1 917	1 589	1 749	1 397
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,66	1,69	1,47	1,84	1,97
Havre, kr pr kg	0,00	0,00	1,61	0,00	0,00
Kumelk, kr pr l	3,54	3,53	3,76	3,89	3,89
Kukjøtt, kr pr kg	28,29	28,11	29,47	32,16	31,90
Annet storfekjøtt, kr pr kg	34,03	35,04	37,20	39,29	39,05

Tabell 10b. Nettoinvesteringer

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	19 686	-2 600	7 931	6 190	4 712
Driftsbygninger	-100 277	-63 066	-71 190	-59 099	-59 036
Maskiner og redskap	-47 592	2 036	87 265	-17 319	72 399
Melkekvote (ku og geit)	42 296	22 854	25 078	6 789	38 260
Sum nettoinvesteringer	-85 886	-40 775	49 084	-63 440	56 334

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Korn	31 883	48 901	41 944	82 217	62 728
Andre planteprodukter	11 190	16 768	19 755	50 469	30 850
Planteprodukter i alt	43 074	65 669	61 698	132 687	93 577
Storfe, melk	720 003	712 819	820 554	1 000 571	993 090
Storfe, livdyr	27 486	39 034	13 797	34 400	22 725
Kuslakt	102 787	110 034	130 124	171 085	159 835
Annet storfeslakt	261 155	284 850	340 444	311 481	237 255
Andre inntekter, husdyrholdet	1 089	107	2 992	1 725	257
Husdyrprodukt i alt	1 112 519	1 146 845	1 307 910	1 519 262	1 413 163
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾	100 395	88 376	114 150	112 320	97 363
Arealtilskudd, grovfôr	52 647	45 872	55 049	46 606	34 054
Arealtilskudd, korn	17 248	16 518	21 251	26 827	19 859
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	126 988	120 734	133 474	128 141	126 286
Bunnfradrag	-11 550	-9 500	-8 889	-6 667	-5 700
Driftstilskudd melk/Driftstilsk. kjøttfeprod.	135 840	124 675	116 433	92 161	59 800
Distriktstilskudd storfe	78 454	81 146	110 834	101 803	82 900
Distriktstilskudd sau	0	0	206	61	0
Grunntilskudd sau	0	0	53	15	0
Beitetilskudd	4 040	3 659	9 587	15 175	9 820
Regionale miljøtilskudd	0	3 691	4 579	6 337	1 129
Refunderte avløserutgifter	64 645	84 902	61 555	72 632	57 382
Andre tilskudd	3 026	14 462	9 215	4 388	7 843
Tilskudd i alt	571 732	574 536	627 497	599 801	490 735
Leieinntekter, traktor og redskap	8 110	16 010	32 290	37 810	9 063
Andre inntekter	855	1 478	1 243	7 650	2 177
Produksjonsinntekter i alt	1 736 291	1 804 538	2 030 637	2 297 210	2 008 714

Tabell 10d. Kostnader pr bruk

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Kraftfôr	281 553	310 358	343 501	408 902	402 193
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	20 531	26 977	23 739	28 035	44 747
Såvarer	9 509	21 088	14 238	22 165	15 086
Handelsgjødsel og kalk	56 308	65 993	77 293	86 687	90 525
Plantevernmidler	2 776	6 056	1 124	3 242	3 928
Konserveringsmidler	16 863	12 597	10 445	18 299	17 331
Andre forbruksartikler m.v.	85 450	82 458	88 093	119 030	93 238
Kjøp av dyr	20 777	53 514	38 866	27 629	31 759
Sum variable kostnader	493 767	579 040	597 299	713 989	698 808
Leid arbeid	94 792	71 730	86 633	85 842	120 216
Drivstoff	30 012	37 619	36 227	51 837	39 580
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	10 355	6 846	12 855	17 639	7 645
Vedl.h. driftsbygninger	53 256	48 506	31 271	78 355	88 524
Vedl.h. traktor og maskiner	65 904	70 858	97 436	76 159	80 825
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 398	1 962	735	893	992
Avskr. driftsbygninger	101 570	92 389	78 461	111 491	139 739
Avskr. traktor og maskiner	51 657	47 716	50 670	58 401	55 356
Maskinleie	39 049	50 939	82 031	111 322	138 891
Leie av dyr ²⁾	0	0	0	376	0
Leie av kvote ²⁾	0	0	0	7 837	13 883
Andre faste kostnader	156 528	171 987	183 817	214 196	202 084
Sum faste kostnader	605 520	600 553	660 138	814 346	887 734
Kostnader i alt	1 099 287	1 179 593	1 257 436	1 528 335	1 586 541
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,95	0,98	1,24	1,12	1,46
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk	0,93	1,02	1,17	1,14	1,29
Netto mekaniseringskostnader pr daa	376	396	450	492	635

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform melk/samdrift - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 10e. Resultatregning

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	637 004	624 945	773 201	768 875	422 173
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	87 934	109 656	137 530	235 224	275 120
Familiens arbeidsfortjeneste	549 070	515 289	635 671	533 651	147 053
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	247 801	226 494	281 100	247 632	79 564
Lønnsevne	643 862	587 018	722 304	619 493	267 268
Lønnsevne pr. time	137,04	125,02	152,29	136,34	64,87
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	266 949	253 673	305 610	289 877	171 894
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	264 020	252 228	309 109	291 424	142 641
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	637 004	624 945	773 201	768 875	422 173
Driftsoverskudd, skogbruk	24 413	3 073	858	13 215	2 604
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	19 672	23 488	40 809	55 772	24 989
Driftsoverskudd, andre næringer	10 539	72 456	41 014	60 381	75 242
Lønnsinntekt	302 175	299 369	307 380	340 264	257 434
Pensjoner og sykepenger	60 692	34 049	50 579	82 917	37 755
Gevinst/utbytte verdipapir	178	1 510	13 731	4 912	2 324
Familiens arbeid på nyanlegg	0	16 521	0	3 340	6 788
Renteinntekter	3 808	9 004	18 012	37 030	17 091
- Renteutgifter	71 042	75 506	116 384	213 356	214 489
- Kårutgifter	12 234	10 216	7 372	16 473	12 990
Nettoinntekt	975 204	998 694	1 121 828	1 136 875	618 919
Privatforbruk ekskl. skatt	677 967	705 657	646 740	766 345	388 968
Betalte skatter	265 543	254 319	281 877	288 906	132 465

Tabell 10f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	Samdrifter				Store bruk
	2005	2006	2007	2008	2008
Kontanter og bankinnskudd	351 764	522 179	512 240	647 692	368 030
Andre krav	192 911	114 618	238 622	317 106	313 161
Omløpsmidler, jordbruk	333 750	354 264	376 907	459 365	400 409
Omløpsmidler, skogbruk	0	0	0	0	100
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	0	2 820	7 600	9 342	3 443
Omløpsmidler, andre næringer	302 115	299 769	230 342	215 743	38 932
Omløpsmidler i alt	1 180 540	1 293 650	1 365 710	1 649 249	1 124 074
Anleggsmidler, jordbruk	2 575 545	2 365 167	2 421 861	3 496 566	4 275 873
Anleggsmidler, skogbruk	86 414	69 381	50 148	64 580	150 147
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	71 196	111 263	23 646	20 138	45 117
Anleggsmidler, andre næringer	2 250	2 000	1 944	269 656	0
Privat hovedbygninger	591 535	559 582	581 254	584 544	762 863
Privat, annet	187 837	175 078	333 638	446 248	243 460
Anleggsmidler i alt	3 514 778	3 282 470	3 412 492	4 881 731	5 477 460
Eiendeler i alt	4 695 318	4 576 121	4 778 202	6 530 979	6 601 534
Eiendeler i jordbruket	2 909 295	2 719 430	2 798 769	3 955 931	4 676 281
Kortsiktig gjeld	312 640	313 646	519 581	722 039	567 804
Langsiktig gjeld	1 961 157	1 764 050	1 941 580	2 873 863	3 082 539
Gjeld i alt	2 273 798	2 077 696	2 461 161	3 595 902	3 650 343
Endring i året, kroner	-72 164	-138 131	139 884	26 337	-86 300
Egenkapital	2 421 520	2 498 425	2 317 041	2 935 077	2 951 191
Egenkapitalprosent	52	55	48	45	45
Endring i året (sparing)	73 863	94 415	240 274	241 712	130 766
Arbeidskapital	867 899	980 004	846 129	927 210	556 270
Endring i året	106 037	-4 345	20 715	11 192	34 706
1) Kalkulasjonsrente	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %	6,0 %

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	10	10	12	13	12
Brukers alder	40	42	41	42	44
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	64,5	59,6	68,1	49,2	43,9
Grovfôr, daa	213,4	223,4	218,9	242,8	268,1
Annet areal, daa	0,1	0,1	0,1		
Jordbruksareal, daa	278,0	283,0	287,1	292,1	312,0
- herav leid areal, daa	51,6	41,7	61,9	73,8	99,3
Korn, FEm pr daa	432	413	315	321	523
Grovfôr, FEm pr daa	394	428	345	298	339
Jordbruksareal, FEm pr daa	400	422	338	302	365
Husdyrproduksjon					
Antall kalvinger	19,0	22,1	19,2	22,8	24,6
Kumelk, liter omsatt					
Melkekvote					
Produsert melk pr årsku, kg					
Storfekjøtt, kg omsatt	4 313	4 057	5 063	5 280	4 682
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 109	1 147	1 168	1 228	1 289
Ektefelle	146	104	176	138	114
Barn under 17 år	8	32	4	15	3
Sum familie	1 263	1 283	1 348	1 380	1 405
Leid arbeid	256	301	218	282	271
Sum timer i jordbruket	1 519	1 584	1 566	1 662	1 676
Sum timer familie i skogbruket	74	71	89	69	81
Sum timer i tilleggsnæring	74	86	118	164	249
Familiens arbeid på nyanlegg				77	78
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 824	1 711	2 004	2 056	1 813
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,77	1,67	1,62	1,65	1,80
Havre, kr pr kg					
Kumelk, kr pr l					
Kukjøtt, kr pr kg	27,55	27,41	27,94	30,18	34,16
Annet storfekjøtt, kr pr kg	33,83	36,73	37,19	39,80	44,30

Tabell 11b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	6 015	-317	20 497	5 931	4 697
Driftsbygninger	-6 182	-14 761	-8 318	8 934	173 431
Maskiner og redskap	-15 002	1 281	-11 028	25 105	5 442
Melkekvote (ku og geit)				-4 615	
Sum nettoinvesteringer	-15 169	-13 797	1 151	35 355	183 570

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	47 353	37 719	34 479	28 756	30 544
Andre planteprodukter	6 186	5 945	1 153	6 985	29 998
Planteprodukter i alt	53 539	43 664	35 632	35 741	60 542
Storfe, melk					
Storfe, livdyr	17 894	43 772	54 622	69 906	48 513
Kuslakt	59 626	62 682	37 825	47 549	52 061
Annet storfeslakt	92 338	71 930	131 819	122 709	174 134
Andre inntekter, husdyrholdet	774		23	213	
Husdyrprodukt i alt	170 632	178 383	224 289	240 376	274 707
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		51 176	47 208	59 920	56 500
Arealtilskudd, grovfôr	58 425	20 879	20 249	27 311	30 588
Arealtilskudd, korn	25 215	13 552	12 760	11 905	12 576
Arealtilskudd, annet	28	10	13		
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	77 262	76 814	74 289	81 335	81 923
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000	-4 000
Driftstilskudd til kjøttfeproduksjon	14 305	21 263	20 213	25 350	30 353
Distriktstilskudd storfe	10 282	10 466	11 234	15 630	17 380
Distriktstilskudd sau					
Grunntilskudd sau				33	
Beitetilskudd	3 875	5 725	5 405	12 488	22 793
Regionale miljøtilskudd			2 580	3 619	1 651
Refunderede avløserutgifter	16 677	36 544	17 867	24 261	28 699
Andre tilskudd	6 580	2 987	2 285	1 627	6 561
Tilskudd i alt	206 649	233 916	209 103	258 478	285 023
Leieinntekter, traktor og redskap	8 723	11 144	8 575	6 754	13 390
Andre inntekter				2 308	7 833
Produksjonsinntekter i alt	439 543	467 107	477 598	543 657	641 495

Tabell 11d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraftfôr	27 905	27 877	31 743	35 178	46 746
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	6 854	8 789	15 837	10 534	12 182
Såvarer	11 061	9 163	7 893	9 042	10 051
Handelsgjødelse og kalk	30 442	27 681	31 858	33 883	39 594
Plantevernmidler	3 723	3 041	2 227	1 659	2 969
Konserveringsmidler	5 099	5 034	4 382	6 559	9 001
Andre forbruksartikler m.v.	21 764	20 252	24 898	22 329	29 611
Kjøp av dyr	16 672	9 461	43 389	17 721	30 964
Sum variable kostnader	123 521	111 298	162 228	136 905	181 119
Leid arbeid	22 931	35 039	20 538	26 860	26 783
Drivstoff	12 897	15 987	16 440	17 991	22 297
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	5 409	2 880	2 648	6 169	3 028
Vedl.h. driftsbygninger	18 540	17 812	15 240	17 727	28 454
Vedl.h. traktor og maskiner	32 254	45 903	39 604	44 344	34 637
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	317	317	389	551	703
Avskr. driftsbygninger	17 554	18 106	23 534	26 522	31 533
Avskr. traktor og maskiner	37 022	38 206	38 341	32 318	33 918
Maskinleie	21 076	17 576	40 832	62 553	61 306
Leie av dyr ²⁾					42
Leie av bygninger ²⁾				3 092	1 875
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	55 527	55 568	68 219	73 602	82 788
Sum faste kostnader	223 526	247 393	265 784	311 729	327 363
Kostnader i alt	347 047	358 691	428 011	448 635	508 482
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,94	0,95	1,42	1,86	1,36
Netto mek.kostn. pr liter omsatt melk					
Netto mekaniseringskostnader pr daa	377	401	481	563	497

¹⁾ Var tidligere en del av arealtilskuddet

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform ammeku - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 11e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	92 495	108 416	49 586	95 022	133 013
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	47 179	35 493	53 737	66 647	95 175
Familiens arbeidsfortjeneste	45 316	72 923	- 4 151	28 375	37 838
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	61 077	96 926	- 5 334	35 000	46 492
Lønnsevne	68 247	107 963	16 387	55 235	64 621
Lønnsevne pr. time	44,94	68,16	10,47	33,23	38,56
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	111 926	142 250	46 330	99 386	132 924
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	93 260	115 753	24 133	77 316	115 433
Regnskapssammendrag					
Driftsoverskudd, jordbruk	92 495	108 416	49 586	95 022	133 013
Driftsoverskudd, skogbruk	9 921	6 514	18 101	1 898	23 100
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	16 290	17 887	33 014	34 968	42 239
Driftsoverskudd, andre næringer	12 900	5 114	12 867	6 522	59 523
Lønnsinntekt	315 057	281 112	408 754	465 591	389 567
Pensjoner og sykepenger	4 673	13 141	106	11 627	23 228
Gevinst/utbytte verdipapir	2 019	22 552	26 125	2 234	- 7 574
Familiens arbeid på nyanlegg				11 572	12 392
Renteinntekter	4 954	5 021	7 702	12 479	22 605
- Renteutgifter	30 309	28 837	50 583	58 993	65 884
- Kårutgifter	13 430	14 187	14 723	13 419	16 444
Nettoinntekt	414 570	416 733	490 950	569 502	615 764
Privatforbruk ekskl. skatt	287 682	363 196	357 311	432 943	417 548
Betalte skatter	123 516	109 331	155 508	164 632	134 071

Tabell 11f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	316 895	478 021	446 123	433 045	379 617
Andre krav	34 053	47 542	89 796	111 362	104 440
Omløpsmidler, jordbruk	153 321	149 253	145 310	126 775	192 964
Omløpsmidler, skogbruk	15	125	1 467	1 585	897
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	1 000	1 000	3 671	1 468	1 698
Omløpsmidler, andre næringer	52 276	94 417	234 924	213 484	339 457
Omløpsmidler i alt	557 560	770 357	921 290	887 718	1 019 072
Anleggsmidler, jordbruk	1 030 614	1 022 170	1 201 913	1 207 598	1 520 402
Anleggsmidler, skogbruk	52 775	66 706	123 466	132 841	146 006
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	49 640	54 359	119 699	161 295	107 606
Anleggsmidler, andre næringer	58 560	53 307	54 407	45 234	43 600
Privat hovedbygninger	403 587	353 215	389 618	391 513	405 610
Privat, annet	126 744	110 706	173 318	233 826	154 637
Anleggsmidler i alt	1 721 919	1 660 464	2 062 421	2 172 307	2 377 860
Eiendeler i alt	2 279 478	2 430 820	2 983 711	3 060 025	3 396 932
Eiendeler i jordbruket	1 183 935	1 171 423	1 347 223	1 334 373	1 713 366
Kortsiktig gjeld	107 940	127 313	158 121	173 040	99 350
Langsiktig gjeld	666 112	682 040	1 289 363	1 220 031	1 088 651
Gjeld i alt	774 051	809 353	1 447 483	1 393 071	1 188 001
Endring i året, kroner	14 882	118 227	263 373	158 923	-14 149
Egenkapital	1 505 427	1 621 467	1 536 228	1 666 955	2 208 931
Egenkapitalprosent	66	67	51	54	65
Endring i året (sparing)	115 913	-29 789	8 278	-7 773	122 151
Arbeidskapital	449 620	643 043	763 169	714 679	919 723
Endring i året	22 375	150 885	187 026	45 962	185 680
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	14	13	13	13	15
Brukers alder	48	48	48	49	50
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	264,3	259,2	274,8	252,7	257,5
Havre, daa	17,1	28,9	35,8	39,6	44,3
Hvete, daa	12,5	13,1	3,1	8,5	
Annet korn, daa				4,6	
Oljefrø og tørre erter, daa					3,3
Korn i alt, daa	293,9	301,2	313,7	305,4	305,2
Grovfôr, daa	2,5	2,7	2,7	8,5	13,5
Annet areal i alt, daa	5,4	5,5	6,2	6,2	7,1
Jordbruksareal, daa	301,9	309,4	322,6	320,1	325,8
- herav leid areal, daa	15,3	16,5	19,8	19,8	22,9
Bygg, kg pr daa	457	430	403	356	473
Havre, kg pr daa	360	341	448	334	398
Hvete, kg pr daa	508	654	255	531	
Oljefrø, kg pr daa					
Korn ialt, FEm pr daa	438	415	388	348	441
Grovfôr, FEm pr daa	24	52	52	27	373
Jordbruksareal, FEm pr daa	438	416	389	344	438
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	738	801	842	837	848
Ektefelle	68	48	53	58	50
Barn under 17 år	17		6	5	2
Sum familie	824	848	901	900	900
Leid arbeid	195	222	199	285	250
Sum timer i jordbruket	1 019	1 071	1 100	1 185	1 150
Sum timer familie i skogbruket	49	34	57	38	51
Sum timer i tilleggsnæring	43	55	77	63	77
Familiens arbeid på nyanlegg	14	12		9	0
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	2 564	2 424	2 535	2 486	2 501
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,75	1,70	1,76	1,76	1,96
Havre, kr pr kg	1,53	1,83	1,68	1,90	1,98
Hvete, kr pr kg	1,93	2,04	1,84	1,81	

Tabell 12b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	-1 729	-1 481	3 784	-1 481	8 217
Driftsbygninger	-338	-4 689	-13 947	15 333	-11 411
Maskiner og redskap	-22 429	6 985	-14 497	33 359	22 116
Sum nettoinvesteringer	-24 496	815	-24 660	47 212	18 922

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Bygg	203 409	189 483	182 906	150 401	247 852
Havre	8 634	16 219	27 506	22 522	35 841
Hvete	12 042	17 315	-1 323	9 707	0
Annet korn, oljefrø og tørre erter				5 456	3 686
Andre planteprodukter	19 228	18 571	14 864	34 442	43 718
Planteprodukter i alt	243 313	241 588	223 954	222 529	331 098
Storfeslakt					
Andre inntekter, husdyrholdet	466	1 444			112
Husdyrprodukt i alt	466	1 444			112
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		60 776	59 754	63 737	63 061
Arealtilskudd, grovfôr	715	267			908
Arealtilskudd, korn	122 297	67 643	72 866	74 454	76 641
Arealtilskudd, annet	2 053	277	273	312	333
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	359	1 151			
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 385	-4 000
Beitetilskudd					
Regionale miljøtilskudd			2 236		1 268
Andre tilskudd	22 456	20 417	23 010	30 162	42 267
Tilskudd i alt	141 880	145 031	153 138	163 280	180 477
Leieinntekter, traktor og redskap	2 165	1 889	2 228	729	7 362
Andre inntekter	2 676	2 302		583	267
Produksjonsinntekter i alt	390 500	392 254	379 320	387 122	519 316

Tabell 12d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Førkostnader i alt	672	- 324			- 51
Såvarer	14 534	13 624	20 883	18 135	24 214
Handelsgjødsel og kalk	31 494	33 214	33 214	39 628	34 232
Plantevernmidler	13 145	7 863	12 233	8 870	8 052
Konserveringsmidler		- 7		88	
Andre forbruksartikler m.v.	3 141	3 532	3 999	4 644	6 143
Kjøp av dyr					
Sum variable kostnader	62 985	57 901	70 329	71 365	72 590
Leid arbeid	7 998	9 432	6 082	11 321	9 997
Drivstoff	9 195	13 606	14 458	15 238	17 729
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	2 777	2 468	4 976	3 455	2 455
Vedl.h. driftsbygninger	6 599	11 959	10 991	8 224	12 142
Vedl.h. traktor og maskiner	39 592	28 920	28 697	25 274	35 351
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 729	1 481	1 481	1 481	1 374
Avskr. driftsbygninger	14 652	20 075	16 255	17 352	24 569
Avskr. traktor og maskiner	30 909	35 829	39 159	40 004	44 431
Maskinleie	7 176	11 818	20 540	26 509	23 372
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				769	67
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	48 333	51 412	55 169	57 155	61 960
Sum faste kostnader	168 959	187 001	197 809	206 783	233 446
Kostnader i alt	231 944	244 902	268 137	278 148	306 035
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	0,70	0,74	0,89	1,09	0,94
Netto mekaniseringskostnader pr daa	306	308	345	375	412

²⁾ Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform korn - Trøndelag - Flatbygder, alle bruk

Tabell 12e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	158 556	147 353	111 183	108 974	213 281
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	34 437	30 725	42 774	53 227	74 322
Familiens arbeidsfortjeneste	124 119	116 628	68 408	55 747	138 959
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	237 922	217 132	121 063	94 240	240 401
Lønnsevne	132 117	126 060	74 490	67 068	148 956
Lønnsevne pr. time	129,72	117,73	67,74	56,61	129,53
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	276 368	237 985	157 221	141 515	294 706
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	277 117	239 581	155 065	134 486	300 495

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	158 556	147 353	111 183	108 974	213 281
Driftsoverskudd, skogbruk	6 427	11 297	- 10 400	20 499	- 5 698
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	76 165	47 784	56 816	80 112	97 554
Driftsoverskudd, andre næringer	15 756	5 985	20 151	2 676	23 483
Lønnsinntekt	491 969	495 403	543 380	546 438	580 847
Pensjoner og sykepenger	40 637	28 277	14 636	55 281	26 320
Gevinst/utbytte verdipapir	6 141	39 233	383	- 29 722	- 9 959
Familiens arbeid på nyanlegg	2 080	1 713		1 397	53
Renteinntekter	4 299	10 289	7 020	17 535	22 529
- Renteutgifter	32 914	43 657	59 543	77 132	92 348
- Kårutgifter	6 949	8 676	8 399	9 006	12 997
Nettoinntekt	762 167	735 002	675 227	717 051	843 065
Privatforbruk ekskl. skatt	450 036	521 648	531 016	569 521	553 476
Betalte skatter	210 115	219 238	210 882	182 669	206 769

Tabell 12f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	306 346	283 839	379 490	389 582	429 340
Andre krav	80 016	93 795	136 447	140 202	58 561
Omløpsmidler, jordbruk	113 673	135 528	151 569	111 393	137 060
Omløpsmidler, skogbruk			154	1 058	707
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	3 626	3 949	4 385	3 150	4 550
Omløpsmidler, andre næringer	87 366	168 628	188 893	132 830	143 342
Omløpsmidler i alt	591 027	685 739	860 938	778 214	773 559
Anleggsmidler, jordbruk	739 086	890 187	909 457	956 669	1 131 407
Anleggsmidler, skogbruk	101 694	105 589	118 807	123 030	111 375
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	275 497	368 147	363 532	317 852	272 105
Anleggsmidler, andre næringer	104 084	8 340	8 248	33 200	32 208
Privat hovedbygninger	431 117	551 451	498 014	521 466	545 917
Privat, annet	284 869	316 780	383 515	369 263	511 530
Anleggsmidler i alt	1 936 347	2 240 493	2 281 572	2 321 479	2 604 541
Eiendeler i alt	2 527 374	2 926 232	3 142 510	3 099 693	3 378 100
Eiendeler i jordbruket	852 759	1 025 715	1 061 025	1 068 062	1 268 467
Kortsiktig gjeld	123 290	125 757	164 388	127 745	129 319
Langsiktig gjeld	1 191 625	1 323 591	1 474 820	1 483 537	1 438 746
Gjeld i alt	1 314 915	1 449 348	1 639 208	1 611 282	1 568 065
Endring i året, kroner	28 289	46 490	145 551	-28 539	32 498
Egenkapital	1 212 459	1 476 885	1 503 303	1 488 411	1 810 035
Egenkapitalprosent	48	50	48	48	54
Endring i året (sparing)	120 051	63 620	-27 814	-5 687	130 916
Arbeidskapital	467 737	559 982	696 550	650 469	644 240
Endring i året	59 906	43 288	152 313	-36 876	17 667
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	12	12	12	12	12
Brukers alder	47	46	47	48	47
Arealfordeling og avling					
Bygg, daa	198,2	220,8	226,0	228,3	247,9
Havre, daa	47,6	22,5	27,9	15,7	19,3
Hvete, daa	4,2	9,6	4,2		2,5
Annet korn, daa	15,0	3,3			
Oljefrø og tørre erter, daa		7,5	3,3		
Korn i alt, daa	264,9	263,7	261,4	243,9	269,8
Grovfôr, daa	13,6	0,7	4,0	8,4	11,4
Annet areal i alt, daa	2,5	3,4	3,4	5,1	3,6
Jordbruksareal, daa	281,0	267,8	268,8	257,4	284,8
- herav leid areal, daa	39,3	40,9	45,8	39,8	39,5
Bygg, kg pr daa	441	330	373	325	442
Havre, kg pr daa	346	317	333	274	376
Hvete, kg pr daa	691	568	452		467
Oljefrø, kg pr daa		222	375		
Korn ialt, FEm pr daa	400	329	379	311	426
Grovfôr, FEm pr daa	335	358	252	351	339
Jordbruksareal, FEm pr daa	393	325	372	306	417
Husdyrproduksjon					
Antall avlsgriser	43,0	45,3	45,6	48,3	51,3
Antall smågriskull	88	92	88	95	97
Salgbare smågriser	854	918	881	918	913
Antall smågris omsatt	278	309	123	223	186
Svinekjøtt slaktegris, kg omsatt	37 705	41 425	51 708	47 176	57 155
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 986	1 954	1 922	1 920	2 055
Ektefelle	329	455	458	363	334
Barn under 17 år	5	22	34	35	33
Sum familie	2 320	2 432	2 414	2 317	2 422
Leid arbeid	677	537	580	569	694
Sum timer i jordbruket	2 997	2 969	2 994	2 886	3 117
Sum timer familie i skogbruket	34	43	65	54	42
Sum timer i tilleggsnæring	46	38	41	38	42
Familiens arbeid på nyanlegg	85	125	138	150	17
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	982	1 044	1 130	1 035	1 181
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,86	1,70	1,78	1,67	1,97
Havre, kr pr kg	1,87	1,62	1,77	1,70	1,82
Hvete, kr pr kg	2,03	1,82	1,87		
Oljefrø og tørre erter, kr pr kg		3,00	-1,00		
Smågris for salg, kr pr stk.	711	721	683	807	887
Svinekjøtt slaktegris, kr pr kg	20,52	20,27	19,97	22,51	23,12

Tabell 13b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	-3 954	2 695	-7 929	-2 913	-2 621
Driftsbygninger	208 069	326 392	3 443	198 419	186 128
Maskiner og redskap	-5 260	8 040	6 248	11 574	51 109
Sum nettoinvesteringer	198 854	337 126	1 761	207 080	234 616

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Bygg	163 871	124 643	138 758	118 744	208 087
Havre	29 728	6 469	15 478	9 085	12 584
Hvete	5 844	10 784	2 541		1 167
Annet korn, oljefrø og tørre erter	5 412	5 126	-1 250	-3 750	
Andre planteprodukter	8 008	4 122	7 251	10 551	7 145
Planteprodukter i alt	212 862	151 143	162 778	134 630	228 983
Smågriser	180 026	242 435	62 166	214 175	158 633
Slaktegriser	763 560	853 699	1 060 663	1 106 235	1 331 814
Avlsgriser	122 009	104 935	118 911	129 635	143 547
Andre inntekter, husdyrholdet	592	84	386	- 33	
Husdyrprodukt i alt	1 066 186	1 201 153	1 242 125	1 450 011	1 633 994
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		54 553	51 846	51 644	54 290
Arealtilskudd, grovfôr	4 826	1 764	441	883	1 543
Arealtilskudd, korn	107 974	61 578	63 259	59 304	63 582
Arealtilskudd, annet		42	125	125	138
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	47 677	30 463	38 127	42 876	47 646
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 583	-4 000
Beitetilskudd	188			67	142
Regionale miljøtilskudd			2 087	2 927	3 941
Refunderte avløserutgifter	39 073	38 081	43 264	45 870	55 737
Andre tilskudd	39 618	30 395	28 177	22 130	20 144
Tilskudd i alt	233 355	211 375	222 325	220 243	243 161
Leieinntekter, traktor og redskap	8 594	8 125	7 027	6 780	9 797
Andre inntekter	6 150	3 915	7 417	7 104	3 788
Produksjonsinntekter i alt	1 527 147	1 575 712	1 641 671	1 818 768	2 119 723

Tabell 13d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraftfôr	537 403	575 808	641 397	659 575	793 603
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	2 051	456	378	487	542
Såvarer	8 840	13 154	16 675	7 325	15 097
Handelsgjødelse og kalk	16 622	14 176	17 055	15 954	24 852
Plantevernmidler	8 716	5 419	8 128	4 536	7 194
Konserveringsmidler	379				131
Andre forbruksartikler m.v.	81 396	89 148	84 973	89 008	93 484
Kjøp av gris	72 926	75 159	68 521	82 965	136 135
Kjøp av andre husdyr	126				
Sum variable kostnader	728 458	773 321	837 126	859 850	1 071 038
Leid arbeid	77 877	60 536	65 895	73 546	86 889
Drivstoff	14 561	15 961	18 747	18 797	30 023
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	6 112	9 048	4 391	2 785	4 300
Vedl.h. driftsbygninger	31 766	33 519	27 309	23 687	35 945
Vedl.h. traktor og maskiner	38 293	32 000	36 209	33 455	42 565
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	3 954	3 659	3 059	2 913	2 621
Avskr. driftsbygninger	78 615	96 764	101 951	111 155	130 502
Avskr. traktor og maskiner	36 214	28 610	31 217	34 281	41 998
Maskinleie	19 835	17 219	17 679	17 913	22 412
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				983	
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	111 964	118 032	129 260	128 162	151 153
Sum faste kostnader	419 191	415 348	435 717	447 677	548 407
Kostnader i alt	1 147 648	1 188 668	1 272 843	1 307 527	1 619 445
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,00	1,07	1,07	1,41	1,24
Netto mekaniseringskostnader pr daa	394	349	399	432	517

1) Var tidligere en del av arealtilskuddet

2) Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsformer korn og svin - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 13e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	379 499	387 043	368 828	511 241	500 278
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	92 686	78 051	110 843	141 312	206 839
Familiens arbeidsfortjeneste	286 813	308 992	257 985	369 929	293 439
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	220 442	226 069	189 622	283 831	210 913
Lønnsevne	364 690	369 528	323 880	443 475	380 329
Lønnsevne pr. time	121,69	124,48	108,18	153,67	122,03
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	255 255	247 731	231 671	329 739	274 936
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	258 820	247 337	227 885	339 290	271 366

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	379 499	387 043	368 828	511 241	500 278
Driftsoverskudd, skogbruk	1 974	3 487	39 629	15 054	13 855
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	13 040	15 493	13 181	9 641	11 875
Driftsoverskudd, andre næringer	4 873	1 792	11 267	4 758	500
Lønnsinntekt	173 947	200 895	226 271	214 557	252 469
Pensjoner og sykepenger	20 371	16 698	17 875	7 460	17 271
Gevinst/utbytte verdipapir	8 981	2 728	138	88 787	12 743
Familiens arbeid på nyanlegg	12 375	18 561	20 453	22 706	2 485
Renteinntekter	4 340	3 882	7 010	14 104	28 650
- Renteutgifter	58 207	65 810	80 527	100 626	170 769
- Kårutgifter	8 365	8 082	8 082	7 972	12 125
Nettoinntekt	552 828	576 687	616 043	779 711	657 232
Privatforbruk ekskl. skatt	428 603	465 213	462 098	440 656	507 880
Betalte skatter	213 122	164 585	162 382	142 899	178 247

Tabell 13f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	387 054	355 670	377 804	611 992	407 800
Andre krav	105 849	151 807	51 031	87 574	65 594
Omløpsmidler, jordbruk	335 747	359 283	354 889	400 199	487 970
Omløpsmidler, skogbruk			240	271	333
Omløpsmidler, tilleggsnæringer	5 148	5 148	5 148	5 148	5 148
Omløpsmidler, andre næringer	53 763	60 924	70 157	201 940	227 902
Omløpsmidler i alt	887 560	932 831	859 269	1 307 125	1 194 745
Anleggsmidler, jordbruk	2 072 017	2 416 520	2 413 869	2 566 466	3 105 197
Anleggsmidler, skogbruk	51 347	67 263	99 449	96 839	113 377
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	16 517	15 950	15 383		
Anleggsmidler, andre næringer			5 766		
Privat hovedbygninger	519 455	514 839	510 349	470 460	566 725
Privat, annet	184 391	240 008	265 009	243 230	248 352
Anleggsmidler i alt	2 843 727	3 254 580	3 309 826	3 376 995	4 033 652
Eiendeler i alt	3 731 287	4 187 411	4 169 094	4 684 119	5 228 397
Eiendeler i jordbruket	2 407 764	2 775 802	2 768 758	2 966 665	3 593 167
Kortsiktig gjeld	446 346	437 193	473 457	450 047	492 437
Langsiktig gjeld	1 290 167	1 849 711	1 730 807	1 853 551	2 388 620
Gjeld i alt	1 736 513	2 286 904	2 204 264	2 303 598	2 881 057
Endring i året, kroner	321 297	557 397	-82 640	232 263	225 637
Egenkapital	1 994 775	1 900 507	1 964 831	2 380 521	2 347 340
Egenkapitalprosent	53	45	47	51	45
Endring i året (sparing)	-74 923	-32 050	67 000	243 477	-43 190
Arbeidskapital	441 215	495 638	385 812	857 077	702 309
Endring i året	-86 205	105 715	-113 122	299 962	-142 766
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14a. Produksjonstekniske data og oppnådde priser

År	2004	2005	2006	2007	2008
Antall bruk	14	13	12	12	12
Brukers alder	48	45	47	47	47
Arealfordeling og avling					
Korn, daa	2,1	3,2	4,2	5,2	5,3
Grovfôr, daa	210,4	229,8	230,5	217,3	248,4
Annet areal, daa					0,8
Jordbruksareal, daa	212,6	233,1	234,7	222,5	254,6
- herav leid areal, daa	53,3	64,4	88,8	83,5	101,5
Korn, FEm pr daa	351	452	413	480	528
Grovfôr, FEm pr daa	307	280	310	308	292
Jordbruksareal, FEm pr daa	298	278	309	310	296
Husdyrproduksjon					
Antall vinterfôra sauer (vfs)	172	190	198	203	197
Antall gagnslam pr vfs	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5
Kg kjøtt pr vfs	29	29	28	29	31
Ull, kg omsatt pr vfs	4,8	5,6	5,1	4,9	4,6
Arbeidsforbruk, timer					
Bruker	1 727	1 617	1 743	1 670	1 416
Ektefelle	590	579	594	670	594
Barn under 17 år	38	40	18	15	18
Sum familie	2 355	2 236	2 354	2 355	2 028
Leid arbeid	343	442	364	455	557
Sum timer i jordbruket	2 698	2 677	2 718	2 810	2 586
Sum timer familie i skogbruket	53	35	57	14	15
Sum timer i tilleggsnæring	63	101	136	75	25
Familiens arbeid på nyanlegg			47	25	183
Familiens arb. i annen virksomhet i alt	1 073	1 065	1 219	1 098	1 664
Oppnådde priser					
Bygg, kr pr kg	1,60	1,44	1,49	1,56	1,74
Lammekjøtt, kr pr kg	32,91	32,51	34,06	39,17	43,64
Sauerkjøtt, kr pr kg	13,00	12,20	15,96	17,37	21,66
Ull, kr pr kg	32,66	31,96	32,40	34,40	33,06

Tabell 14b. Nettoinvesteringer

År	2004	2005	2006	2007	2008
Jord, grøfter og vannanlegg	-373	3 699	-155	22 350	-150
Driftsbygninger	-14 018	29 439	10 836	48 850	184 265
Maskiner og redskap	12 922	40 881	3 477	9 113	42 653
Sum nettoinvesteringer	-1 468	74 020	14 159	80 313	226 767

1) Inkl. nyttet halmavling

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14c. Produksjonsinntekter pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Korn	668	1 504	1 646	2 585	4 578
Andre planteprodukter	5 600	10 656	13 910	10 326	13 239
Planteprodukter i alt	6 267	12 160	15 556	12 912	17 816
Sauer, livdyr	2 902	7 064	7 051	12 062	12 919
Sau- og lammeslakt	172 401	180 592	237 998	257 655	293 388
Ull	27 820	27 581	33 644	34 106	28 915
Andre inntekter, husdyrholdet	1 952	2 550	677	60	899
Husdyrprodukt i alt	205 075	217 788	279 370	303 884	336 122
Kulturlandskapstilskudd ¹⁾		46 547	43 019	49 984	51 930
Arealtilskudd, grovfôr	71 367	34 118	32 087	33 137	37 500
Arealtilskudd, korn	761	508	812	988	967
Arealtilskudd, annet					
Tilsk. til husdyr (inkl. driftstilsk. sau i 2008)	72 852	75 861	84 804	84 556	116 143
Bunnfradrag	-6 000	-5 500	-5 000	-5 000	-4 333
Distriktstilskudd sau	27 509	30 893	29 957	31 610	34 802
Grunntilskudd sau	19 244	20 219	20 925	23 010	22 268
Beitetilskudd	34 716	39 163	43 670	53 400	56 724
Regionale miljøtilskudd			3 825	7 388	9 681
Refunderte avløserutgifter	37 883	46 207	49 116	55 827	55 228
Andre tilskudd	7 272	2 731	26 690	8 676	4 988
Tilskudd i alt	265 603	290 747	329 904	343 575	385 898
Leieinntekter, traktor og redskap	9 673	16 023	3 579	2 617	3 402
Andre inntekter	172	1 577	2 107	417	417
Produksjonsinntekter i alt	486 791	538 295	630 515	663 404	743 655

Tabell 14d. Kostnader pr bruk

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kraftfôr	46 490	47 687	46 689	51 248	52 049
Andre fôrkostnader inkl. beiteleie	10 366	10 634	6 526	7 397	6 717
Såvarer	4 108	3 754	4 178	4 421	3 696
Handels gjødsel og kalk	24 189	22 125	23 843	23 012	27 295
Plantevernmidler	1 383	904	601	840	1 123
Konserveringsmidler	2 223	2 001	1 858	2 941	2 905
Andre forbruksartikler m.v.	24 480	26 296	32 695	29 971	32 200
Kjøp av sau	811	131	450	1 490	397
Kjøp av andre husdyr	883				
Sum variable kostnader	114 933	113 532	116 839	121 321	126 382
Leid arbeid	41 361	51 588	45 906	56 175	57 583
Drivstoff	11 451	16 580	19 249	16 358	19 739
Vedl.h. jord, veger, grøfter og vannanl.	1 268	2 057	1 498	4 536	7 229
Vedl.h. driftsbygninger	13 101	14 375	15 472	19 518	19 046
Vedl.h. traktor og maskiner	33 467	35 066	33 848	36 627	41 104
Avskr. jord, veger, grøfter og vannanl.	373	165	155	150	150
Avskr. driftsbygninger	17 615	19 866	20 178	23 134	32 283
Avskr. traktor og maskiner	30 951	37 588	37 431	38 706	42 393
Maskinleie	11 655	16 525	19 861	22 815	37 245
Leie av dyr ²⁾					
Leie av bygninger ²⁾				1 262	125
Leie av kvote ²⁾					
Andre faste kostnader	61 144	68 584	71 494	76 416	91 954
Sum faste kostnader	222 385	262 394	265 091	295 696	348 852
Kostnader i alt	337 318	375 926	381 930	417 017	475 235
Netto mek.kostnader pr FEm totalavl.	1,37	1,53	1,65	1,86	2,12
Netto mekaniseringskostnader pr daa	409	425	510	576	626

2) Var tidligere regnet inn i maskinleie

Driftsform sau - Trøndelag - Alle bygder, alle bruk

Tabell 14e. Resultatregning

År	2004	2005	2006	2007	2008
Resultatregning i jordbruket					
Driftsoverskudd	149 473	162 369	248 585	246 388	268 420
- Renter av jordbruksaktiva ¹⁾	27 815	25 239	34 304	46 812	72 399
Familiens arbeidsfortjeneste	121 658	137 130	214 281	199 576	196 021
Familiens arbeidsfortjeneste pr årsverk	93 087	108 168	162 111	148 775	161 245
Lønnsevne	163 019	188 718	260 186	255 751	253 604
Lønnsevne pr. time	60,42	70,48	95,73	91,00	98,08
Vederlag til arbeid og egenkap. pr årsv.	123 944	136 195	187 378	183 660	203 486
Vederl. til fam. arb.og egenkap. pr årsv.	107 037	115 211	174 099	166 674	187 215

Regnskapssammendrag

Driftsoverskudd, jordbruk	149 473	162 369	248 585	246 388	268 420
Driftsoverskudd, skogbruk	17 356	12 098	12 371	68 038	24 555
Driftsoverskudd, tilleggsnæringer	27 269	25 945	20 452	8 568	10 388
Driftsoverskudd, andre næringer	6 629	28 787	35 594	1 378	10 046
Lønnsinntekt	187 445	164 639	183 683	225 695	379 008
Pensjoner og sykepenger	40 823	33 845	49 304	47 252	32 970
Gevinst/utbytte verdipapir	2 181	14 916	29 140	11 264	- 50 117
Familiens arbeid på nyanlegg			6 544	3 529	27 211
Renteinntekter	3 571	2 916	6 065	10 785	17 599
- Renteutgifter	20 942	28 978	35 361	46 173	77 105
- Kårutgifter	3 368	8 231	7 416	8 452	10 925
Nettoinntekt	410 437	408 306	548 960	568 272	632 050
Privatforbruk ekskl. skatt	320 126	299 703	330 382	338 885	387 938
Betalte skatter	112 362	101 105	123 028	122 117	155 468

Tabell 14f. Balanse og arbeidskapital pr 31.12.

År	2004	2005	2006	2007	2008
Kontanter og bankinnskudd	283 873	253 704	298 205	369 509	375 997
Andre krav	79 903	88 729	83 095	74 178	110 193
Omløpsmidler, jordbruk	64 602	64 328	67 632	69 567	93 905
Omløpsmidler, skogbruk	429	38	42	699	492
Omløpsmidler, tilleggsnæringer			1 000	1 333	1 350
Omløpsmidler, andre næringer	44 278	195 148	217 072	281 678	188 419
Omløpsmidler i alt	473 085	601 947	667 046	796 963	770 356
Anleggsmidler, jordbruk	626 302	808 879	802 050	912 030	1 245 101
Anleggsmidler, skogbruk	91 482	91 017	67 204	48 960	101 797
Anleggsmidler, tilleggsnæringer	13 941	8 462	15 493	34 965	33 206
Anleggsmidler, andre næringer	6 826	5 385	7 280	5 833	
Privat hovedbygninger	374 191	374 033	343 002	439 084	382 211
Privat, annet	137 712	114 847	165 433	130 096	164 089
Anleggsmidler i alt	1 250 454	1 402 623	1 400 463	1 570 967	1 926 403
Eiendeler i alt	1 723 539	2 004 570	2 067 508	2 367 930	2 696 759
Eiendeler i jordbruket	690 904	873 207	869 682	981 596	1 339 006
Kortsiktig gjeld	79 025	124 403	98 211	103 485	145 651
Langsiktig gjeld	446 788	713 512	702 494	759 920	1 014 603
Gjeld i alt	525 812	837 915	800 705	863 405	1 160 254
Endring i året, kroner	-59 016	160 527	22 815	32 309	56 270
Egenkapital	1 197 727	1 166 655	1 266 803	1 504 525	1 536 505
Egenkapitalprosent	69	58	61	64	57
Endring i året (sparing)	-22 154	10 049	137 258	217 644	133 866
Arbeidskapital	394 061	477 544	568 834	693 478	624 705
Endring i året	-35 966	73 888	104 465	103 027	-105 637
1) Kalkulasjonsrente	4,0 %	3,0 %	4,0 %	5,0 %	6,0 %

11 Forklaring på faguttrykk

Anleggsmidler er eiendeler som er bestemt til varig eie eller bruk, det vil si alle eiendeler unntatt omløpsmidler. Anleggsmidlene har en funksjonstid i foretaket på over ett år. Eksempler på anleggsmidler er jord- og skogbruksarealer, driftsbygninger, maskiner og produksjonsdyr.

Arbeid: Både ubetalt og betalt leid arbeid, og familiens arbeid, registreres i timer etter medgått arbeidstid. For personer under 18 år eller over 65 år regnes arbeidstimene om til fullverdige timer etter følgende reduksjonstabell:

Alder	Multiplikasjonsfaktor
12–14 år	0,6
15–16 år	0,8
17 år	0,9
66–70 år	0,9
over 70 år	0,7

Arbeidstid for kårfolk og familiens barn over 17 år som har arbeidet i jord- eller skogbruket, føres som leid hjelp i driftsregnskapet, selv om de ikke har fått utbetalt lønn. Familiens arbeid på nyanlegg blir ført særskilt, og vederlag for dette arbeidet blir balanseført.

All arbeidsinnsats i de ulike yrkesgreinene registreres, enten ved ukentlige noteringer eller i form av en mer summarisk årlig rapportering.

Arbeidskapital er omløpsmidler minus kortsiktig gjeld. Arbeidskapitalen er et uttrykk for familiens likvide situasjon.

Avlinger registreres som lagringsdyktig mengde. For korn vil det si kilo med 15 prosent vanninnhold. Andre vekster registreres som kilo innhøstede rotvekster og poteter, kilo innkjørt høy, m³ ferdig surfôrmasse, FEm oppfôret gras, grønnfôr og beite. Alle avlinger omregnes til FEm per daa.

Avskrivninger defineres som planmessig fordeling av eiendelenes verdiforringelse over eiendelenes forventede levetid. Verdiforringelsen skyldes slitasje, elde og teknisk utvikling.

I skatteregnskapet blir de fleste avskrivbare eiendeler avskrevet etter saldoprinsippet; det vil si med en viss prosent av eiendelens bokførte verdi. Dette prinsippet fører til at de årlige avskrivningene avtar etter hvert som eiendelene blir eldre. De avskrivbare eiendelene er delt i ulike avskrivningsgrupper. Bygninger og anlegg avskrives individuelt, mens inventar, redskaper og maskiner avskrives kollektivt.

I driftsregnskapet benyttes lineære avskrivninger, slik at den nominelle verdiforringelsen blir like stor hvert år i avskrivningsperioden. De avskrivbare anleggsmidlene avskrives individuelt, og avskrivningstiden fastsettes ut fra sannsynlig varighet eller brukstid. Brukt utstyr avskrives dermed over kortere tid enn nytt utstyr.

Avvirkningsprosenten er årets totale avvirkningskvantum i skogen i prosent av balansekvantumet.

Balansen er en oppstilling for brukerfamiliens eiendeler, gjeld og egenkapital per 31.12.

Balanseføring, grenser: Varige eiendeler balanseføres dersom kostprisen inklusive eventuell investeringsavgift er minimum kr 15 000. Dette er samme beløpsgrense som i skatteregnskapet. Maskiner og redskap som brukes lite, kan det være aktuelt å balanseføre selv om kostprisen er mindre enn kr 15 000.

I skatteregnskapet balanseføres bare en eventuell standardheving ved større reparasjons- og vedlikeholdsarbeid. I driftsregnskapet vil ofte en betydelig del av slikt arbeid bli balanseført og gjort til gjenstand for enten ordinære avskrivninger eller kostnadsfordeling over en kortere tidsperiode.

Balansekvantumet er det høgest mulige kvantum, målt i m³ uten bark, som kan avvirkes hvert år i en skog, uten at avvirkningskvantumet i framtida blir mindre. Det forutsettes en bestemt investeringsinnsats i primærproduksjonen.

Bruk er en driftsenhet i landbruket. Den kan bestå av eid og/eller leid areal.

Brukeren er den som administrerer driftsenheten. Han eller hun vil som oftest være eier av hele eller deler av den faste eiendommen, og er vanligvis den som har flest arbeidstimer på bruket.

Brukerfamilien: Se *familien*.

Buskap: I skatteregnskapet er hele buskapen klassifisert som omløpsmidler og verdsett etter standardiserte enhetspriser for variable oppdrettskostnader (tilvirkningsverdier). I driftsregnskapet verdsettes buskapen, som hovedprinsipp, til slakteverdi, med unntak for verpehøns, smågriser og hester. Okser, smågriser, slaktegriser og fjørfe til slakt blir klassifisert som omløpsmidler, mens resten av buskapen blir regnet som anleggsmidler (produksjonsdyr). Både i skatteregnskapet og i driftsregnskapet blir voksne dyr stående i balansen med den verdien de en gang er gitt.

Dekningsbidrag er produksjonsinntekter minus variable kostnader.

Driftsoverskuddet er produksjonsinntekter minus kostnader. Driftsoverskuddet er den godtgjørelsen familien får for innsatsen av eget arbeid og eventuelt ubetalt leid arbeid, og for egen og lånt kapital.

Egenkapitalen (EK) er den delen av totalkapitalen som tilhører brukerfamilien. Egenkapitalen beregnes ved å trekke samlet gjeld fra samlet verdi av eiendelene.

Eiendeler: Se stikkordene *anleggsmidler* og *omløpsmidler*.

Familien består av bruker og eventuell ektefelle, samboer eller partner og deres barn under 17 år.

Familiens arbeidsfortjeneste (beregnes bare for jordbruket) er driftsoverskuddet fratrasket kalkulert rente av eiendelene i jordbruket. Dette resultatmålet viser hva familien har igjen som godtgjørelse for egen arbeidsinnsats og for innsatsen til eventuelt ubetalt leid arbeidskraft. Som uttrykk for jordbrukseiendelenes verdi brukes gjennomsnittet av inngående og utgående balanse.

Familiens arbeidsvederlag er et kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats. Familiens registrerte arbeidstimer er utgangspunkt. En beregner hva det ville ha kostet å leie arbeidskraft i like mange timer, til tarifflønn, inkludert feriepenge og betaling for bevegelige helligdager. Arbeidsgiveravgiften, som er regionalt differensiert, tas også med. Derfor vil arbeidsvederlaget per time variere mellom ulike områder.

Faste kostnader er kostnader som i en gitt periode ikke endrer seg nevneverdig med omfanget av produksjonen. Eksempler på faste kostnader er avskrivninger og vedlikehold av driftsbygninger.

Frasalg: Salgsinntekter fra aktiverte anleggsmidler blir behandlet forskjellig i skatteregnskapet og i driftsregnskapet. I skatteregnskapet blir gevinst eller tap ved salg av ikke avskrivbare anleggsmidler eller anleggsmidler med individuell avskrivning, periodisert over gevinst- og tapskontoen. Ved salg av anleggsmidler som avskrives som gruppe, er det ikke mulig å fastsette eventuell gevinst eller tap. Hele salgssummen blir derfor nedskrevet i vedkommende saldogruppe. I driftsregnskapet blir gevinst ved salg brukt til nedskrivning, og tap ved salg avskrives.

Ved frasalg av jord eller skog skal den bokførte verdien av det solgte arealet nedskrives til null i driftsregnskapet. Overskytende verdi føres som verdiregulering.

Gjeldsprosenten er familiens gjeld i prosent av totalkapitalen og viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert med fremmed kapital

Inngående balanse (IB) er balanse ved regnskapsårets begynnelse.

Jordbruksareal: Arealet av hver enkelt vekst registreres i dekar med en desimal. Areal med natureng og overflatedyrket beite reduseres for uproduktivt areal slik at en kommer fram til et produktivt nettoareal. Andel av fellesbeite regnes som del av bruket. Jordbruksarealet omfatter både eget og leid areal, og det er registrert hvor stort det leide arealet er.

Kortsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling innen ett år fra regnskapsavslutning, eller som er direkte knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Kostnader er verdien av varer og tjenester som er satt inn i produksjonen i regnskapsperioden.

Langsiktig gjeld er gjeld som normalt forfaller til betaling ett år eller mer etter regnskapsavslutning, og som ikke er knyttet til bedriftens kortsiktige omsetning av varer og tjenester.

Lønnsevne beregnes bare for jordbruket og forteller hvor mye jordbruket kan betale for samlet arbeidsinnsats når all kapital har fått sin godtgjøring. Den angis i kroner per bruk eller kroner per time.

Lønnsevneprosenten forteller hvordan den reelle godtgjørelsen for utført arbeid i jordbruket står i forhold til den godtgjørelsen som måtte ha blitt utbetalt dersom brukerfamilien skulle lønnes etter tariff.

Nettoinntekt er samlet driftsoverskudd fra all næringsvirksomhet, med tillegg av lønnsinntekter, pensjoner, kalkulert vederlag for familiens arbeidsinnsats på nyanlegg samt renteinntekter. Rente- og kårutgifter er trukket fra.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivninger, frasalg og investeringstilskudd.

Netto mekaniseringskostnader omfatter alle kostnader vedrørende maskininnsatsen (traktorer, skurtresker, yrkesbil og andre maskiner og redskaper), inklusive rente av bokført verdi, men fratrukket inntekter fra utleie av maskiner:

Avskrivninger og vedlikehold
+ Drivstoffkostnader
+ Leieutgifter til maskiner og redskaper
+ Rentekrav
= Brutto mekaniseringskostnader
- Leieinntekter av maskiner og redskaper
= Netto mekaniseringskostnader

Omløpsmidler er eiendeler som ikke er anskaffet for varig eie eller bruk. De har enten en funksjonstid i foretaket på under ett år, eller de er knyttet til den kortsiktige omsetningen av varer og tjenester. Eksempler på omløpsmidler er bankinnskudd, kontanter, andre krav, slaktedyr og varelager.

Produksjonsinntekter er verdien av varer og tjenester som er produsert i løpet av året. Produksjonsinntektene omfatter derfor både hva som er solgt eller tatt ut til forbruk i løpet av året, og endringene i lagerbeholdningene av disse produktene.

Produktivt skogbruksareal: Som produktivt skogbruksareal regnes all mark som har en produksjonsevne som minst tilsvarer produksjonskravet i lågeste klasse på en bonitetskala.

Rentekrav er kalkulert rente av gjennomsnittlig verdi av eiendeler i jordbruket. Rentekravet var for 2004 4 prosent, 2005 3 prosent, 2006 4 prosent, 2007 5 prosent og 6 prosent i 2008. Bakgrunnen for beregningen av rentekravet er alternativ plassering av kapitalen. Det er gjennomsnittelig 3 mnd. NIBOR-rente i regnskapsåret som er benyttet i beregningene.

Sparing er økning i egenkapitalen i løpet av året.

Ubetalt leid arbeid: I driftsregnskapet ble tidligere alt ubetalt arbeid i jordbruket som ble utført av personer utenom brukerfamilien verdsatt etter jordbrukstariff. Differansen mellom kalkulte lønnskostnader og faktisk utbetalt lønn og arbeidsgiveravgift, ble betraktet som en gave til brukerfamilien og kalt gavearbeid. Fra og med 2002 blir det ikke lenger satt inn verdi på gratisarbeidet. Dette får effekt for noen lønnsomhetsmål, som driftsoverskudd, familiens arbeidsfortjeneste og nettoinntekt. Vederlaget til alt arbeid og egenkapital, og lønnsevnen, er ikke påvirket av denne endringen.

Utgående balanse (UB) er balansen ved utgangen av regnskapsåret.

Variable kostnader er kostnader som i en gitt periode forandrer seg proporsjonalt med omfanget av produksjonen, slik som f. eks. såfrø, gjødsel og innkjøpt fôr. Drivstoff regnes som en fast kostnad.

Vederlag til arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet pluss kostnadene til leid arbeid minus jordbrukets andel av utgifter til renter og kår. Jordbrukets andel av utgifter til renter og kår settes lik den prosentandelen som verdien av eiendelene *i jordbruket* utgjør av sumverdien av *alle* eiendeler.

Vederlag til familiens arbeid og egenkapital (beregnes bare for jordbruket) omfatter driftsoverskuddet minus jordbrukets andel av utgifter til renter og kår.

Årsverk: Et årsverk er i 2008 definert som 1 845 registrerte timer.